ياغي او مبتكر شاعر

ښاغلی عبدالباري جهاني ځوان پښتون شاعر دی، زما په خيال ابتکار او سلاست د ده د شعر ځانګړتياوي دي. زه چې د ده ترانې وايم يا يې اورم ګمان کوم د ده پر نغمو مستی نا ځي، او د ده ترانو ته شاپيری اتڼ اچوي.

د ښاغلي جهاني د شعرونو بل خصوصيت ما ته دا ښکاري چې له رسومو ځخه بغاوت کوي، د جمال جلوې له ده ځخه ځان او جهان هېروي. په دغه جذبه کي نه دی ځاني دی نه جهاني. د احتساب بېره يې له زړه وتلې وي، د مغانو پر دوکانو په ډېره زړه ورتيا ګرځي. په خورا بې احتياطی د ميخانو تړلي دروازې ورټکوي. د حسن پر کعبه طوافونه کوي، د ميني د بت پر پښو تندی موږي. ځکه نو زه دی ياغي شاعر بولم.

د ښاغلي جهاني د فکر شهباز د نوو معناوو په ښکار پسي ډيري هسکي الوتني کوي، او بې ښکاره نه راستنيږي، ځکه نو زه دی مبتکر شاعر بولم.

که وو وايم چي د ښاغلي جهاني دغه استعداد يوازي د ښکلا ستايني ته نه دی وقف سوی، زما اميد دا دی چي د ادب پوهان به يې رد نه کړي. دا ځوان شاعر زيار باسي د ګران وطن پر شمعه باندي سرښندونکي پتنهان د ستی کېدلو له پاره راوبولي. د ده شعر بې مبالغې د افغان اولس د ويښتابه له پاره هغه سوي چيغي دي چي ږغ يې په اورېدلو کي د غوږ او په لوستلو کي د سترګو له لاري بځري

پاشي. رنځېدلی او کړېدلی افغان اولس ملي وحدت ته هڅوي، د ده استعارې هغه تارونه او کنايې هغه ستني دي چې زړونه سره ګنډي.
اوس چې په ګران افغانستان کي اخترونه عاشورې سوي دي، د دې اسکېرلي اولس د سوځېدلي او لوليه هيواد په کربلا کي جهاني د حق پر شهيدانو ساندي وايي او کله د يزيدانو په لټون د ماغزو په غوړو مشالونه لګوي. زه چې د ده د شعر په طور کي ګرزم د تاثير جلوې زما ذهن ته د ليدلو بلني راکوي. زه د ده د طبعي په سينا کي هغه رڼا وي وينم چې د ډيرو به د هغو ديدار نه وي په نصيب سوی.
په پای کي بايد دا هم ووايم چې په دې مجموعه کي د پښتني متلونو غمي د قطعو په ګوتميو کي داسي کښېنول سوي دي چې د شعر د ناوي ښکلا يې دوه ګرايه کړې ده.
زه چې دا کرښي ليکم د ښاغلي جهاني د سباوون په تمه کتاب مي مخي ته پروت دی، او د هر بيت لوست مي ستايني ته هڅوي. د ښاغلي جهاني پر قريحه او قلم دي برکت وي.

اکاډيمسين پوهاند رشاد

۱۵ اکتوبر ۱۹۹۸

جهاني چې زه پېژنم

د کندهار ښار د کابل دروازې د شمالي کلا فصيل او باميزو کوڅې په تقاطع کي يو کور دی چې د احمدشاهي عصر د مشهور شخصيت اشرف الوزرا شاه وليخان باميزايي د استوګني مېنه وه. په

دې کور کې یو خوش سلیقه، بې آزاره او پرهېزګاره سوداګر اوسېدئ.
ښاغلي عبدالباري جهاني، چي نن په فرهنګي حلقو کي د پښتو ژبي د نازکخیال شاعر په توګه یوه پېژندل سوې څېره ده، او شعریې د پښتو ادبي زېرمې پر حجم باندي، د کیفیت او محتوی په لحاظ، ډېره رنګینه اضافه ده، د نوموړي سوداګر)اروا ښاد حاجي عبدالاحمد(مشر زوی دی، چي زما په حساب پنځوس کاله وړاندي په همدې کور کي زېږېدلی دی.

زه او جهاني سره همزولي یو، یو د بل پېژندګلوي مو تقریباً د عمرونو همزولې ده. پر یوه استاد)مرحوم ملا محمدنور اخند(مو ديني زده کړي کړي، او د کندهار د میرویس په لېسه کي مو تر دوولسم ټولګی پوري یو ځای درس لوستی دی، او په یوه کال پوهنتون ته تللي یو. زه چي اوس دا کرښي کاږم، ذهن ته مي د نیمي پېړۍ ښو خاطراتو هغه ډک ژوند تداعي کېږي چي په رشتیا سره په ویاړلو ارزي. پر هیواد باندي د شوروي تاړاک هښمو موږ جسماً سره بېل کړو. زه په هیواد کي پاته سوم او دی یې تر یو لړ سرګردانیو وروسته امریکا ته ورساوه وروسته ما ته هم مېنه سره تبې سوه او سرنوشت دا دی د څو کلونو راهیسي د کاناډا اوبه راباندي چښلي دي.

عبدالباري جهاني د تعلیم په دوران کي شوخ، له درسونو سره بې علاقې خو مستعد شاګرد و. په هماغه وخت کي یې له شعر سره مینه وه، شاعرانه ولولې یې درلودلې. د محلي سندرغاړو محفلونو ته ورتلئ او د کندهار د مشهورو شاعرانو سلام بابا، ملا منان اخند، میر یحیی، او مولوي بریالي)شهید(ډېر شعرونه یې په یاد زده وه.

حافظه یې د ومره پیاوړې وه چې محلي سندرغاړو به د ده په مخ کې هغه غزلې نه ویلې چې نورو ته به یې زده کېدل نه غوښتل. ځکه چې عبدالباري جهاني به په یوه وار اورېدلو سره حافظې ته سپارله او سبا ته به هماغه منحصر بفرد غزله د عبدالباري جهاني په کتابچه کې درج وه. جهاني په کلاسیکه موسیقي کې ښه وارد و، او د موسقي مقامونو په مسابقه کې به، چې په هغه وخت کې د ځوانانو مشغله وه، پاته نه راتلئ. له شوخي طبعي سره د ډېرو نازکو عواطفو څښتن و، او په برنده ځوانۍ کې مې څو ګښته لیدلی دی چې له سترګو څخه یې لپې لپې اوښکې ګرېوانه ته تویولې. د طبیعت په ښکلاو کې یې له مازیګرني لمر سره لېونۍ مینه درلوده، او په کتلو یې سترګې نه مړېدې. کله چې د کابل په ګذرګاه کې اوسېدئ ما ته یې په څو لیکونو کې د ګذرګاه له غره څخه د غروب د ننداريې شاعرانه تصویرونه کندهار ته رالېږلي و)د ۱۳۵۰ شاوخوا(او هر لیک یې د یوه عالي تخیل ښکلې انشاء وه. حقیقت دا دی چې د ښاغلي جهاني استعداد د پوهنتون په دوره کې څرګند سو، قریحې یې داسې وده وکړه چې د لومړیو شعرو تر لیکلو او اورولو وروسته یې د پښتو ژبې د مشرانو شاعرانو او استادانو پاملرنه ځانته واړوله. نور نو جهاني د پښتو مشاعرو فعال ګډون کوونکی سو، او شعر یې ډېر زیات اورېدونکي وموندل. ده به شعرونه ویل خو غونډول به یې نه. زما او نورو دوستانو د ټینګار نتیجه وه چې جهاني د خپلو شعرو خوندي کولو ته اقدام وکړ.

د جهاني شاعرۍ په افغانانو کې هغه وخت لا ډېر اورېدونکي وموندل چې زموږ پر هیواد باندې د سرو لښکرو ناورین راغئ او ده به

په خپلو سوزناکو نظمونو کي له يوې خوا د افغانانو مظلوميت او د سرو لښکرو وحشت انځور اوه او له بلي خوا به يې د افغاني شازلمو په غښتلو "سوکانو" د دښمن "ټانکونه ويلي کول". د ده د شعر ازانګه بيا هله څو چنده سوه چي د هيواد مشهور او منلي هنرمند ښاغلي ناشناس پخپله ساحرانه آواز کي د نړيوالو غوږونو ته ورساوه. زما ښه په ياد دي چي د کابل راډيو او ټلويزيون څخه د ښاغلي ناشناس په آواز کي د جهاني دا شعر)په موج خېزه هيبت راغلې د فلک سېلابي کړي = زموږ کښتۍ يې ډوبوله خپل درياب يې توپاني سو (د هوا څپو ته خپرېدئ، خلکو به د ده په شعر کي د خپل ژوند څپڅپانه کښتۍ او د دښمن توپاني درياب کاته. زه د جهاني د شعر پر ځرنګوالي نه ږغېږم. ده د شعر په ټولو اصنافو کي د تخيل زور چلولی دی. آزاد شعر يې ويلی دی، غزلي هم، قصيدې او مثنوياني هم. خو که په شعر کي د مشورې ورکولو ګنجايش وای، ما به ورته د غزل ويلو مشوره ورکړې وای. د ده غزل په رنګينۍ رنګين او له شوره ډک دی. يو مزيت يې دا دی چي نه يې دومره پرله پېچلی کړی دی چي لکه د ځينو ننني غزل ويونکو شاعرانو دا، چي لوستونکي يې پوهېدلو ته ټپ ودرېږي. نه پوهيږي چي د شاعر مقصد څه دی؟ او نه يې دومره ساده کړی دی لکه زما غزل چي لوستونکي يې پر شعروالي شکمن سي. جهاني خپل ادبي فعاليت تر ډېري اندازې تخليقي کار ته وقف کړی دی، خو هغه تحقيقي ليکني چي يې خپري کړي دي، د څېړني په کار کي د ده د نقاد ذوق او ښې سليقې ښکارندوی دي.

د جهاني دا دريمه شعري مجموعه ده. لومړۍ يې "ورکه مېنه" نوميږي چي په ۱۳۶۷ ش کال په پېښور کي د ده په شخصي لګښت

چاپ سوې ده. دا مجموعه یې له روسي تاړاک څخه د را پیدا سوو غمونو او ویرونو په هیبتناکه بهیر کي خپره کړه. په دې بهیر کي چي د پیاوړي شاعر ښاغلي رفیع صاحب په وینا "هر چا جلا جلا، جلا جلا، جلا وژړل" د چا یوازي په سترګو کي د ژړا سرامني نخښي ولیدل سوې، د چا ژړا نورو هم واورېدله او ویې لیدله، خو د جهاني ژړا جهاني سوه. دوهمې مجموعې ته یې د "پایکوب" نوم ورکړی دی چي پښتنو ته نا اشنا غوندي ښکاري. دا مجموعه یې هم په پېښور کي په کال ۱۳۷۲ ش کي د وفا د جریدې په اهتمام او د ده په شخصي لګښت خپره سوه. دریمه مجموعه یې د "د سباوون په تمه" نومېږي او زموږ د مظلوم ملت د ژوندانه په یوه داسي غمجن پړاو کي خپرېږي چي د میلیونونو شهیدانو د پاکو وینو پر سر سوداوې رواني دي او د ګران هیواد د اشلې پشلې کېدو خطر محسوسیږي. د دې مجموعې له شعرونو څخه څرګندیږي چي شاعر د هیواد له روان حالت څخه سخت اندېښمن دی او تر دې اندازې چي ځای ځای یې پر شعر باندي قنوطیت غلبه کړې ده.

په دې مجموعه کي یې د پښتو د شفاهي ادب له خزانې څخه څه دپاسه ۲۲۰ متلونه په رباعي وشمه قالب کي په نظم اړولي دي چي یو ځو یې مکرر دي. متلونه د پښتنو په ژوند کي خورا څرګند ځای لري او پښتانه یې د خبرو پر وخت د استدلال له پاره د یوه غښتلي بنسټ په توګه کاروي. ځیني پښتو متلونه سیمه ایز استعمال لري، خو زیاتره یې په ملي سطحه مروج دي. ځیني یې د محیط او لهجوي بدلونو له امله د ثبت بېلابېل روایتونه لري. داسي متلونه هم سته چي په ټول بشریت کي عام رواج لري. البته د افادې شکلونه به یې جلا جلا وي

خو د مفهوم له مخې بالکل يو مطلب څرګندوي*. په پښتو دېواني ادب کې له روښاني غورځنګ را په هيسته بيا تر ننه پورې د متلو کارول باب دی چې ګومان کېږي لو مړنی څرکونه يې مو رږد ميرزا خان انصاري په دېوان کې موندلای سو. څو مثالونه به يې د کابل له چاپ سوي دېوان (۱۳۵۴ش) څخه راواخلم:

دا ميرزا پخپل مقدار خبري وايي
په کالي کې چې څه وي ځيني رېژون کا
(چې په دېګ کې وي په چمچه راوزي).

لکه قدر د جوهرو جوهري زده
يا د زرو اصل پېژني زرګر
(د زرو قدر له زرګر سره وي)، قدر زر زرګر بداند قدر جوهر جوهری.

د هر چا تر فهمه خپل وطن کشمير دی
ځان په ځان پخپله بخره دی مشعوف
(هر چا ته خپل وطن کشمير دی).

نورو شاعرانو هم د ارسال المثل د ادبي صنعت په پيروی کله کله پخپل کلام کې متلونه راوړي دي، خو د ښاغلي جهاني د کار نوښت په دې کې دی چې ده د متلو نسبتاً لويه برخه په منظمه توګه په ډېرو ښو افادو کې شعري چوکاټ ته اچولې ده.

---

* په دې برخه کې فاضل استاد پوهاند عبدالشکور رشاد ژورې څېړنې کړې دي او د سل متله په اوو ژبو کې په نامه يې په څلورو ټوکو کې يو درون اثر کښلی دی. دغه متلونه يې په پښتو، فارسي، عربي، روسي، انګرېزي، اردو ژبو کې راوړي دي.
وګورئ: د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو د پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود د پوهيالي محمد اسماعيل يون ليکنه / ۲۷/ مخ پېښور_ ۱۳۷۶ ش.

له ښاغلي جهاني څخه زما هيله دا ده چې دی دې کار ته دوام ورکړي، او امید دی چې یو وخت خپل دغه راز شعرونه په یوه مستقل اثر کې خپاره کړي. زه ښاغلي جهاني ته د دغې مجموعې مبارکي وایم. پښتني دنیا د ده د شعرو د نورو مجموعو لار هم څاري.

محمد معصوم هوتک

۲۰ مې ۱۹۹۸ م ټورنټو، کاناډا

د جهاني جهان

زما يو دوست د امريکا په وريجينيا نومي ايالت کي اوسي چيري چي ښاغلی عبدالباري جهاني هم له ډېره وخته مېشته دی. هغه راته ويل چي ښاغلی جهاني په ويرجينيا کي زموږ خان دی. ولي چي زبردست سترخوان لري. مېلمستيا وي کوي او په حجره کي ئې د شعر و سرود محفلونه تاوده وي. د ښاغلي جهاني د خانۍ دغسي قصې ما د نورو ملګرو له خُلې اورېدلي دي. خو زه په دې حقله دا وايم چي جهاني به خان ضرور وي مګر عزيزخان نه دی. د چا په باره کي چي رحمان بابا ويلي وو:

نشي د خانانو ملنګانو سره کلی
چرته عزيزخان، چرته ملنګ عبدالرحمان

ولي چي د ښاغلي جهاني له ملنګانو سره ډېره جوړه ده. ثبوت ئې دا دی چي د خپلي شاعرۍ د دويم کتاب سريزه ئې په يوه سائل باندي ليکلې وه او د دريم کتاب سريزه دا ده په يوه درويش باندي ليکي. دا دواړي سريزي له ملنګانو سره د هغه مينه ثرګندوي. کنې نو نه خو اوس د ده کتاب کومي سريزي ته اړتيا لري او نه دی پخپله څه پېژندګلوئ ته محتاج دی. په پښتو کي اوس دی يو پېژندل سوی شاعر دی. شاعري ئې په چاپي بڼه تر خلکو رسېدلې ده او په ادبي حلقو کي ستائلې شوې ده. له دې پرته ئې کلام ځنو نامتو سندرغاړو هم ويلی دی او په دې توګه تر عام اولسه پوري هم رسېدلی دی هسي هم د يوه شاعر تر ټولو ښه پېژندګلوي د هغه خپل کلام کولی شي کوم

کلام چې اغېزه ناک او په هنري ښېګړو پسوللی وي او د لوستونکو او اورېدونکو پام ځان ته را ګرځولی شي. هغه ځان لره پخپله ځائ جوړوي او ښاغلی جهاني چې یو ځیرک، لوستی او جهان ګښته شاعر دی. په دغه خبره باندي پوهدی. له خپلي شاعرۍ سره ئې ښه خواري کښلې ده. کوښښ ئې کړی دی چې نوې خبره وکړي او که زړه خبره کوي نو هم ئې هڅه دا وي چې په نوي انداز ئې وکړي. ځکه ئې په کلام کي د خپل وخت د ډیرو شاعرانو په پرتله تازګي او زیات نوی والی شته او دغه شی د دې دپاره کافی دی چې د یوه ښه شاعر په ډول دی په خلکو وپېژني.

ښاغلی جهاني له شاعره سره زما یو ښه دوست او خواخوږی هم دی. ما د هغه کلام هم لوستی دی او مجلسونه مي هم ورسره شوي دي. څنګه چې زه د هغه د کلام د لوستلو په وخت په پټه خُله د هغه له خبرو څخه خوند اخلم. همدغه راز ئې په محفل کي هم ما پخپله د څه ویلو زیاته هڅه نه ده کړې. بلکي د دې خُلَور شاعر وېنا ته مي غوږ نیولی دی . د دې یوه وجه شاید زما خپله یوه کمزوري هم وي او هغه دا چې ما ته خدای پاک د هغو خلکو په شان هنر نه دی راکړی چې کوم وخت چې د ویلو دپاره څه ورسره نه وي. بیا هم له یوې یا له بلي خوا څه خبره را پیدا کولی شي او مجلس وربانديتود ساتلی شي. خپلي دې کمزورۍ په خپل ژوند کي زه ډېر ځورولی هم یم. کله چې له یوه پټ خُلي غوندي سړي سره چرته کښېوزم. بیا نو زه او هغه دواړه حیران یو چې له کومي خوا سره وږغېږو او څه سره ووایو. زه همېشه او هر ځای په یوه داسي ملګري خوشحاله یم چې په مجلس کي ئې ما ته د خبرو وار نه راوزي. ځکه نو زما په خپلو هغو دوستانو کي چې لیده کاته مي

ورسره کله کله او کم کیږي. ښاغلی جهاني په دې زیات خوښ دی چې د هغه ژبه هم د هغه د قلم په شان رواني لري. خلک وايي چې د شاعرانو سره ملاقات د هغو په کتابونو کې ښه خوند کوي. مخ په مخه ورسره لیده کاته زیات خوندور نه شي ثابیتېدی. او دا خبره شاید تر ډېره حده سمه هم وي. مګر د جهاني په حقله سمه نه ده د ښاغلي جهاني چې په کتابونو کې څومره خوند دی. مجلس ئې هم دغومره خوږ دی.

د ښاغلي جهاني د شعرونو دا کوم کتاب چې دا وخت د یوې ناچاپي مسودې په بڼه زما مخته پروت دی. او که خدای کول ډېر ژر ستاسي لاسونو ته په کتابي شکل در رسېدونکی دی. دا ده له خپلې خاورې او له خپله ټاټوبیه ډېر لرې د مسافرۍ او پردېسۍ په حال کې تخلیق کړی دی. دا د یوه نړېدلي وطن د یوه دردېدلي شاعر ویر لړلې سندرې دي چې د امریکا په جنتي غوندې خاوره کې ئې ویلي دي. په امریکا او همدغه راز د یورپ په خوشحاله هېوادونو کې د جهاني په شان بې شمېره مسافر او مهاجر لیکونکي ژوند تېرولو ته اړ دي. دغه لیکونکي د نړۍ له بېلابېلو ځایونو څخه دې ځایونو ته را کوچېدلي دي. څوک له لوږې راغلي دي چا ته د ظالمانو حاکمانو په سبب کور او اوراو پېښور درې واړه یو شوي دي. او چا د خپلواکۍ د تر لاسه کولو او د خپلي خاورې د آزادولو دپاره خپل ټاټوبی پرې ایښی دی. دغه ټول مهاجر لیکونکي لګیا دي په خپلو خپلو ژبو کې د خپلو زړونو دردونه بیانوي. په عالمي ادب کې دې مهاجرو یوه ډېره په زړه پوري اضافه کړې ده. او د هجرت په اړه ئې ډېرې دردېدلي لیکني نړۍ والو ته ور بخښلي دي. که څه هم دغه ټول لیکونکي د بېوطنۍ او بېکورۍ

درد ځورولي دي او ځنو خو پکې ډېر زيات کړاوونه او شواخونونه ليدلي دي خو د جهاني او د جهاني د وطنوالو په شان خوږ به شايد پر هيڅ باندي هم نه وي تېر شوي. په دې نزدې پېړيو کي به د هيڅ يوه وطن وګکړي په دومره ګڼ شمېر کي د مهاجرت او کورپسرۍ ژوند ته نه وي اړ شوي. همدا وجه ده چي پښتو دا وخت په هغو ژبو کي شامله ده چي ګڼ شمېر ليکونکي ئې د کورپسرۍ په حال کي په پرديو هېوادونو کي د خپل وطن او اولس په ياد کي دردېدلي سندري وايي. او په نړۍ کي د هجرت په اړه منځ ته راغلې ادبي پنګه زياتوي. د ښاغلي جهاني دا کوم کتاب چي ستاسي لاسونو ته درروان دی دا همدغه د بېکورۍ او کورپسرۍ په حال کي ليکل شوی دی او که زه دا و وايم چي د هري کرښي شا ته ئې همدغه د کورپسرۍ احساس ښکاري نو بې ځايه به نه وي البته دغه احساس ځای په ځای تت او د نورو خبرو شا ته ځه نهام غوندي وي او ځای په ځای بيا، لکه په "بېګانه نسيم" او "زنداني بلبل" کي چي دی. ډېر ځرګند او په جار وي.

لکه ځنګه چي يو زړګر د خپل هنر د ځرګندولو دپاره زرو ته اړتيا لري. همدغسي چي د شعر زرګري ځوک کوي د هغو درد، غم او خوږ په کاريږي. او ځومره خوږ يا درد و غم چي دا وخت له افغانانو سره شته. په نړۍ کي به له بل هيڅ يوه ملته سره نه وي. ما يو وخت د دوئ د زخمونو حساب داسي لګولی وو :

شينکي آسمان دی خپل حساب او کتاب سم ساتلی
د ستورو شمـــېر يې دی زما تر زخمو کـم ساتلی

د زخمو دغه حساب زه اوس هم صحي ګڼم. خو ورسره ورسره دا هم وایم چې دغو زخمونو چې دې اولس ته کوم خوږ او کوم دردونه وربخښلي دي هغه د دوئ یوه داسې پنګه ده چې که په سمه توګه ګټه ځنې پورته شي او په صحي معنا هنرمند لاسونه وربانديو اوړي نو ډېر ستر ادب ځني جوړېدلی شي. هیله ده چې د جنګ د لمبو د سړېدلو پس به ورو ورو هغه قلمونه چې د توپک د نلۍ په شان اورونه تر څُلو باسي د داسي شپیلیو بڼه غوره کړي چې خوږمني نغمې ئې د دړدېدلو زړونو دپاره تر ټکور په کمه نه وي. هسي دا خو د صبا دپاره یوه هیله ده. که د نن خبره کوو نو هم دا ویلی شو چې ډېرو شاعرانو د جنګ په دوران کې هم داسي سندري ویلي دي چې څوک ورته خالي شعارونه نشي ویلی بلکې هر څوک به ورته له شعریته ډک شعرونه وائي. زه باور لرم چې له ما سره به څوک اختلاف ونه کړي که و وایم چې ښاغلی جهاني هم له دغسي شاعرانو څخه یو دی. د نمونې په ډول ئې دا دوه بیته وګورئ:

آسـمانه ما خـــو داســـي نه ویله
چې د کابل ګرېوان ته اورتوی کړه
زمــــا جونــــګړه کي بلا وکـــره
زما لســـتوڼي کي ښــامار لوی کړه

د جنګ په باره کي چې ښاغلي جهاني کومه شاعري کړې ده. په هغه کي ئې په بېلابېلو نظمو او غزلو کي د جنګ بېلابېل اړخونه او بېلابېل کېفیتونه انځور کړي دي. په دغو نظمونو کي که "د شین ډنډ فتح" د خوشحالۍ تاثر ورکوي. نو "حیات آباد" بیا یو ډېر ناوړه اړخ زموږ و مخ ته راولي. "د وطن ترانه" که هیله او حوصله زیاتوي نو "د

سباوون په تمه" ییا مایوسي هم لري. دغه راز په نورو نظمو کي ییا نور کېفیتونه راغلي دي. خو په داسي حالاتو کي تر ټولو ځوروونکي اړخ هغه وي چي د وطن د اتلانو د توري مخ د خپل اولس و خوا ته شي. له دښمنه خو نه هیله کېدی شي او نه څه ګیله. خو خپل توریالي چي د خپل وطن مېړمني سرتوري کړي او د خپلي خاوري ناموس د خپلو ځاني ګټو له پاره قرباني کړي. دا یوه ډېره افسوسناکه خبره وي. د ملت پلورني او ورور وژني دغه کېفیت ښاغلي جهاني په "مور" نومي نظم کي په ډېره ښه توګه انځور کړی دی. او زما په خیال د ده په پابندو نظمو کي دا یو ښه نظم دی.

ځنو کره کتونکو ادب د ژوند ینداره بللی دی او ینداره چي کوم شي ته مخامخ وي هماغه پکي ښکاري. د جهاني په شاعري کي چي د وینو او زخمونو دا کوم عکس ښکاري د هغه وجه دا ده چي دی له ويني ويني او زخم زخم حالاتو سره مخامخ دی. کنې په ځواني کي ئې ځني ډېر مست او له غور ځنګونو ډک نظمونه لیکلي دي. د هغه وخت شاعري چي ئې سړی ګوري نو دی تر هر څه زیات د میني، مستۍ او ښکلا شاعر ښکاري. بلکې ښکلا او مستي اوس هم خوند ورکوي. ځکه خو د خپل "سپین وږنته" په لېدو ورته ارمان درېږي. هسي د سپینو وږنتانو په لیدو شېرشاه سوري ته هم ارمان درېدلی وو. ویل کیږي چي شېرشاه سوري چي د تخت د نیولو پس په ینداره کي وکتل نو د خپلي سپیني ږیري په لیدو ئې وویل چي "افسوس ! اختر شو خو ماښام" دا ارمان هغه ته ځکه ودرېد چي له ډېرو کړاوونو او هلو ځلو پس ئې باچهي نیولې وه خو د دغه باچهۍ په ذریعه چي ئې څه کول غوښت د هغه دپاره ورسره وخت کم وو. مګر د ښاغلي جهاني مسئله

دا نه ښکاري چي دی د شېرشاه سوري په شان جهان بدلول غواړي او د دغه کار دپاره ورسره وخت لږ دی. بلکې د ده "سپین وېښته" او ځني نور نظمونه چي سړی ګوري نو په تورو وېښتانو پسي ئې د ارمان کولو وجه په قول د اروابناد مشر حمزه شنواري دا ښکاري چي :

شوه معلومه چي ځواني هم د کار ځیز وه
چي کوم ښکلی رانه تېر شو ارمان راغی

هسي خو ښکلا په هر څه کي چي وي. هر څوک ئې خوښوي. خو د شاعر کار هغه ښکلا را برسېره کول وي چي عامه سترګه ئې نه ویني که داسي ونه کړي نو بیا شاعر هم د یو عام وګړي په شان دی او وېنا ئې عامه وېنا ده. یو عام وګړی هم کولی شي. چي د ځوانانو په مجلس کي له شهوته ډکي خبري پېل کړي. او په دغو خبرو د هغو سفلي جذبات را وپاروي. نو که همدغه کار په قافیه بنده وېنا کي یو شاعر هم وکړي. زما په خیال څه کمال نه دی. د شاعر کار شهواني لوږه زیاتول نه وي. بلکې د جمال د ذوق روزنه کول او هغه ته تسکین ور بخښل وي. په پېل کي لا یو شاعر که په دغه تاله پوره نه وي. خېر دی. خو د وخت په تېرېدو سره سم د هر ښه شاعر په کلام کي پوخوالی او په نظر کي ئې ژورتیا راځي. په دې حقله که موږ د ښاغلي جهاني پر کلام باندي له سره تر پایه نظر واچوو نو وده او پرمختګ پکي له ورایه ښکاري. د هغه د چټي ځوانۍ په کلام کي هغه څه هم شته کوم ته چي موږ پورته اشاره وکړه د نمونې په ډول ئې د لومړي کتاب د یوه نظم یو بند وګورئ د دغه نظم سر خط "د تاشکند لور" دی او بند ئې دا دی :

چــــیري به زوړ کې دا ښـــــکلی حسن؟
پر چــا به تاو کــــــــړې نازک لاسـونه؟

ځوک به دي زېبښي دا سورکۍ شونډې؟
ځوک به دي لخ کړي دا سپین ورنونه؟

خو د نن شاعري ئې زیاته پخه، زیاته سنجیده او زیاته ژوره ده. د ښکلا په حواله چې یې څه ویلي دي. هغه عامي او برسېرني خبري نه دي. د خپلي خبري په ثبوت کي ئې زه هم له نظمونو او هم له غزلو څخه نمونې وړاندي کولی شم. خو د داسي کولو ضرورت ما ته ځکه نه ښکاري چي کتاب ستاسي په لاس کي دی پخپله ئې کتلی شئ. البته د یوه نظم ذکر په دې کوم چي په دې کي د جهاني د ښکلا د احساس وده خپل آخري حد ته رسېدلې ده. هغه ښکلا چي د تمامو ښکلاګانو سرچینه ده. زموږ شاعر محسوسه کړې ده. دا هغه مقام دی چي بیا د انسان مخته بس د ښکلا یو بېکناره سمندر وي او د نړۍ هره ښکلا ده ته د دغه سمندر یوه څپه ښکاري. ګران لوستونکي دي دغه نظم چي سرخط ئې "راز و نیاز" دی ولولي او ودي ګوري چي د "تاشکند لور" نومي نظم لیکونکي دغه شاعر تر راز و نیاز" پوري څومره سفر کړی دی :

کـه د نسـیم په قـدم نه ئې روان
دا د ګلونو کاروان څوک خوځوي؟
دا د غوټیو ګرېوان څوک څیروي؟
دا د رنګونو باران څـوک اوروي؟

د ښاغلي جهاني په دې کتاب کي نظم هم شته او غزل هم د ځنو لوستونکو به یې د ګران ورور معصوم هوتک په شان غزل زیاته خوښه وي او ده ته به صلا ورکوي چي غزل لیکلو ته زیات وخت ورکړي او ځني به ئې ما غوندي نظم بلکي آزاد نظم خوښوي د غزل په حقله ئې

کېدی شي چې ځني هغه کره کتونکي چې د غزل زيات نوی شکل په پام کي لري. و وائي چې يو لړ داسي ټکي او سمبولونه پکي کارول شوي دي. چې پخوانيو شاعرانو پايمال کړي دي. لکه بتکده، مېکده، جام، ساقي، زاهد، خُم، شيخ، توبه، طور، منصور، فرهاد، مجنون، ليلا، پير مغان، پروانه، شمع او داسي نور. خو زه وايم چې پر زړو ټکو او سمبولونو باندي هم چې حقيقي شاعر سم شي نو نوی ژوند پکي پيدا کولی شي. د جهاني په کومو بېتونو کي چې دغسي ټکي راغلي دي. هغه هم تر کلاسيکي غزل د نن غزل ته زيات نزدې دي.

ما پورته وويل چې د ښاغلي جهاني آزاد نظم زما زيات خوښ دی. خو په پښتو کي لا اوس هم داسي خلک شته چې آزاد نظم له سره مني نه، او کله کله خو چې سړی ځنو آزادو نظمونو ته ګوري نو د آزاد نظم د مخالفينو خبره ورته سمه هم وبرېښي. ولي چې په دغه ډول نظمونو کي داسي هيڅ نه وي چې سړی ورته شاعري ووايي. ما له خدائی بخښلي ايوب صابر څخه يو وخت د آزاد نظم په حقله د هغه رايه وپوښتله. هغه راته ويل چې زه خو پخپله د آزاد نظم مبلغ يم. يو وخت چې د يوه اخبار مدير وم نو هر ډول آزاد نظمونه چې به راتلل. ما به تش په دې نيت چاپول چې د آزاد نظم د ليکونکو حوصله افزائي وشي. او آزاد شعر وده ومومي. خو حقيقي رايه مي دا ده چې که ما ته کالخوائي راکړله شي نو يوائي هغو شاعرانو ته به د آزاد نظم ليکلو اجازه ورکوم چې اول په پابند نظم کي ځان شاعر ثابت کړي. که د خدائ بخښلي ايوب صابر پر دغه خبره باندي عمل وشي نو ګمان نه کوم چې په پښتو کي به تر شلو يا پنځه زيات شاعران د آزاد شعر د

ليکلو اجازه و مومي. خو دا مي يقين دی چي د دغسي شاعرانو فهرست که هر څومره لنډ وي د ښاغلي جهاني نوم به پکي ضرور شامل وي. ولي چي ده په پابند شعر کي ځان شاعر ثابت کړی دی.

ښاغلي جهاني له نورو ژبو څخه ترجمې هم کړي دي او په دې کتاب کي ئې شاملي کړي دي. زما په خيال دا يو داسي کار دی چي پښتو ژبه ډېره زياته اړتيا ورته لري. که موږ د خپلي ژبي لمن پراخول غواړو نو د نورو لويو او په ادبي توګه بډايو ژبو غوره ليکني به ورته را اړوو. او دا کار په ښه توګه هغه څوک کولی شي چي د ښه ادبي صلاحيت لرلو سره سره ئې له خپلي مورنۍ ژبي پرته د کم نه کم يوه بله داسي ژبه زده وي چي په ګڼ شمېر کي د عالمي ادب غوره ليکني پکي موجودي وي. ښاغلی جهاني د دغه کار د پاره زيات غوره په دې دی چي د ځنو نورو ژبو تر څنګ ئې انګليسي هم زده ده. کومي ته چي د نړۍ زياتره ستري ليکني را ژباړل شوي دي. بله دا چي ښاغلی جهاني په امريکا غوندي هېواد کي اوسي چيري چي هر ډول کتاب ډېر ښه په اسانۍ سره تر لاسه کېدی شي. دا د خوشحالۍ خبره ده چي زموږ د شاعر پام له دغي موقعې څخه د ګټې پورته کولو خوا ته را ګرځېدلی دی او په ترجمه کولو ئې لاس پوري کړی دی. زه هيله لرم چي دی به دغه کار جاري وساتي او د پښتو لمن به د ترجمې له لاري له ښکلو ادبي ملغلرو ډکه کړي. په دې کتاب کي له اولسي ادبه هم استفاده شوې ده په دې لړ کي زموږ شاعر يوې خوا ته په ګڼ شمېر کي متلونه د قطعو په شکل کي نظم کړي دي. چي دا کار په دغه بڼه تر اوسه پوري بل چا نه وو کړی او بلي خوا ته ئې ځنو زړو نکلونو او قصو ته د شعر

جامه ور اغوستې ده. که څه هم د منظومو قصو رواج تر ډېره حده اوس له منځه تللی دی خو په زړه شاعري کي د نړۍ د ستري شاعرۍ یوه ډېره لویه برخه له قصو جوړه ده. د هومر، چاوسر، پوشکین، فردوسي او سعدي په شان د نړۍ د بېلابېلو ژبو ګڼو سترو شاعرانو له قصو څخه کار اخستی دی او بې ساري او تلپاتې شاعري ئې ترې جوړه کړې ده. د پښتو ځنو پخوانیو شاعرانو هم د دغه ډول څه نا څه شاعري پرې ایښې ده. خو هغې څه خاص ځای نه دی نیولی. او اوس هم د پښتو په شاعرۍ کي د قصې خانه خالي ښکاري. دغه خانه که موږ نن ډکول وغواړو نو تش په دې کار نه کیږي چي زړې قصې راغونډې کړو او د شعر جامه ور واغوندو. بلکې زړې قصې به په داسي انداز نظم کول غواړي چي نوی رنګ ولري او نوې معنا وښندي. او ښاغلي جهاني په دې لړ کي یو ډېر ښه کوښښ کړی دی. ځني قصې خو ئې زما ډېري خوښي شوې. په دې قصو یا نکلونو کي یو اوږد نکل "د ښامار افسانه" دی. د اتفاق خبره ده چي ما هم د "سر لښکر" په نامه دغه نکل ته ورته یو نظم لیکلی وو. چي د جهاني دا نظم مي ولوست نو اوس هغه خپل نظم راته بې ضرورته غوندي ښکاري.

ښاغلي جهاني چي په دې کتاب کي کوم څه لیکلي دي هغه ئې په خوږه، پسته او شاعرانه ژبه لیکلي دي. د ستاینې وړ خبره دا ده چي له هغې مصنوعي ژبې څخه ئې ځان ژغورلی دی کومه چي نن صبا زموږ یو شمېر لیکوونکي لګیا دي لیکي ئې. دغه لیکوونکي که ضرورت وي که نه وي له ځانه نوي ټکي جوړوي او چي جوړ ئې کړي بیا ئې یو شمېر خلک په پټو سترګو په خپلو لیکنو کي کاروي زه دا نه وایم چي نوي ټکي جوړول نه دي پکار. دنیا ډېره په چټکتیا سره روانه

ده بدلیږي. زموږ مختـه هره ورځ نوي شیان او نوي تصورات راځي. دغـو شـیانو او تـصوراتو تـه کـه نـوي نومونـه ورکـړل شـي او نـوي اصطلاحات ورته وټاکل شي. نو دا څه بده خبره نه ده. بلکي زه به دا و وایم چي یو ضروري خبره ده او زموږ ځنو مشرانو تـریـو حده دغـه کار په کامیابۍ سره کړی هم دی. هغو د ضرورت لـه مخي ځني ټکي جوړ کړي دي او دغه ټکي اوس زموږ د ژبي برخه ګرځېدلې ده. کومه خبره چي د تشویش وړ ده، هغه دا ده چي دغـه کار تـه اوس هر کس و ناکس ملا تړلې ده. دغه خلک نه یوازي دا چي له پردو ژبو څخه راغلي ټکي لـه پـښتو باسي بلکې د پـښتو پـه خپلـو ټکـو پـسي ئـې هـم لړګـی را اخیستی دی. تر دې حده چي "مین" غوندي ښائسته او د پښتو خپل ټکی ئې هم جلا وطنه کړی دی. او د هغه پر ځائ د "مینه وال" غوندي بې ډوله او مصنوعي ټکی کاروي. د حیراني خبره دا ده چي دغـه ډول مصنوعي ټکي د ځنو پوهـلیکونکو په لیکنو کي هم لیدل کیږي. که دا سلسله دغسي روانه وه نو هغه ورځ لري نه ده چي "وږی" به پـه "لوږه وال"، تږی" پـه "تنده وال"، "لوستونکی" پـه "لوست وال" او خدائ خبر چي کوم کوم ټکي به په کوم کوم "وال" بدل شي خو ښاغلی جهاني لـه دغـسي خلکـو څخـه نـه دی. هغـه اصیـل خیـالات او احساسات پـه اصیله پـښتو کـي وړانـدي کـړي دي. زه هیلـه لـرم چـي د ادب او شـعر مینان (مینه وال نه) به ئې قدر وکړي.

والسلام
درویش دراني کوټه (کوئټه)
۱۴ جون ۱۹۹۹ ع

نوي او آزاد شعرونه

راز و نیاز

زه چې د شپې ستا د لیدو په تمه
د خوب او خیال تورونه وغورځوم
زه چې سوالګري سجدې ولمبوم
نو د سوالونو ځنځیر وشرنګوم

جانانه زه د وصل تږی نه یم
زه درنه سترګي د لیدلو غواړم
زه مې سوالونو ته جواب لټوم
زه درنه غوږ د اورېدلو غواړم

که د نسیم په قدم نه یې روان
دا د ګلونو کاروان څوک خوځوي
دا د غوټیو ګرېوان څوک څیروي
دا د رنګونو باران څوک اوروي

که ته په تندر په توپان کي نه یې
که ته په کور د شنه آسمان کي نه یې
که د شبنم پر اوږو نه الوزې

که ته په څاڅکو د باران کي نه يې

نو دا د قهر زلزلې د چا دي
دا د رنګونو قافلې د چا دي
دا بېحسابه آيينې د چا دي
دې آيينو کي نندارې د چا دي

که د شېريني په تصوير کي نه يې
چا د فرهاد کلنګ ته زور ورکړی
که د مجنون افسانې نه جوړوې
چا د دښتونو پر مخ شور کرلی

که دې منصور ته څه ويلي نه وه
څنګه يې ستا په مخ کي ځان وليدی
ځکه يې چيغه د حق پورته کړله
چي آيينه کي يې يزدان وليدی

که ته په خپله په صنم کي نه يې
د کاڼو پښو ته سجدې څوک ورولي
که ستا له ګوتو ښکلا نه را اوري

دا هنګامـــه د میني ځـــوک پـــاروي

ســـتا کرشـــمه ده لـــه شـــهبازه ســـره
چې پـر ســیتار بانـدي لمبې بلــوي
چـي پـه رګونــو کـي ســکروټې اوړي
چــي ترانــې یــې لېونتــوب پــاروي

ستا کرشمې پـه سـور کـي سوز راولـي
دا ســتا آواز دی چـي نغمـه نغمـه سـي
د تــاک پـه وینـه کـي ســتا مینـه ګرځـي
دا ســتا مــستي ده چـي نـشه نـشه سـي

نــه د شــېریني نــه لــیلا حــسن دی
دا ســتا ښــکلا ده چـي جلــوه جلــوه ســي
جنــون لــه تــا دی زولنــې لــه تــا دي
ســتا هنګــامې دي چـي پلمــه پلمــه ســي

د تــورو شــپو تنګــو حجــرو امامــان
ســـتا د قـــدرت ننـــداره څـــه پېژنـــي
د تـــش کتـــاب د تـــورو کرښـــو مـــین

ســـــتا د جمـــــال پلو شــــه څــــه پېژنـــــي

دا پــــه زړه تــــور ړانــــده کاڼـــه وګــــړي
ســـــتا د ليــــدلو اورېــــدلو نــــه دي
ســـتا د محفــل شــمعي تــه نــه دي پيــدا
ســــتا پــــه لمبــــه د ســـوځېدلو نــــه دي

څوک دي په جوګ څوک دي په ذکر غواړي
څوک دي په اور څوک دي اوبو کي ګوري
جانانــــه مــا تــــه هغــــه ســتر ګي راکــــه
چــي تــا پــــه ټولــو آيينــو کــي ګــوري
ويرجينيا ۱۹۹۸/۲۵/۱

نابللی رویبار

څوک یې چې بیا مې ناکرار زړګې ته
د کلو هېر زاړه یادونه راوړې
بیا مې سینې ته د اغزیو انډی
بیا مې لېمو ته شوګیرونه راوړې
بیا دې سوهان کړل د پرهار زخمونه
په زخمي زړه کې مې ناسور ویښوې

له کومه راغلې دا د چا پته ده
زه نور له چا سره رویبار نه لرم
زه او جانان مې سره نه پېژنو
زه له قاصده سره کار نه لرم
ما خپل وزر پخپله وسوځاوه
نور له ګلونو سره خار نه لرم
د خدای د پاره ما یو وازي پرېږده
د چا راتلو ته انتظار نه لرم
پرون چې هر څه وه دروغ یې ګڼه
مینه پردې سوله اغیار نه لرم
ما چې په وینو کې بخري ژړل

اوس مـي لـه خپلـو وينـو اور واخيـست
مـا چـي سـكروټي پـه ښـو ځيرلـې
لـه لېو نتـوب ځخـه مـي شـور واخيـست

چـي پـه لحـد كـي مـي مـستي ويـښول
لــه هغـو چيغـو نـه مـي زور واخيـست
زه د ســراب لـــه منـډو ســتړي يمــه
نـور مـي د سيند پـر غـاړه كـور واخيست

مـــا لـــه صـياد ســره خپلـوي وكـــړل
مـــا تـــه منظـور دي د قفـس خوبونــه
مـــا لـــه وزر ســره دوســـتي وشـــلول
نـــور راتـــه مـــه ښـيه يـــاغي خيالونــه

پـــر هغـــه لاره چـــي راغلـــى يـــې ځـــه
زړو يـــــارانو تـــــه ســـــلام يوســـــه
دا ځـو رنځـوري شـپې مـي پرېـږده راتـه
وركـــي جـــونګړي تـــه پيغـــام يوســـه

چـــي دا بـــې واكـــه دا نـــري لاســـونه
د وخـت ځپـو تـه ټينګيـدلای نـه سـي
دا لـــه ميدانـــه تـــښتېدلی ســـپاهي

د غــشو ســپل تــه ســپر کيــدلای نــه ســي

ويرجينيا ۴/۱۷/۱۹۹۶

شینکی آسمانه

ما خو دا نه ویل شینکی آسمانه
چې به د اور د پاسه اور راځي
زما د غیرت شمله به کښته ګوري
زما هډیرې ته به پېغور راځي

آسمانه ما خو داسې نه غوښتله
چې د ښارونو جنازې وژاړم
چې مې په کلیو کې بلا لنګه سي
چې د ځوانیو هډیرې وژاړم

آسمانه ما خو داسې نه ویله
چې د کابل ګرېوان ته اور توی که
زما په جونګړه کې بلا وکړه
زما په لستوڼي کې ښامار لوی که

آسمانه ما ستا د ځوانۍ په طمع
دلته رنګین رنګین خوبونه لیدل

مـــا د ازلـــه بېخبـــره کـــوچي
د ورک يوسـفه تعبيرونـه غوښـتل

مـا ويـل زه بـه ستا ښايستې سينې تـه
د خپلـه نظمـه امېلونـه جـوړ کـړم
سـتا لــه نـسيم سـره بـه الوزمـه
ستا پـسرلي تـه بـه شعرونه جوړ کـړم

مـا ويـل زه بـه ستا د شپې پـه زړه کـي
د سـباوون ترانـې وپـاځوم
مـا ويـل زه بـه ټـول نغمـه نغمـه سم
سـتا د هـستۍ شـهباز بـه ونځـوم
مـا ويـل زه بـه د سـپېدو پـر اوږو
سـتا د زُهـرې پلوشـې وتخنـوم

آسـمانه اوس خـو اهـريمن د قهـر
راغځـولي دي خيـرن لاسـونه
يـا مـرور دی لـه تعبيـره قـسمت
يـا بيګانـه وه لېـوني خيالونـه

زمـا لـه زخمـي کابلـه وينـي ځـاځي
کوځـو اخيـستي دي ماشـوم زخمونـه

زمـا لــه انګــړه جنــازې درپــا څي
مــه نيـسـه چيغــو تــه کاڼــه غوږونــه
آســمانه واخلــه ککــرۍ درغلــې
د ځوانيمرګــو زړو تــا وده رګونــه

مـا چـې ميونـد ميونـد نـارې وهلـې
مـا يـې پـه غېږه کـې ګلونـه غوښـتل
مـا چـې هلمنـد تـه ترانـې ليکلـې
مـا يـې پـر غـاړه اتڼونـه غوښـتل
مـا چـې خيبـر تــه حماسـې ويلـې
مـا يـې لمـن کـې اولـسونه غوښـتل
مـا چـې پيچـومي د پـامير سـتايله
مـا يـې کمرونـو کـې لعلونـه غوښـتل

مـا چـې ټانکونـه پـه سـوکونو وهـل
هغـه مـې خـړ وطـن سمـسور غوښـتی
مـا چـې سکروټې پـه غابـو چيچلـې
مـا مـې سـړو وينـو تـه اور غوښـتی
مـا چـې ګوليـو تــه سـينه سـپرول
مــا د ابــا ســاتلی کــور غوښــتی
مــا د حيـا پـرده کـې پټـې غوښـتې

چې مې پېغلوټې د کابل ستایلې
ما یې سرونه تر عزت جارول
چې بې عزتو را سرټوري کړلې

بس که آسمانه نور یې مه زنګوه
د اهریمن د اولادونو زانګو
په نوراني غېږ کې دې مه لویوه
دا تور بدرنګه دا زامن د تیارو

نور د منبر څوکو ته مه خېژوه
د ریاکارو زاهدانو ټولۍ
نور د عصمت کوڅو ته مه وروله
د نامحرمو دلالانو غدۍ
نور پر کمبله راته مه بړغوه
دا د مرګي د چیغو ډکه شپېلۍ

چې په رګونو کې ساه وچلوي
دې سرو وینو ته مې اور ورکه
چې د کنهو غوړونه وپاڅوي
آسمانه چیغو ته مې زور ورکه

ویرجینیا ۱۹۹۴/ ۹/ ۳

شیش محل

څو مره خوږې وې برایې د نیمې شپې خبرې
چې د خیالونو مو ماڼۍ او بنګلې جوړې کړې
د خوب او خیال د جنتونو شیش محل ته تللو
تا هر څه زما د پاره غوښتل پکښې
ما هر څه ستا د پاره وغوښتله
زه ستا د پاره شهنشاه د جهان
ته زما د پاره ملکه د حسن
او زما د خوښې په ښایستو ارغواني جامو کې
له سر تر نوکه په زېور په مرغلرو پټه
او د الماسو غاړګۍ دې ستر ګکو نه وهل
داسې خو زه او ته سل ګونه ځلې
د دې خیالونو شیش محل ته تللې
او په پردیو خزانو کې مو خوبونه کړي
خو تا په ویښه یا په خوب کې کله
د بېلتانه خیالونه هم لیدلي؟
داسې یې وګڼه چې نور دا ستا په ژوند کې نه یم

او کری، ورځ دي لکه سیوری د ر سره نه یمه
ته دا بد رنګه دا بې خونده دا یوازي ورځي
دا اوږدې شپې د تنهایي کلونه څنګه ګالې؟
چا ته د شپې رنګین خوبونه وینې؟
څوک به دي وړي د ورځي سل نازونه؟
چا ته به سترګي تورووې
چا ته به ځان جوړووې؟
څوک به دي بولي ملکه د حسن؟
د دې محله څخه لیري د میاشتو په مزل
سل ګونه غرونه لوی سیندونه او رودونه تر منځ
زموږ د ابا زموږ د نیکونو پر ټاټوبي باندي
زموږ د غیرت زموږ د عصمت پر کهول
زموږ د کابل په اوږدو تورو شپو کي
د لېونیو قاتلانو د ګولیو باران
داسي زرګونه شیش محل او جنتونه وران کړل
او د ښایست ملکې
دا ستا په شاني ښایستې مېرمني
چېرته د حسن په بازار کي ګرځي
نازکو شونډو يې پټري نیولي
ځي په اغیارو کي نازونه پلوري
د شیش محل خوبونه نه سي لیدای

سپين وېښته

كله مي زړه ته سي راتيري پخوانۍ خبري
ستر ګو ته راسي د ځوانۍ خبري
د ژوند په تورو، په تيارو كونجو كي
د اميدونو شمعي ولګيږي
د زماني له اغزو ډكي كوڅې
ګلونه وسپړي لاله لاله سي
د پسرلي د نسيم
له جنتي، له زرغونو، له ښايستو ګوتو نه
دانه دانه زلمۍ نغمې تويېږي
او د ښهو پر څوكو
راته وربښمين زرين خيالونه ناڅي
وايم وزرو كمه والوزمه
وايمه ګور د خيام ولړزوم
له هره رګه نشې وپاڅوم
وايم سيتار سم له هر تاره سره
د ترانو سېلونه وځغلوم
چي يو ناڅاپه د خيالونو لړۍ

لکه پرېشان خوبونه و توربرږي
د آيينې مخې ته ودرېږم
پر خپلو سپينو وېښتو لاس تېروم
ژبه کې زور د ګړېدلو نه وي
پښو کې مي واک د نښېدلو نه وي
سينه کې اور د مستېدلو نه وي
له دوو لېمو اوښکې راوڅڅيږي
او د خيالونو ځولۍ ورغړوي

واشنګټن ډي سي ۱۹۹۵/۴/۶

زنداني بلبل

دې پراخ جهان کې تا ته نصیب سول
په پنجره کې بند وزرونه
دلته به پایې دلته به اوسې
دلته به تېر کړې اوږده کلونه
په دې قفس کې تا ته لیکلي
د ژوندون ورځې باقي عمرونه

ته هم پوهېږې چې ستا وزري
خدای پیدا کړي و الوتو ته
پورته آسمان دی لویه فضا ده
ته جګېدای سې هسکو درو ته
خالق درکړي پاپې نازکي
پر سرو غوټیو و کښېنستو ته

ته هم پوهېږې چې ستا آواز کې
سورونه خوځي نغمې غوړېږي
پکښې سیتار دی پکښې رباب دی
رنګ د سازونو پکښې بهېږي

ستا لـه کوګلـه ترانـې پـاڅي
ستا لـه خولګیـه سـندري زېـږي
ستا پـه منګولـو غـوټۍ نـازېږي
ستا لـه مـشوکي شـبنم اوبېـږي

دومره مي پوه که چي دا څه سوز دی
ستا پـه نغمـه کي ستا پـه آواز کـي
زړه پـه کوګـل کـي راسـره ژاړي
ورک سم لـه ځانـه دا ستا پـه ساز کي
دا څـه اسـرار دی دا څـه جـادو دی
لږ مـي شریک کړه د زړه پـه راز کـي

دا چـي تـه هـر ځـل نغمـه نغمـه سـې
دا دي مـستي ده کـه دي فریـاد دی
دا لـه زندانـه پـه وینـو ژاړې
کـه ترانـې دي کـه دي زړه ښـاد دی
همـدا نـصیب دی تـه پـه رضـا یـې
کـه دا سـتم دی ژونـد دي بربـاد دی
تـه زنـداني یـې زه مـسافریـم
دواړه لـه خپلـه سـېله جـلا یـو
دواړه بـې اوره بـې لـوګي سـوځو

درد او ماتم ته دواړه تنها يو
زما پردېسيو ژبه ګونګۍ کړه
زما په آواز کي ورکي ناري دي
ستا په نغمه کي زګېروی اسير دی
ستا فريادونه زموږ ترانې دي

راځه چي دواړه هسک ته روان سو
ګرېوان کو ثيري د قسمتونو
راځه ازل کو د دوږخ زنی
لار کو بدله د قلمونو

راځه خطونه د تندي وران کړو
نصيب پخپله خوښه روان کړو
ويرجينيا ۴/۱۶/۱۹۹۶

د تورتمونو ښار

مور د رڼا له کوره لېږي د نور ډکي کړلې
لکه ماشوم پوځونه
د تاريکيو پر لور وخوځېدو
مور ته پلرونو کيسې کړې وې د تورو تيارو
د کوه قاف د جګو غرونو د ژورو درو
د ځناورو او دېوانو د لښکر د نارو
مور ته سپين ږيرو نکل کړی و د شپو د سپرو
مور ته هوښيارو سترګورو خلکو
په سل په زر ځله دا وويله
چې که تيارو ته ځئ ډېوې اخلې
د نور له کوره لېږي نه ډکيږي
مور په لمنو مور په لپو کي رڼا واخيسته
پر اوو، لسو او پر شلو لارو
څوک د مېږي او څوک د باد په قدم
د تور تمونو ښار ته وخوځېدو
او هلته ټولو لاري ورکي کړلې
کوم لاروي يو ځلي چيغه کړله
چې د تيارو شيطان ډېوې وژلې
د نور چينې يې ټولي وچي کړلې

د ستنېدو لاري يې وتړلې
تاسي پر کومه خوځئ
په دې تيارو کي بهلا ثونه مخ په وړاند ورځئ
زه په تيارو کي اژدها وينمه
د ځناورو انګولا اورمه
زه پېريانان زه ښاماران وينمه
اې د تورتم د کړلېچو ملګرو
دا زما آواز چاته رسبړي کنه
تاسي پر کومه خوځئ
خو سمدستي يوې ناولي زيندۍ
د لاروي ستوني کي ټولي چيغي وچي کړلې
د تورتمونو د ښار
د هري تړي هر پېچومي سره
ړانده وګړي سره ولګېدل
دوست او دښمن پکښي چا نه پېژندل
د جنګ اورونه پکښي وتوږېدل
بس يو په بل يې تودول تېغونه
بس يو په بل يې سړوله زړونه
بس يو د بل يې پرې کول سرونه
لاري کوڅې له مړو ډکي سولې
کندي درې له مړو ډکي سولې

څو لېونيو چيغي پورته کړلې
د تور تمونو مسافرو واورئ !
د تور تمونو مسافرو واورئ !
چيغي هغه ګړی خاموشي سولې
او په تور تم کي لا رواني دي د وينو ويالې

ويرجينيا ۸/۱۵/۱۹۹۸

د سبا وون په تمه

زه د زوی مړي سبا وون په تمه
کرار کرار تېروم لاسونه
یو څو شېبې په انتظار تېري کړم
بیا په ورو ورو پورته کوم ګامونه
مځکه آسمان راته د یوان ښکارېږي
تپه تیاره مې ډاروي خیالونه
له لیري اورم د لېوه انګولا
د مرګي وهم تښتوي خوبونه

تپه تیاره ده هولناکه شپه ده
لاس کړومه څه لیدلای نه سم
د ورکو لارو مسافرلاروی
له وهمه ګام پورته کولای نه سم
بوتي او کاڼي لړمان اغزي دي
یوه شېبه کرار یدلای نه سم
له کلي کوره له وګړو لیري
له ډاره چیغې هم وهلای نه سم
په خیال کي ګورم چي سبا راغلی
د شنه آسمان په غېږ کي لمر ختلی

پـاس پـه هـوا ګرځـي د زاڼـو کتـار
لانـدي د ځمکـي مـخ ژړ ګـل نيـولی
د آسـماني بـلا لــه وهمــه چينجــی
د ونــي بـېخ تــه خـوځي غلـی غلـی

نـور پـه تياره کي مي له سترګو سره
د تــوري شـپې شـيطانان نـه تېرېـږي
خيالي مـاران پـه لار کي نـه دي پراتـه
سـينه کـي زړه لــه وهمــه نـه رپيـږي
نــور د دېوانــو ښـار کـي نـه اوسـېږم
د چـا لــه سترګو لمبـې نـه خـوځېږي
ليـري نيــژدې لــه هـري ونــي ســره
د ځنـــاورو ســـترګي نـــه ځلېـــږي
وايـم خپلوانــو تــه مـي چيغـي کړمــه
چي شپه سبا سوه نور دي نه وېرېږي

خــو يــو ناڅاپــه لــه نيــژدې اورمــه
د يــو څــو غتــو ځنــاورو غړومبــی
پــه تاريکــه کـي لــه يــو ځايــه راځـي
د کـوم زخمي غوندي وګړي زګېروی
ســاړه بادونـــه راتـــه کرېـــږي راوړي

د مـار چیچلو پـه شـان سـوی وی وی

شـپه لا تیـاره ده نـوره هـم پاتـه ده
د دې تیـارو لمنـه نـه ټـولېږي
د سـباوون امیـد مـي پاتـه نـه دی
کـه شـپه تېرېـږي پـر مـا نـه تېرېـږي
هغـه ده راغلـه د لېوانـو ټـولۍ
اوس بـه مـي غوښـو باندي وپړسـېږي

نـور بېهـوده نـارې وهـلای نـه سـم
پـه کـړو سـتونی ځیـرولای نـه سـم
د مرګـي خولـه کـي د سبا پـه وعـدو
ځـان تېـر ایـستلای غولـولای نـه سـم

پټه مینه

د غـم شـپېلۍ بـه راتـه نـه ږغـوي
مـا بـه پـه خپلـو اوښـکو نـه اوبـوي
زمـا د سینې لـه قفـسچې څخـه بـه
د پټـې مینـې مـشال نـه تـښتوي

ولـي مـې بیـا د پټـو سترګو څخـه
یـو پـه یـو تـښتوې خـوا ږه خوبونـه
ولـي مـې بیـا د زړه آرام لوټـوې
راتـه راوړې د چـا پـردي خیالونـه

مـا د یـوې ځـوانۍ اختیـار لرلـو
د یـوې مینـې نذرانـه مـې کړلـه
ما په تندي کي تصویرونه مات کړل
چي څـه بتـان وه بیګانـه مـې کړلـه

زه که تندي کي خپل تقدیر سوځوم
دا پـر قولونـو پـښېماني خـو نـه ده
زه چي خیـرات خیـرات نـارې وهمـه
نـو د ځوانیـو ارزانـي خـو نـه ده

هغـه لمبـه چـي د ځـان ونـه ګڼـې
چې ما د زړه پـه تـل کـي وسـوځول
پـر هغـې شـمعي بدګومانـه نـه سې
چـي سـتا پـه لاره کـي مـي ولګـول

چي ته په خپل حسن مغروره نه سې
تا تـه مـي اوښـکي در لېږلـي نـه دي
د زړه پـه وينـو مـي رنګـين خطونـه
سـتا پـر کوځـه در استولي نـه دي

مـا چـي ځنځیـر د اوښـکو وتـوراوه
دې خپل جنون لره مي زور غوښتی
چي ستا تصوير ته مي په ځیر کتله
خپلـو بڅـرو تـه مـي اور غوښـتی

هغـه بـه زمـا نظمونـه خپـل وبـولي
چـي پـر لنـډۍ زنـه خالونـه وهـي
چي يې پر جګو سپينو غاړو باندي
ګڼـي زلمـۍ زلفـي تالونـه وهـي

هغه بـه زمـا پـه چيغـو نـه مرېـږي
لـه شـو ګيريو بـه مـي ميني غـوا ړي
زړه بـه يـې زمـا لـه درده نـه سرېږي
هغه به زما له ستر ګو ويني غوا ړي

خو زه پو هېږم چې به ګور ته يو سم
دا لــه جانانــه ســره پټــه مينــه
دا د بتــانو پــه ســجدو تــو متي
دا نافرمانــه دا سر کــښه وينــه

ويرجينيا ۵/۴/۱۹۹۴

آیینه

زه نور د مستي ځوانۍ چیغه نه یم
چي په قاه قاه مي کښوله د رقیب غوږونه
نور دي کوڅو کي نڅېدلای نه سم
نور مي جنون زولنې نه مستوي
نور مي آواز خوبونه نه تخنوي
او نه مي تږې جل وهلې سینه
ستا د خیالونو په کوثر اوبیږي
اوس که د زخم نو ته مي نه پېژنې
اوس په کوڅه کي دي زما پلونه بېګانه ښکاریږي
زه بوډا سوی یمه
زما په آواز کي زګېروي ځاله کړې
نور مي سندري ستا د ناز خوبونه ویښوي
لاس مي رباب ته نه ځي
نغمه مي ګوتو کي بې سوره سي
کږه وږه سي
شهباز خوله خوله سي
زما له لاسونو هنر کډه کړې
زما له قلمه ښکلا کوچ کړی دی

چي ستا د ښکلي مخ تصوير جوړوم
تندي کي راسي بې حسابه ګونجي
شونډي بې واکه سي راو ځړېږي
او ښکي راتوی سي تصوير وژړېږي
زه د کلو د سودايي په رسم
پر آيينه تېروم لاسونه

ويرجينيا ۲/۲۸/۱۹۹۴

بې رنګه مستي

زما دوست، محمد ابراهیم عطایي، یو وخت له کابله لیک راته لېږلی و، او د تېرو خوږو خاطرو د یادولو تر ثنګه یې د نوو ناخوالو یادونه هم کړې وه. ثو ورځي وروسته مي یو لیک، د دغه منظوم جواب سره، ورواستاوه.

ولي را استوې تصویر د پرون
رایادوې مي د کلو خبري
دا زما د ورانو هدیرو عکسونه
د سوځېدلو کنډوالو خبري

زما له بې وزلو اوښکو ثه جوړوې
زړه کي مي ولي توروې زخمونه
ثله راباسې دا بې سوره چیغي
زما د قلم ستوني کي وچ نظمونه

ته که زخمي یې زخمي سوی به یې
ما ته دي ثله پرهارونه ژاړي
زه په نظر لکه چي روغ درځمه
چي راته سرې سترګي رودونه ژاړي
زما په رګونو کي ساه وچه سوله

زما د مستۍ پر نغمه زنګ پرېووت
زما د خیالونو وزر ورژېدی
زما له ژوندیو وینو رنګ پرېووت

زما په لاسونو کې سورونه ژاړي
زما د هنرګوتو کې زور نسته
زما پر آواز باندې مرګی مېلمه دی
د ژوند په ساندو کې مې اور نسته

که د زړه مراندې مې نغمه نغمه سي
په دې کښو یې اورېدلای نه سم
زه د بېدردو د محفل تومتي
له پرهارونو ژړېدلای نه سم

چا ته یې توی کړم دا پردېسي اوښکې
دلته یې سترګې د لیدلو نسته
چا ته به وواېم رنګین خوبونه
دلته یوسف د اورېدلو نسته

زه د ریا پر بازار ژوند کومه
دلته آهونه په پیسو خرڅېږي

د دې بې پتو سوداګرو حساب
زما د نرخونو سره نه جوړېږي

راسه غني غوندي ځان وغولوو
د سرو لالونو خزانې وستايو
د هسکو غرونو په درو کې چېرته
د خپلو تورو نښانې ووايو

راسه چې کړکې د ميوند پورته کړو
يو څو ناسازه افسانې وليکو
بيرته ويده کو دا ژوندي خيالونه
هېرو قبرو ته ترانې وليکو

په شنو پيالو کې به سره مى وڅښو
د حميد قبر ته به بنګ ورکو
څه چې بې رنګه مستي وتخنوو
راسه د خپلو وينو رنګ ورکو

راځه په سرو سترګو نغمه نغمه سو
کوم لېوني رباب ته شرنګ ورکو
راځه چې اوښکو ته اتڼ وښيو

راځه د مرګ په لاس کې چنګ ورکو
راځـــه چـــې ســـاندې ســـره ونځـــوو
اوښکې په سترګو کې زیندۍ کم درته
ځـــو د زاغـــانو ســـیوری وســـوځوو
ځـو ژړې پـانې دې ژونـدۍ کـم درتـه

راســـه ناتـــک وکـــو د ژونـــده ســـره
راسـه چـې نـوې کـو دا خپـل مخونـه
زړونـــه خـــالي کـــو لـــه زړو خبـــرو
راســـه چـــې وســـوځو زاړه یادونـــه

پـــر خپـــل شـــهباز نـــوې نغمـــې وکـــړو
خـاورو تـه وسـپارو شـناخته سـورونه
لـــه ســـره وزیـــږوو نـــوې کیســـې
لـــه ســـره ولیکـــو تـــازه نکلونـــه

کـشکې لـه ځانـه بېګانـه سـو سـره
بیـا بـه نـه اوښـکې نـه بـه وینـې ژاړو
نـه بـه د نـن لـه بـد رنګـی ګیلـه وی
نـــه بـــه زړې رنګینـــې مینـــې ژاړو
ویرجینیا ۱۲/۲۸/۱۹۹۴

بیګانه نسیم

زه هر سهار چي د نسیم مخي ته
د لېونو په شاني ځیري ګرېوان
په سرتور سر په لڅو پښو ورو وزم
او تري پوښتم د ورک اشنا حالونه
هغه په بېړه بېړه
ګلونه و سپړي اغزي وکري
او د بلبلو له چغاره سره
په نازولو په پستو پاپیو
په نا اشنا لوري نغمه رهي کړي
ما ته احوال د اشنا نه راکوي
ما کي الهام د نظم نه پاځوي
زما په رګو کي ويني نه ويښوي
دا د اشنا پر کلي نه تېرېږي
دا نسیم زما په ژبه نه پوهېږي
ده سره نسته د یارانو د ښارونو کیسې
ده سره نسته د پرېسو هدیرو خبري
ده سره نسته د شپونکیو د شپېلیو آواز
د ده له ځنګه د جانان د کوځې بوی نه راځي

زه به‌هم نه‌وروزم
زه به‌هم نور د ده پەکونکەاو رندەلارەکي
د انتظار او د امید سترګي ونه ګنډمه

ويرجينيا
۳/۱/۱۹۹۴

تصویر

سره د ژمي شپه ده زه ستا له یادونو سره
لکه ماشوم په وړانګو لوبې کوم
ستا د تصویر مخې ته ودرېږم
او دا یوه لحظه دې خپله کمه
هلته سینه کې غولېدلې زړګې وخوځېږي
او پردې مینې ته ټوپونه وهي
تصویر ژوندی سې سترګې و رپوي
پرشونډو بیا ګرځي زاړه قولونه
بیا د سبا د لمر ختو په طمع
شپه تر سهاره شمعې ولګېږي سترګې سوځي
خو یو ناڅاپه د تصویر له سترګو
د ژوند او مینې رڼا وتښتي
قولونه مړه سي
زه او تصویر پاته سو
او زړه هم نه وهي زاړه ټوپونه
دواړه لاسونه لېوني لاسونه
بې ارادې د تصویر خوا ته ځغلي
تصویر څیري او ژمنۍ سکروټې
لمبه لمبه کې د کلو خیالونه

لا يې لمبه په سترګو وينمه خاموشه نه ده
لا د تصوير بې نوره سترګي زما پر لور کږې دي
چي په سينه کي مي د زړه په تل کي
ستا له تصويره سره مينه نوى اور بلوي
او په رګونو مي بڅري ګډ سي
نور دي تصوير ته هم کتلاى نه سم
يوه لحظه دي خپلولاى نه سم
يوه لحظه زړه غولولاى نه سم
او دا د ژوند سره ملګري لمبې
دا په رګونو کي ژوندي بڅري
دا د تيارو دا د رڼا ملګري
ستا د خيالونو له محله سره
په تصويرونو روبياري نه کوي

۱۲/۳/۱۹۹۲

شپېلۍ

زه چې زلمی وم‌ه کلونه مخکې
ما د دې غرونو په لمنو کې شپېلۍ ږغول
یو څه ځواني وه، څه مستي وه، څه موسم د ګلو
څه شنهار د مرغلینو اوبو
او د چنهچنهو شورماشور کې به د زرکو آواز
د هسکو غرونو درې ډکې کړلې
د پسرلي وریځو به
د نسترن څنهو کې
ګېډۍ ګېډۍ ګلونه وشیندله
ما به شپېلۍ ږغول
او هري تیږې، هر ګل بوټي، هري زرکې به مې
نغمه راغبرګه کړله
وینو به اور واخیست ګامونو ته به زور ورغی
او د شپېلۍ آواز به غونډې درې وڅپرلې
کلونه واوښتل عمرونه تېر سول
او یوه ورځ د بېګانه و په حجره کې چپرته
یوه زاړه یو تک تور یوه غریب ربابې
زما د اشنا غرونو کیسې کولې
یوه بوډا په ساندو ساندو ژړل

یو ځو زلمیو ورته هېښ کتله
له ربابې سره شهباز ژړله
او زما د غرونو غم لړلې کیسه نه ختمېده
هغه کیسې د تباهیو سوځېدلو کړلې
هغه کیسې د چنچڼیو د وژلو کړلې
هغه سندرې د باروتو او لمبو ویلې
هغه ژړل هغه سلګۍ وهلې
او پر تور مخ یې له بې واکو له بې نوره سترګو
لړۍ د اوښکو ګرېوانه ته تلله
هغه ژړل هغه سلګۍ وهلې
او کیسه نه ختمېده
هغه ویل د هغه غره لمن کې
نه چنچڼۍ سته نه د زرکو آواز، د چا شپېلیو کې نغمې ویښوي
که نسیم الوزې ایرې اوروي
پر سوځېدلو ونو
او د قبرونو پر کږو جنډیو
په نس ماړه او پړسېدلي کارغان
د چنچڼیو او د زرکو پر ځای
د هر آواز سره واخ واخ پورته کړي

واشنګټن ۱۹۹۵/۱۴/۱۲

د توپان شپه

ما د ساحل له غېږې و خوځوئ
زه په دې توره هولناکه شپه کې
په دې تورتم کې د سېليو او ځپو پر اوږو
د دې وحشي سمندر غېږ ته ورځم
چې د درياب ساړه تياره کوګل کې
يوه بېړۍ له انسانانو ډکه
ياغي موجونو او ځپو کې ګير ده
زه يې د زړه په غوږو
دلته له ليري څخه
د ماشومانو او بې وسو ترهېدلو ښځو
چيغې نارې او غلبلې اورمه
زه د بې وزلي مور د څنګه سره
يوه ماشومه وينم
لکه ويشتلې وارخطا کوتره
چې سر تر پايه رېږدي
او د برېښنا له پړکه و ويرېږي
د ترهېدلي مور تر شا پټېږي
او توري وريځې، توره شپه او دا بېرحمه آسمان

د بې پناه بېړۍ په جنګ وتلي
آسمان غړو مبېږي لکه وړی هیبتناکه زمری
او د ژلیو او سیلۍ د زوره
د سمندر له سینې وخوځېږي
لکه د غره په شانې لویې څپې
د بېړۍ والو واوېلا پورته سي
د بې اسرې خلکو غوغا پورته سي
زه به ورځم
هرو مرو به ورځم
او دا د مرګ څپې په سترګو وینم
زه دا بېړۍ چېرته ژغورلای نه سم
هغه ما شو مه خلاصولای نه سم
د دې څپو لامبو وهلای نه سم
خو زه ورځم
هرو مرو به ورځم
غواړم کیسه د قهرېدلي آسمان
د هیبتناکه خروښېدلي توپان
د څپو غېږ کې د بې وزلي انسان
درته را ورسوم
اې د ساحل او د محل وګړو
له جنتي سکونه مستو لېونو ملګرو

اې له سيليو له توپانه بې خبرو خلکو
دا زما چيغې د رسېږې کنه
د خدای دپاره لږ څه رحم وکړئ
په دې بېړۍ کې مو خپلوان ډوبېږي
رقيبان نه دي قريبان ډوبېږي
او که توپان کرارولای نه سئ
که دا بېړۍ را خلاصولای نه سئ
نو په قاه قاه ورته خندېږئ خو مه
نو پر ساحل ورته نڅېږئ خو مه

ويرجينيا ۱۲/۲۸/۱۹۹۴

د جانان تصویر

ما ته مي سل ځله رویبار ویلي
چي هغه ستا د شاپېریو ارم
اوس د دېوانو پېریانانو شیطانانو کور دی
اوس یې ډېوې د توري شپې بلاوي نه تښتوي
اوس د رباب او د شهباز له جنګه
اوس د مستانو د پیالو له بنګه
اوس د جامونو او پیالو له ګړنګه
نازکو پښو کي د پایزېب له شرنګه
د شپې له سترګو تیاري نه ټولېږي
او هغه ستا د جانان ټولي کوڅې
چي تا یې خاورو ته سجدې وروړلې
چي هري تیږي ستا له تږو قدمونو سره
د ازلي پیوند خپلوي درلوده
د غمازانو د پیرو ډکي دي
لاري یې ټولي له اغزو ډکي دي
او هغه ستا د شعر او نظم خالق
ستا د غزل ستا د خوبونو او خیالونو جانان
چي تا یې خپلي بې هنره ګوتي
د تصویرونو په ایستو وچي کړې

چي تا يې پښو کي د ځوانۍ ورځي دانه دانه کړې
ستا په نامه لېونی نه پېژني
ستا له نغمو سره خپلوي نه لري
ستا د غزل په ژبه نه پوهېږي
رنګ يې بدل زړه يې بدل مينه پردۍ غوندي ده
او تش يو نوم ستا د جانان پاته دی
ما د رويبار خبري وژړوي
دانه دانه اوښکي راوڅڅوم
د آيينې مخي ته ودرېږم
په هره اوښکه کي تصوير وينمه
د خپل جانان او د جانان د کوڅې
دا اوښکي زما دي دا تصوير مي خپل دی
وصل خوښي بېلتون او وير مي خپل دی

٩/٦/١٩٩٦

د رڼا څاڅکی

دا شعر د برطانیې د شهزادګۍ (ډیانا)
د مرګ په شپه لیکل سوی دی.

د خــدای لــه ښــکلو هنرمنــد و ګوتــو
د تیــارې غېــږ تــه رڼــا و څڅېــده
د تــورې شــپې پــر کرغېړنــه لمــن
د عــرش د ســتورې ښــکلا و ځلېــده
تــور د شــیطان لــښکرېــې وتــوراوه
د فرشــتو صــفونه وخو ځېــده
څــو ماښــامونه د ابلــیس پــر ګوتــو
د رســوا شــمعې لمبــه وســو ځېده
د بــد رنګیــو د دېوانــو پــر ښــار
د شــاپېرۍ پلوشــه وغوړېــده
د غــم پــه خونــه کــې نغمــه نغمــه سوه
او ښــکه لــه نیمــې لارې وګرځېــده
د چــا رنځــورې شــپې یــې وپو ښــتلې
پــر هېــرو شــونډو مــستې و مــسېده
خدای تــه پــه کــار سوله د حسن ځولۍ
د فرشــتو لــه کــوره تللــې غــوټۍ

د آدم لور او د حوا ناوکۍ
د جنتونو راوتلې شهۍ
نوري دي نه بړدي پر اغزنه مځکه
له نوره جوړي سپيني سپيني پاپۍ

بس يوه شپه توره تياره خپره سوه
د عزراييل لاسونه وښورېده
د خداى له ګوتو څڅېدلې رڼا
په تور توپان کي يو ځل وځلېده
ولي تياره سوه شمع څه سوه څه سوه
له ښار او کلي چيغه وپاڅېده

د تورتمونو له کونجونو څخه
د تورتمونو له له غارونو څخه
د هيبتناکه سمندر له څپو
د پيريانو له ځنګلونو څخه
د شيطانانو آوازونه راځي
ږغ د سورنا او د ډولونو راځي
له هر آوازه يې راځي دا وينا
وايي ژوندۍ دي وي تياره پر دنيا
دا د شيطان په قواله ده ځمکه

دا د دېوانـــو میراثـــه لـــه پخـــوا
دې د ابلـیس پـه کـور کـي نـه چلیـږي
د خـــدای لـــه ګوتـــو څڅېـــدلي رڼـــا

ویرجینیا ۱۹۹۷/۴/۹

د هستۍ مستي

پرېږدئ پرېږدئ زما لاسونه زه اورونه په لړمه
زه په سوي مذهب پوه یم زه دوږخ ځانته کرمه
زه د خضر چینه سوځم نړوم د کوثر غاړي
زه له مړه ژوندونه موړ یم ما ژوندی لحد ورغواړي
زه د مست ګرداب په غېږ کي لا موجونه ویښومه
زه په ستوني د ښامار کي مرګ له خوبه پاڅومه
زه په زړه د جهنم کي انګارونه لټومه
اهریمن را پارومه لا یې ځانته قهرومه
پرېږدئ پرېږدئ زما لاسونه زه اورونه په لړمه
زه په سوي مذهب پوه یم زه دوږخ ځانته کرمه
پرېږدئ روښي دا تیارې کو پرېږدئ پې کو دا مزلونه
ټول په ګډه سره لمبه سو او روښان کو رباتونه
راځئ لنډي کړو دا لاري ور هوار کو کږلېچونه
د ژوندون دپاره ومرو څو ژوندي کړو لحدونه
په دې هېرو خرابو کي د هستۍ مستي آغاز کړو
دا د مرګ شپلۍ رڼا کو پکښې کوک د ژوندون ساز کو
زه شاعر یم د دې مېنې زه سکوت ورماتومه
زه هاتف د ژوندۍ چیغې زه دا مړي ویښومه

اګست ۱۹۷۹ کابل خیرخانه مېنه

معصومې

چېرته د منې مازیګر د سمندر پر غاړه
یوازې زه او ته وای
او ننداره مو د موجونو کړلای
لمر د رخصت په وخت کې
د سمندر پر لمن تخم د طلا شیندلای
او څو شېبې وروسته د شپې اژدها
د سمندر له غېږې وړلای طلایي خمونه
وړو او لویو څپو
د ساحل غېږې ته په منډو منډو
را رسولای د دریاب له توپاني کوګله
د هېبتناکه تلاطم خبرې
او دلته تا د یوې ګارې تر څنګ
له خپله ځانه بې خبره غوندې
وربښمیني څوښې وای سپارلې بازیګر نسیم ته
تا د موجونو ننداره کولای
او ما دې غېږه کې کتاب ویلای
نه د امام، نه د خیام، نه د رستم پهلوان
نه د نشې، نه د خمار، نه د مستیو داستان

نه د بلبلي، نه د شمعي او بورا خبري
کتاب د خپلو لېونو خوبونو
پر ورکو لارو د خيالي ګامونو
مياشتي کلونه پخوا
ما دغه غېږه کي خوبونه کول
او د ځوانۍ نشه کي
راڅخه ورک و ستا د سترګو خمار
زما معصومې زما نبايستې معصومې
کشکي چي ستا بهار ته نه راتللای
د زمانې د خزانونو سيلۍ
کشکي چي ستا پسرلي نه ليدلای
ژړي ګلونه او زهيري غوټۍ
کشکي چي تل دي پر سرو شونډو باندي
د ميني مسته نغمه ګرځېدلای
کشکي چي تل دي په تودو سينه کي
زما د خيالونو پانوس بل ساتلای
او ستا د ويښو شپو له وهمه څخه
د زمانې داړه مار نه لوټلای
زما د ځوانۍ د شپېو دنګه ماڼۍ

ويرجينيا (امريکا) ۱۹۹۳ – ۵ – ۱۰

پرېشان خوبونه

زه چي دا ټوله سړه شپه ستا پر مړوند بیده وم
او ستا په سپینه پسته غېږه کي مي
په اوښتو را اوښتلو خولې سترې کړلې
ته وا مین و د ازل د ورځي
لکه د میني جل وهلي تږي
د یوه بل په غېږه نه اوبېدو
او چي سهار د لمر زرینو وړانګو
د شپې پر سترګو باڼو ورپاوه
او د ګلونو له ګېډیه شبنم کډه وکړه
نه ستا په غېږه کي زه اوښتلم
نه زما له غېږي ستا آواز خوځېدی
د پردېسۍ کټ مي اغزی اغزی سو
خیال مي زخمي زخمي سو
شپه له خوبونو سره والوتله
او بیا د تل په شان یوازي سومه
بیا هغه زه هغه زاړه هغه اغزن خیالونه
هغه اوږده هغه ناکام هغه خیرن چرتونه
هغه ترخه د کاشکي کاشکي ناپایانه لړۍ
هغه د عمر په محبس کي زنداني آهونه

واشنګټن ۴/۱۱/۱۹۹۷

ویاړ

څومره شېریني دي د جنګ د میدانونو کیسې
څومره آسان دي د شاباس او آفرین ږغونه
څومره خوږې دي د مېړونو د مردۍ خبرې
د اتلانو د سرونو د بازار نکلونه
څه پر غوږونو ښې لګېږي پخوانۍ سندري
د مستو پېغلو په اتڼ کې د زمرو نومونه
په څه غرور د شهیدانو تر مزاره ورځي
د ښایستو نجونو ټولۍ ګېډۍ ګېډۍ ګلونه

خو چا پوښتنه له شهیده د زخمونو کړې؟
چا له اتل سره خواله د پرهارونو کړې؟
چا یې د مرګ پر پوله سترګو ته یو ځل کتلي؟
چا یې په سترګو کې کیسه د ارمانو لیدلې؟
چا د شهید د بوري مور سوی کوګل کتلی؟
چا د ښایستې سرتوري کونډې وران اوربل کتلی؟
چا په سینه کې د مرګي د ګولۍ زور لیدلی؟
چا د زړګونو ارمانو سوځلی کور کتلی؟
چې زولنو او ځنځیرونو ته نظمونه لیکي
هغه شاعر د سیاه چالونو سړې شپې لیدلي؟

د لړمـــانو پـــه کالـــه کـــي يـــې خوبونـــه کـــړي؟
وچــو هــډو يــې د نېــښونو سلــسلې څکلــي؟

د هوښــيارانو دا يـــوه خبـــر مـــي نـــه هېرېـــږي
"مځکه هغه سوځي چي اور وربانـدي ولګېږي"

ويرجينيا ۱۹۹۸/۲۷/۱۲

تیاره تصویر

ته چې په نیمه شپه کې غلې غلې
زما د خیالونو تر جنته راځې
او زمولوې تازه تازه ګلونه
د ښنو آواز دې نه وي
خو له تصویره دې تیارې را اوري
زما د زړګي دپاره خپله سینه
تنګه سي، توره سي، اغزي اغزي سي
په ربړدېدلو لاسو
موږم بې واکه، ترهېدلي، خوبولي سترګې
ستونی مې ډک سي
وایم چیغې کړم ګرېوان وشلوم
په خیال کې وینمه تصویر د جانان
چې له سرو شونډو یې څک څک راځي کوتلېویني
زه لېونی خو نه یم
که نه دا څوک یې چې دې نه پېژنم
او ته مې هره شپه
د تنهایي رنګین رنګین خیالونه
د مرګ او ویر په چیغو وتورو ې

ویرجینیا ۲/۲۸/۱۹۹۴

مورته

ستا له قسمت سره د میني پټ ځنځیر تړلی
موري له تا سره د ویښو شپو تصویر تړلی
ستا له انځور سره ملګري دي رنځور کلونه
ستا د ژوندون له هري شپې سره شوګیر تړلی
هسي دي نه کړل جنتونه تر پښو لاندي خالق
ستا له رضا سره د هر بنده تقدیر تړلی

راته یادیږي دي رنځوري خوبولي سترګي
شپه تر سهاره دي په جار او په قربان غوښتمه
راته یادیږي نیمي شپې د الاهو سندري
چې زمزمه به دي کوله زه دي ځوان غوښتمه
تا په سیالانو په همزولو کي سرلوړی غوښتم
تا له خالقه لکه ستوری پر آسمان غوښتمه
چي دي زانګو کي زما تندی او زما فالونه کتل
پر هر میدان دي بریالی او قهرمان غوښتمه
تا مي په لاس کي د احمد او محمود توره لیده
یو ځل دي بیا پر پاني پت او اصفهان غوښتمه
تا مي د پیغلو په سندرو کي کیسې غوښتلې

مګر لـه تـوري د ظـالم دي پـه امـان غوښـتمه
زما له سايې دي د مرميو سيوری ليري غوښتی
ژوندی دي غوښتم د پلو دي نګهبان غوښتمه
موري پـو هيږم چي پر سره کفن دي نه وم پيرزو
مګـر ټـولۍ کـي د غازيـانو دي روان غوښـتمه

تـا وې چـي زمـا د زوی د تـوري لـه هيبتـه څخـه
د خلکـو زړونـه پـه لـړزه سـي لـه کټونـو پرېـوزي
تا وې چي زوی مي لکه باز پر لوړو څوکو ګرځي
چي لـه حملو يـې کرګسان لـه ګړنګونو پرېـوزي
سـي يـې لـه ډاره د غليم پـه زړه کـي ويـنـي وچـي
لـه خرخښو يـې د چا تـوري لـه لاسونو پرېـوزي

زه نـه د جنګ نـه د ميدان سوم نـه د تـورو سـومه
لکــه شــاعر هــديرې ژاړم جنــازې ژاړمــه
په خوب او خيال کي مي کوثر کوثر وطن ګورمه
پرديسو ګوتو کي سپيرې تشي پيالې ژاړمه
د عزيزانــو کــډې ووتــې لــه ښــاره څخــه
د بـې وطنـو تـوري ورځـي سـرې شـپې ژاړمـه
پـه ورکـو لارو تـورو شـپو کـي بې منزلـه کـډې
دا بــې جرســه بــې ســالاره قــافلې ژاړمــه

دلته په غېږ کي د ساحل د سودايي په رسم
په توپانونو کي بېړۍ وينم ځپي ژاړمه
د خيال پر کور مي د مرميو بارانونه اوري
موري کابل مي اوراخيستی دی لمبې ژاړمه

موري د تورو ميدانونو ته ورتللای نه سم
د فرشتو په شاني ميندي ژړولای نه سم
زه د بازانو له ځالې ځخه راغلی نه يم
مرګ د کوترو په سېلونو ګډولای نه سم
ما ستا په غېږه کي يوازي مينه وځکله
اوس مي په وينو کي غضب راويښولای نه سم
تا راته زر ځله کيسې د عرش د خدای کړي دي
ياغي تندی مي بل ځښتن ته لګولای نه سم
تا مي په وينه کي د ميني ډېوې بلي کړلې
د چا د شپو بلي ډېوې خاموشولای نه سم
ترڅو مي ستا د الاهو زمزمه غوږ کي ګرځي
د چا په شونډو د للو نغمه وژلای نه سم
زه دي د شنو جلګو شپېليو لره و روزلم
ملامت نه يم که نن اور ته ګډېدلای نه سم

کـه د غلـیم پـه وینـو سره تـوره مـي رانـه وړلـه
مـوري د وروړ پـه وینـو سـره لاسـونه نـه لرمـه
کـه مـي د ښـمن تـه جنتونـه سره تبـی نـه کړلـه
د خپـل بابـا پـه هـدیره کـي لمبـې نـه کرمـه
که پر د ښمن باندي مي میندي بوري کړي نه دي
پـه خپلـو کلیـو کـي د سـاندو تخـم نـه شیندمه
کـه د دوی کونـډي مـي پـه وینـو ژړولـي نـه دي
د خپلـو کونـډو پـر پـوړني یرغـل نـه وروړمـه

که د ناموس د غلیم خویندي مي سرتوري نه کړې
پـر غلیمـانو مـي د خوینـدو سـتر نـه پلورمـه
کـه پاکـه خاوره مي پـه سرو وینو رنګینه نه کړه
خپله کعبه د عرش د خدای د ښمن ته نه سپارمه

کـه مي لـه وینـو سره غـاټول راټوکیدلي نـه دي
د خپـل ټـاټوبي پـر ګلڅـانګو مرمـی نـه اوډمـه
کـه مـي سینه پـه سرو ګولیـو غلبیـل کـړې نـه ده
سـتا نـازولي پـه ژونـدوني ګـور تـه نـه لیږمـه

که خپل مور چل مي په سرووینو لمبولی نه دی
ستا د پلو د دښمنانو سنگر نه ساتمه

ځم چي شنوا کړم د کږدیو د کډو غوږونه
لا مي په وینو کي بخري سته لا اور پاته دی
راپاڅوم له درانه خوبه دا ویده وګړي
چي په سینه کي د یوې غلبلې زور پاته دی
موري ایمان مي راته وایي چي سبا مي خپل دی
چي یې په غرو کي یو افغان پاته یو کور پاته دی
ویرجینیا ۱۹۹۸/۷/۵ د مور د ورځي په مناسبت

غزلي او سندري

✵

یو تـه نه یې پر هر چا مي شک پیدا سو
پـر دنیـا او مافیهـا مـي شـک پیـدا سـو
غل خو نه یې چي په نیمه شپه کي راغلې
د جانـان خیالـه پـر تـا مي شک پیدا سو
کـری شـپه شـمع بلېـږي پـتن ګرځـي
پـر لمبـه او پـر بـورا مـي شـک پیـدا سـو
هـر کلنـګ سـو د فرهـاد پـه نامـه پورتـه
پر مجنـون او پـر لیلا مي شک پیدا سو
د جـلاد پـر بـاڼو او بنـکه رابنـکاره سـوه
پــر ازل او انتهــا مــي شــک پیــدا ســو
د ابلـیس پـر ګوتـو سـتړي تـسپې اوړي
پر قسمت او پر قضا مي شک پیدا سو
شـیخ پـه لـو بږیـره د حـق نـارې وهلـې
د منـصور پـر مـدعا مـي شک پیـدا سـو
نـــن زاهـــد لـــه جهـــاني ســـره ژړلـــه
پـر هر قـول او رشتیا مي شک پیدا سو

ویرجینیا ۱۱/۲۱/۱۹۹۷

✵

چې د حسن شور ماشوریې محشر وسو
په کاږه کاته یې کور د مجمر وسو
چې په ذکریې خلوت بتکده کیږي
د هغه صنم په یاد مې ځګر وسو
چې د زلفو شپې یې خال په غېږ کې واخیست
د فلک په شبستان کې قمر وسو
تبسم یې د غوټیو خوله کړه پټه
د ښکلا هجوم یې کور د آذر وسو
نیم سېراب یې د لاله سینه داغې کړه
د فردوس په خُم کې جام د کوثر وسو
چې په توریې جهاني دوږخ ته کش کړم
د هغې مینې په اوریې منبر وسو

کابل پښتو ټولنه ۱۳۵۴ لمریز کال

✵

په ویر کي د بېلتون چي په غوغا راسره نه سي
منصوره چي شریک مي په لیلا راسره نه سي
ما پرېږده چي مي اوښکي د تقدیر پر لمن څاڅي
تر سترګو دي واری سم په ژړا راسره نه سي
جانانه زما جنون ته ازل هسي لېوني دی
ملګری په سفر کي د صحرا راسره نه سي
له سترګو يې بېربېږم هسي نه نظر مو نه کي
په مخ کي د رقیب چي په خندا راسره نه سي
جنون نه که په غاړه کي ګرېوان درته په کار دی
زما شپې د لېونتوب دي چي تنها راسره نه سي
زخمونه پښتانه دي مالګي لپي لپي راوړه
قسمته مروره چي پخلا راسره نه سي
د سترګو اشارو ته د رقیب سترګي څلور دي
ما ستا په تهمت وژني ته رسوا راسره نه سي
نصیب رنځوري شپې د جهاني په نامه کښلي
طبيبه ته بدنامه په دوا راسره نه سي

۱/۱۵/۹۴

٭

پناه ته له ناکامه توپانو راوړی یم
ملګرو دې محل ته زلزلو راوړی یم

صیاد مي پر زګېروي باندي مین سو توره بخته
قفس ته مي خوږمنو غلبلو راوړی یم

قسمت مي له وزر سره اورونه دي ګنډلي
یارانو دې انګار ته زولنو راوړی یم

یوه شیبه مي پرېږده زنګوم ستړي خوبونه
ساحله تر لمني دي څپو راوړی یم

کلونه لکه اوښکي د ګرېوان پر لوري ولاړل
مرګیه نن دي غېږي ته سلګو راوړی یم

زخمي اوښکي مي نه دي د ناسور له پرهارونو
دیدن ته دي حبیبه بهانو راوړی یم

دا لار مي د بڼو په څوکو نه ده پیدا کړې
جانانه تر منزله دي سجدو راوړی یم

لا ولي مي په لاس کي پیمانې په کاڼو ولې
زاهده دې مقام ته خو توبو راوړی یم

سرابه جهاني دي په دام نه دی کښېوتلی
کوثر ته د نصیب هېرو وعدو راوړی یم

نصیب د تورو شپو مې د دې ښار لیدلی دی
دا رنګ مې په تندي کې د رویبار لیدلی دی
په کومه ژبه وستایم د تورو زلفو څوکې
د خیال په خزانو کې مې ښامار لیدلی دی
ملګرو د خوبونو تعبیرونه به مې څه وي
په صف کې د یارانو مې اغیار لیدلی دی
تر څو به پلوونو پټوې د رقیب سیوری
جانانه ما یې پل پر د غه لار لیدلی دی
لا زما له ستوني ولې د هوس ترانې غواړې
شهباز مې ستا په کلي کې سنګسار لیدلی دی
له هوډه به وانه وړمه زاهده مروره
ما ستا په جنتونو کې انګار لیدلی دی
پر لاس د جهاني دي ولې ستړي کړه فالونه
پر پاڼه د ازل مې قسمت خوار لیدلی دی

واشنګټن ډي سي ۹/۲۹/۱۹۹۷

✵

د ویښو شپو زړه کې لمبې تېرېږي
یا د یادونو قافلې تېرېږي
بوډۍ ځواني مې په نظر نه ورځي
ښکلي په وار جوپې جوپې تېرېږي
باده د خدای دپاره تم سه دلته
تر پلو لاندي پښتنې تېرېږي
ورو ورو د اوښکو په ګامونو راځه
ستا د خیالونو جنازې تېرېږي
مرګه ظالمه چې نظر مې نه کې
څو ښکلي شپې لکه شېبې تېرېږي
د افلاطون هنره تښتې ولې
د لېونیو زولنې تېرېږي
شیخه غوږونه دې کاڼه ګرځوه
د مطرب ګوتو کې نغمې تېرېږي
زاهده سر تر نوکه سترګي سولې
د ښکلیو نجونو سلسلې تېرېږي
جهاني بیا کله توبې ماتوو
زلمي کلونه لکه شپې تېرېږي

واشنګټن ۱۹۹۷ د ډسامبر دېرشمه

✵

ملګـرو ځــو بــه د خمونــو لاري بنـدي ســولې
پــر تــږو شــونډو د جـامونو لاري بنـدي ســولې
فرهــاده اوس بــه د شــېريني مــزل چېرتــه وهــې
پــر کلنګونــو دي د غرونــو لاري بنـدي ســولې
پـــــر خزانـــــه د ښـــــامارانو پيـــره ودرېـــده
راځــئ پــه غــلا د ديــدنونو لاري بنـدي ســولې
ســوړ ميه اوس د افـسانو تخمونــه چيـري لـونې
چــي د کيــږدۍ د ماښـامونو لاري بنـدي سـولې
زلمــي بــه نــه شمېري لحظـې د انتظـار پــر ګوتـو
چــي پــر پېــزوان د ګودرونــو لاري بنـدي ســولې
نــور دي درخــو پــه نقــابونو کــي ځــواني تېــروي
د آدم خـــان د ربـــابونو لاري بنـــدي ســـولې
د ســيتارونو لـــه خـــالي کوګلــه ســاندي اوري
د ترانـــو پـــر شـــهبازونو لاري بنـــدي ســـولې
نـــسيم پـــرون د پـــسرلي جنـــازه وايـــستله
زمــوږ پــه وطــن کــي د ګلونــو لاري بنـدي ســولې
پتنګــه بــل چيرتــه ســينه پــر لمبــه وســولوه

زموږ پر ما ښام د پانو سو نو لاري بندي سولې
سپر ليه غېږه کي دي وساته ځولۍ ګلونه
پر دې بېديا د بهارونو لاري بندي سولې
له خزانونو تورېدلی بلبل نه راځي بيا
پر دې چمن د بهارونو لاري بندي سولې
جهاني ستا يې په تندي کي دي زخمونه ګنبلي
چي پر طبيب د مرهمونو لاري بندي سولې

واشنګټن ډي سي ۸/۳۱/۱۹۹۸

✵

درد مي له سينې نه بهر چېرته ځي
ستا د تورو سترګو اثر چېرته ځي
زه په خپل اختيار درته راغلى يم
نور له دې زندانه خبر چېرته ځي
مينې ته ولاړ دي جلادان د وخت
ښکلي به په لور د ګودر چېرته ځي
شيخه ريشتيا وايمه معذوريمه
ډله د شيطان کې کوثر چېرته ځي
خدايه دا سزا د کومې ورځې ده
شپو له پاسه شپې دې سحر چېرته ځي
زه خو يې ګرېوان مخې ته نه وينم
خدايه دا د اوښکو لښکر چېرته ځي
ژوند له حادثو سره پېيلى دى
دلته له ساحله خطر چېرته ځي
ځو به جهاني له لاري وګرځې
ستا په نوم ليکلى سفر چېرته ځي

ويرجينيا ١/٢٥/١٩٩٨

د ښو پر څوکه ژوند دی پاتېدلای سم که نه سم
لکه او ښکه پر بارخو دي رغړېدلای سم که نه سم
د سرکښي ځوانۍ باز مي په رضا دام ته درلوېږي
پټ په خيال کي دي په زلفو زنګېدلای سم که نه سم
د پردۍ نشې مستي ده چي په سترګو کي يې وينئ
شپه لا ځوانه ده يارانو نور چښلای سم که نه سم
د اجل قاصد راغلی د ځوانۍ پولي ته پرېووت
وايه بيا دي نرۍ شونډي مچولای سم که نه سم
د تقسيم په آينه کي ځان ته ګورمه تا وينم
د تقدير له ځنځيرونو خلاصېدلای سم که نه سم
ستا محفل کي شمع نسته زما وزري لمبې غواړي
دا يو څو خاموشي چيغي درلېږلای سم که نه سم
چا پرون راته ويله چي شهباز خاورو ته سپارې
د مستۍ په هديره کي نڅېدلای سم که نه سم
دوږخي خيالونه مړه سول جنازې يې اوښکي يووړې
څه دي رايه ده زاهده سوځېدلای سم که نه سم
د مورچل د پيغور غشو دواړي سترګي راړندې کړې
پښتني نور دي پلو ته درکتلای سم که نه سم

د ځوانۍ مستي شپېږ مي د ديدن سراب الوۍ کړي
په کوڅه کې دي جانانه ښخېدلای سم که نه سم
هسکه غاړه د غرور مي د تسليم په توره پرې کړه
جهاني دي اوس قدم ته پرېوتلای سم که نه سم

واشنګټن ډي سي ۱۱/۱۲/۱۹۹۶

✡

دا میکده په نڅېدلو ارزي
ساقي دا جام دي په چښلو ارزي

چې لېونتوب ته عقل وتخنوي
دا زولنې په شرنګېدلو ارزي

چې زړه ته خیال د سرکو شونډو راوړي
دا شنې پیالې په تشولو ارزي*

چې تور وي د کوڅې کانې شګې
دا سوي چیغې په وهلو ارزي

چې یې کیسې د مینې تخم کري
هغه وزر په سوځېدلو ارزي

د کوه طور د لاري ستړی نکل
جانانه ستا په اورېدلو ارزي

ستا له خوږو خوږو پلمو وګرځم
وعدې دي ټولي په منلو ارزي

ستا په جلوه د سوځېدو په امید
ژوندون په تمه تېرولو ارزي

---

* حمید:

دا زما له غمه شین زړه پکې خیال د یار د شونډو
هسې رنګ زیب و زینت کا لکه مې په شنه پیاله کې

چې جنازه مې ستا کوڅې ته دروړي
دا انتظار خو په کولو ارزي
مرګ ایله اوس یې په قدر پوه سوم
دا توري شپې په سپینولو ارزي
چې جهاني د جانان غېږې ته وړي
هسې خوبونه په لیدلو ارزي

واشنګټن ډي سي
۱۱/۱٦/۱۹۹۷

د جانان په تور اغيار نيولی ښه يم
ستا محفل کې لکه خار غندلی ښه يم
ما ته مه ښيه نخرې د پاړوګانو
زه د تورو زلفو مار چيچلی ښه يم
د سجدې تمه به نه کوې نمروده
زه خليل يم په انګار سوځلی ښه يم
زما يوسفه سر مې زر ځله در جار سه
په بازار کې خريدار منلی ښه يم
کاږې مه راته راښکاره لېونتوبه
د دې ښار څخه هوښيار وتلی ښه يم
چې اوبه مې د اغيار په کوثر نه کې
په سراب کې انتظار وژلی ښه يم
زه يې پېژنم رقيب دی طبيب نه دی
مرهم لېرې که پرهار خوړلی ښه يم
د بد مستو له مستيه مې زړه شين دی
انجمن کې دې خمار وهلی ښه يم
جهاني ته لارې مه ګوره د تېښتې
زه د حق په نوم پر دار ختلی ښه يم

ويرجينيا ١٩٩٧/دسامبر ٢٠

جانانه زړه مي ستا کوڅې ته له در تلو صبر سو
ستا په انګړ کي مي تندی له لګېدو صبر سو
زما لـه زلميـو ورځـو ولـي کـساتونه اخلـې
بـوډۍ زاهد پـه سپينه ږيـره لـه توبـو صبر سو
چـي دي محفـل کـي لـه پانوسـه لمبـې وشـړلې
پتنـګ تيـاره کفـن کـوي لـه سوځېدو صبر سو
چـي جنـازه دي د مطـرب لـه کـوره پورتـه کړلـه
شـهباز نـری فريـاد کـوي لـه شرنګېدو صبر سو
اوس مـي د ښـار پـه دروازو کـي کـاني نـه پېژنـي
عقلـه راځـه چـي لېونتـوب لـه زولنـو صبر سو
نور به مي سيوری د رقيب توري تـه نـه وي ولاړ
کيسه مي هېره که زما نکل دي له شپو صبر سو
زه دي لـــه ښـــاره جهـــاني رنګـــه راووتلـــم
ستا پـه مالت کي مي آواز لـه خپرېدو صبر سو

ويرجينيا ۵/۱٦/۱۹۹۸

✵

چې ګوندی، ته مې راغلی د غرور دی
دا فلک لکه چې زما سره تربور دی
چې سجده یې د غرور له زوره تښتي
نن له هسکه ګدایي کوي مجبور دی
څه لمبې لمبې ناري وهې آسمانه
دا وطن چې پیدا سوی دی تنور دی
دلته هره زولانه کې مجنون اوسي
هر آواز چې در رسیږي د منصور دی
یا د دار له سره چیغې پورته کیږي
یا موسی پر کنګره د کوه طور دی
خوني نه یم پښه نیولی چې را نه سې
دا مې لاس د خپل قاتل په وینو سور دی
ستا د توري ترسایې لاندي زمری سو
رقیب کله دونه نر دونه باتور دی
د رقیب کوثر مې لیري که له مخې
د رویبار په خوله انګار راته منظور دی
عزرایيله لاس دي جار سم مهلت راکه
د رقیب زکندن وینمه ضرور دی

په تسل مي علاج نه کيږي يارانو
چي طبيب مي له کتو څخه معذوردی
جهاني له يوه غشي فرياد نه کړي
دلته هر زخم چي اړوي ناسوردی

واشنګټن ۹/۲/۱۹۹۸

✵

یـو ه لحظـه دي مـخ تـه و د رېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
پر د ېسو هيلـو تـه مـي وژړېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
زه لکـه ا و ښـکه يیـا مـي تمـه د را تللـو نـسته
پر ښا يسته با ړخو دي ورغړېد م خد ا ی پـه ا مان
که مي غـر ور که مي ځـوا ني و ه نذ را نه مي کړلـه
پـښو تـه دي ولو ېدلم و رژ ېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
ستا د شـغلې بلا ګـر دا ن سـو م د پتنـګ پـه رسم
تـر سـر دي وګر ځېـد م وتپېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
ستا د نا مـه مينـه مـي وکـرل د مـر ګ تـر پو لـو
د دا ر پـه پـړي د رتـه ونڅېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
پر سر مي بلي کړې لمبې چي لا ري ور کي نه کم
چېرته پر دي ولا ت کي و سو ځېد م خد ا ی پـه ا مان
زه د ګلو نـو پـه بـستر کـي نـصيب نـه مـنلم
لکـه شـبنم د ر څخـه و غو ر ځېـد م خـد ا ی پـه ا مـا ن
پو ه سو م چي نو ري مي د پلو نو نخښې پا ته نه دي
زه لکه سيو ری د لتـه و هـستېد م خد ا ی پـه ا مـا ن
بيا بـه مـي نـو م د چا ما شـو م خو بو نـه نـه زنګـو ي
لکـه کيـسه لـه يـا د ه و و تلـم خـد ا ی پـه ا مـا ن
نـو ر جهـا ني سـتا د محفـل د يـا د و لو نـه د ی

يوې برېښنا په شاني وځلېدم خدای په امان

ويرجينيا ۷/۲/۱۹۹۵

خالي دي ميکدې نه سي چې زه بيرته راځم
خماري دي پيالې نه سي چې زه بيرته راځم
يوسف مي د خوبونو د تعبير پر لارو ورک دی
رڼا ورځې دي شپې نه سي چې زه بيرته راځم
لښکر د رقيبانو مي په سترګو دی ليدلی
کوڅې دي هديرې نه سي چې زه بيرته راځم
قاصد راته ويله چې زما مينه دي پردی کړه
پښېماني دي وعدې نه سي چې زه بيرته راځم
وعده مي په سکروټو کې منزل ته رسېده وه
دا سرې لمبې سړې نه سي چې زه بيرته راځم
قسمت مي وزرونه ستا محفل کې دي سوځلي
دا شمعې دي تيارې نه سي چې زه بيرته راځم
جنون مي ستا په کلي کې باران د کاڼو غواړي
خالي درنه کوڅې نه سي چې زه بيرته راځم
جانانه ستا په سترګو لنډوم دا توري لاري
تياره درنه ډېوې نه سي چې زه بيرته راځم
پر سر درسره ځمه چې تنها مي خوشي نه کې
رواني قافلې نه سي چې زه بيرته راځم
ازل او جهاني دی لېونتوب سره منلی

بېغمــه زولنــې نــه ســي چــي زه بيرتــه راځــم

واشنګټن ۱۹۹۷/۲۸/۶

خمــار مــي نــه مــاتيږي شــرابونه بېګانــه دي
ســاقي راتــه اشــنا دی خــو جامونــه بېګانــه دي
پــښېمانه درتــه نــه يــم بــد ګومانــه راتــه نــه ســې
جنونــه تــه مــي خپــل يــې ځنځيرونــه بېګانــه دي
سجدې تــه يــې د يــار کــوڅې تــه نــه يمــه بللــی
پــردی قاصــد راغلــی پيغامونــه بېګانــه دي
پتنــګ پــه دې محفــل کــي وزر نــه ســي خپــرولای
لمبــې پکــښي ســرېږي پانوســونه بېګانــه دي
دې ښار کي ربابونه د سنګسار په غبږ کي غواړه
نغمــې ګــوتي کــي ژاړي شــهبازونه بېګانــه دي
لــښکر د غمـــازانو دي لـــه کومـــه رابللـــی
جانانــه ستا پــه کلي کي مــي پلونه بېګانه دي
چــي زمــا د لبونــو چيغــو جــواب ورســره نــسته
يــا زه يــم بــدل ســوی يــا دا غرونــه بېګانــه دي
غرور مي له ناکامه تش آسمان ته کچکول نيسي
ازل خـــو داســـي نـــه و قـــسمتونه بېګانـــه دي
ستا دم د مــسيحا دی زه منکــر ور بانــدي نــه يــم
طبيبــه لاس دي جــار ســم پرهارونــه بېګانــه دي

سجدې د جهاني پرتندي مه غواړه زاهده
په دې سرکښه ښارکې محرابونه بيگانه دي

ويرجينيا ۲۲/۶/۱۹۹۷

✵

خوب مي ليدلی دی سبا رقيبان کډه کوي
زما د جانان د کوڅې ټول غمازان کډه کوي
سترګو ته راغله جل وهلي مېلمانه خيالونه
د پښتنو اوښکي د زوره ګرېوان کډه کوي
يا دي قسمته بدلوم يا به تندی ماتوم
چېرته چي ځم له هغه ښاره خوبان کډه کوي
ګوره چي عقل د جنون جامې په غاړه کړلې
د لېونيو له مستيه رندان کډه کوي
زه پوهېدم چي اسوېلي مي بې اثره نه دي
هغه دی ورو ورو له ساحله توپان کډه کوي
چا خو به چېري د سنګسار خبري کړي نه وي
چي د مکې له ښاره ځغلي شيطان کډه کوي
يارانو راسئ تماشې د رياکارو وکړئ
زموږ له کوڅې نه خرقه پوش زاهدان کډه کوي
قسمته چېري د سکروټو ځنځير وشرنګېدئ
چي مي د حق له چيغو تښتي آسمان کډه کوي
جهاني زېری مي دربانديې روييار خط راوړی
ستا له سوځلي ګلستانه زاغان کډه کوي

ويرجينيا ۵/۲۴/۱۹۹۴

✵

دارو مـــي د رنځونـــو مـــسيحا راتـــه راوړي
خبـــر چـــي مـــي د كلـــي د اشـــنا راتـــه راوړي
ازل مـي ستا پـه لاره كي غـرور قربـاني كـړی
سـجدې بـه مـي تنـدي تـه خامخـا راتـه راوړي
لـه ستر ګو د قاصـد مـي معلـو ميږي تعبيرونـه
ځـولۍ مـي د خوبونـو نيمـه خـوا راتـه راوړي
منصوره ككرۍ مـي د قسمت پـر لاري رغـړي
د حـق چيغـي لـه داره هـر سبا راتـه راوړي
آسمان سړي ته ګوري بيا جامې كي ورتـه جوړي
مجنـون يمـه ملګـرو چـي لـيلا راتـه راوړي
يـو نـور مـي پـه تيـاره كي دی ليدلی نه پـوهيږم
كلـيم لـه كـوه طـوره زيـری سـتا راتـه راوړي
يوسف رنګـه بـه عمـر جهـاني زنـدان تـه يوسم
دا تـور مـي پـه نـصيب دی زليخـا راتـه راوړي

ويرجينيا ۵/۱۷/۱۹۹۸

✵

د رقیب سیوری د جانان په آشیانه کي وینم
مرګه تصویر دي د خپل ژوند په آیینه کي وینم
د جنتونو له تصویره دي اورونه څاڅي
د لمبې عکس په نصیب د پروانه کي وینم
ماشوم زړګی مي د دروغو په وعدو غولوې
له هر پیمان سره ماران په خزانه کي وینم
تا له غمازه سره زما پر لېونتوب خندله
زه افلاطون د خپل جنون په زولانه کي وینم
دُرې دي ولي د پرهېز په نامه ستړي کړلې
د قدم نخښې دي په لار د میخانه کي وینم
د حسن ربه د هنر ګوتې یې غوڅې کړلې
د انځورګر سترګې رندې په جېلخانه کي وینم
خدایه ټولي د بلبلانو چېري وکوچېدې
د زاغ منګولې د غوټۍ په ګرېوانه کي وینم
هغه دي بیا یې له کوڅو څخه رندان وایستل
پیر مغان سر پر زنګون په خُمخانه کي وینم
د جهاني پردېسو هیلو قصاصېږئ ولي
لستوڼی خپل د ی تېغ په لاس د بېګانه کي وینم

ویرجینیا ۱۹۹۷/ډسامبر ۱۹

✵

زما د سوي کور نکلونه چي راځي پرېږده چي راسي
د قاصد په خوله اورونه چي راځي پرېږده چي راسي
بتخانې به نسکورېږي خليل نه سي ستنېدلای
د نمرود ياغي اورونه چي راځي پرېږده چي راسي
زه او ته شينکی آسمانه ازل ډېر يو ازمېيلي
ستا د لوري توپانونه چي راځي پرېږده چي راسي
له فرياده بېگانه دي دا سينې دا پرهارونه
رقيبان کاري زخمونه چي راځي پرېږده چي راسي
دې وطن کي له نسيمه د گلونو بستر هېر دی
د خزان وحشي بادونه چي راځي پرېږده چي راسي
له توپانه دي لړزېږي په حرم کي محلونه
کنډوالو ته سېلاوونه چي راځي پرېږده چي راسي
له پېريو انتظار دي هديرې او لحدونه
غمازان او تور پوځونه چي راځي پرېږده چي راسي
نن به بيا امتحان اخلي زمانه په زړه سنگينه
د سکروټو بارانونه چي راځي پرېږده چي راسي
دا وطن د منصور نه دی په رضا چي دار ته خيژي
جلادان تېره تېغونه چي راځي پرېږده چي راسي

دې ځُـتن كـي بـه يـارانو قـافلې تللـې د مـشكو
د بـاروتو كاروانونـه چي رائـي پرېـږده چي راسـي
جهــاني چــي ترانــو دي مــستوله پايكوبونــه
نـن د وينـو غزلونـه چي رائـي پرېـږده چي راسـي

ويرجينيا ۱۹۹۸/۹/٦

✵

زه د لېونتـــوب او زولنـــو د ښـــاره و وتـــم
نــه يمــه منــصور د غرغـــرو د ښـــاره و وتـــم
څوک مي په جونګړه کي بې سوره نغمه نه اوري
مــا تــه ســوه شــپېلۍ د ترانــو د ښــاره و وتـــم
نــن بــه مــي رقيب د تومتونــو ځولۍ چيري وړي
زه د ګودرونـــو او بنګـــړو د ښـــاره و وتـــم
مــا تــه د ســفر د ســختو لارو توښــې مــه ګــوره
او ښــکه غونــدي ولاړم د لېمــو د ښــاره و وتـــم
زمــا د پلونــو نــښي د اغــزو لــه څنګــه مــه څاره
بــوی رنګــه پــردی ســوم د غونچــو د ښــاره و وتـــم
نــور مــي د خيــالونو د ټــالونو غېــږ تــه مــه بولــه
نکــل ومــه هېــر ســومه د شــپو د ښــاره و وتـــم
ځه د توپــانونو بېړۍ ځه خداى دي ملګرى سه
پــرې مــي بړده ســاحل تــه د څپــو د ښــاره و وتـــم
برخه د جنون مي د قسمت په کور کي خواره وه
مينــه د فرهــاد ومــه د غــرو د ښــاره و وتـــم
نــوري جهــاني تــه د پــانوس خبــري مــه کــوه
نــه ومــه پــتنګ چــي د لمبــو د ښــاره و وتـــم

ويرجينيا ۱۹۹۸/۲۴/۱۰

✲

ساقي تشو جامونو ته راځې که نه راځې
خمارو قسمتونو ته راځې که نه راځې
شیرینه بهانه ده وعدې تهولي ازلي دي
فرهاده کلنګونو ته راځې که نه راځې
اغزي دي د تنهاکو رنګولو ته راوزي
مجنونه دې دښتونو ته راځې که نه راځې
پرون دي پر اوږو باندي خرقه نه تینګېدله
زاهده نن خُمونو ته راځې که نه راځې
شګون د بېلتانه دی تیارې وینمه په خوب کي
یوسفه تعبیرونو ته راځې که نه راځې
پښتو مي له کچکوله سره نه سي ګرځېدلای
طبیبه پرهارونو ته راځې که نه راځې
منمه چي ځواني مي په خیرات منظوره نه سوه
رویباره جوابونو ته راځې که نه راځې
د عقل زنارونه مي تسبیح کړې د شیخانو
جنونه ځنځیرونو ته راځې که نه راځې
یوازي جهاني د حق په نوم غرغره کیږي
منصوره سنګسارونو ته راځې که نه راځې

واشنګټن ۱۹۹۵/ اپریل

شمع مړه سوه شپه تیاره خونه سوه توره
ولي نه وزې پتنګه له دې کوره
قلندر غوندي مي تور په ژړا سپین کړل
د میرا احوال رانه غی له لاهوره
ما په بیه د جنون دی رانیولی
ته مي ثنګه بېروې له هغه توره
تر چارچوبه مي سجدې ورپسي ورورې
لا هنوز وتلی نه یم له پېغوره
له محفله مي ګیله نسته یارانو
له آسمانه مي کاسه رائحي نسکوره
سپیني شپې مي د مزار له ډېوې ښکاري
مرګه ولي نه شرمېږې زما له ګوره
لا زګېروی د جهاني اورېدل کیږي
د خوږمنو مېنه ونه ګڼې توره

ویرجینیا ۱/۲۴/۱۹۹۸

✵

علاج د تورو شپو ته مې سبا کله راځي
زخمونه مې ناسور سول مسيحا کله راځي
پر لار د انتظار مې دي لېمه درته فرش کړي
رويباره جوابونو لره بيا کله راځي
په تمه د ديدن مې سپيني ورځي کړلې توري
رندې مې سولې ستر ګې په ژړا کله راځي
په نوم دي د تورو مخو غمازانو مرکې دي
جرګو ته د خيالونو مې ريښتيا کله راځي
د وصل په وعده دي او بوم تږي کلونه
د عمر مسافره پر دې خوا کله راځي
د توري تيارې ستوني ته ورو ستې لمبې څڅيږي
د ميني امتحان لره بورا کله راځي
د حق چيغې دي ولي دي په ستوني کي نيولي
منصوره غرغرې سوې نيمه خوا کله راځي
غرور د جهاني مې نذرانه دی درته ايښی
نصيبه پر دې لاره به پخلا کله راځي

واشنګټن ډي سي ۱۹۹۷/۲۰/۷

✲

ماتم دی په دې ښار کي جنازې دي چي رائحي
خالقه ورځي څه سوې توري شپې دي چي رائحي
دا کاڼي د غضب يوازي زمونږ پر کلي اوري
انصاف څه سو آسمانه زلزلې دي چي رائحي
د اور د پاسه اور دی سره ورک نه سو جانانه
دا لومي د شيطان دي وسوسې دي چي رائحي
پر څه دي سترګي سرې دي ساحل نه دی لا راغلی
لږ صبر سه توپانه لا څپې دي چي رائحي
بلبلو باندي اوري آفتونه لکه غشي
پاتا د ترانو ده غلبلې دي چي رائحي
سفر دی بدل سوی منزلونه نا اشنا دي
پر تورو رباتونو قافلې دي چي رائحي
محفل به رنګين نه کي دا سوځلي وزرونه
د شمعي جنازې ته پروانې دي چي رائحي
د عقل بنديوانو د حساب کړی ماتېږي
جنون مو مبارک سه زولنې دي چي رائحي
د حق د لېونيو ننداري ته ځي وګړي
منصور ميدان ته بيايي غرغړې دي چي رائحي

زلمـي زلمـي کلونـه جهـاني قبـر تـه تـوی سـول
د ســاندو لــه کوګلــه زمزمــې دي چــي راځــي
۷/۵/۱۹۹۷ واشنګټن ډي سي

✵

چې پانوس له سوځېدو سره اشنا دی
دا پتنګ د دې لمبو سره اشنا دی
زما د خیال وزر ته مه ایږده دامونه
دا یوسف له زندانو سره اشنا دی
چېرته بل وطن کې وکره سپلونه
زما کورګی له نړېدو سره اشنا دی
سل فرهاده یې له هر ګړنګه زیږي
دغه غر له کلنګو سره اشنا دی
له جرسه یې راځي بږغ د پېړیو
دا رباط له قافلو سره اشنا دی
زما د صبر لښکر ولي جنګ ته بولې
دا پلټن له ماتېدو سره اشنا دی
له شهبازه یې لا ولي ساندي غواړې
رباب تش له شرنګېدو سره اشنا دی
پکښې نه سړوي رنګ شهیدي وینې
دا انګړ له جنازو سره اشنا دی
د جلاد رحم ته مه اړوه سترګي
هغه تېغ له دې کتو سره اشنا دی

د آرام ســـاحل تـــه لار د خـــضر نـــسته
ســـمندر لـــه توپـــانو ســـره اشـــنا دی
جـــادوګر آســـمانه لـــومي دي کـــړې نـــوي
جهـــاني دي لـــه دانـــو ســـره اشـــنا دی

واشنګټن ډي سي ۷/۲۷/۱۹۹۷

✵

ساقي پياله مي ډکوه که نه وي ځم درڅخه
خمار مي مه راويښوه که نه وي ځم درڅخه
زه سيلاني د جمال نه يم لمبې مه سپموه
وزر مي ژر تړکوروه که نه وي ځم درڅخه
ما ته ازل ستا په کوڅو کي لېونتوب ليکلی
زولنې مه ايساروه که نه وي ځم درڅخه
زخمونه ستا د نامه ذکر ته پاللي ښه دي
طبيبان مه راخبروه که نه وي ځم درڅخه
زه ستا د ميني په تورکله چا نيولی نه وم
رقيبان مه پلمه کوه که نه وي ځم درڅخه
پښتنه مينه مي له سواله سره نه جوړيږي
غرور مي مه را ماتوه که نه وي ځم درڅخه
د ژوند سراب تږو مزلونو ته راوړی يمه
مرګيه ځان تياروه که نه وي ځم درڅخه
زه دي د وصل په خوبونو زنګېدلی ښه يم
دا شپه مي مه سهاروه که نه وي ځم درڅخه
نن جهاني د رقيبانو په سيالي راغلی
دا ځل مي مه آزاروه که نه وي ځم درڅخه

فيرجينيا ١٢/١٢/١٩٩٥

د وطن ترانه

ګران افغانستانه تا به بيرته موږ ودان کو
لوړ به دې نښان کو
کور به دې د سولې در نه ورک به دښمنان کو
لوړ به دې نښان کو
زما ګرانه وطنه ته خو کور د عظمتونو يې
مېنه د مېړونو يې
ځاله د اکبر او مسجدي د ميدانونو يې
کور د توپانونو يې
بيا به دې وطنه افسانه د دې جهان کو
لوړ به دې نښان کو
ستا هغه بچي دي چې نيولي يې ملکونه دي
وړي يې جنګونه دي
نوم د احمدشاه دي لړزولي هيوادونه دي
پاته يې نکلونه دي
نوی به تاريخ د پاني پت او اصفهان کو
لوړ به دې نښان کو
ستا د ګل سرخ لمن به ډکه له ګلونو وي
جوش به دې سيندونه وي

بیا به دي په غـــاړو کي شرنګی د امېلونو وي
ږغ به د سازونو وي
بیا به دي ړانده په غبرګو سترګو غلیمان کو
لوړ به دي نښان کو
ستا پر پاکه خـــاوره چي راځـــي دلته سرونه خــوري
زړه باندي زخمونه خوري
دلته د بازانـــو په ځــالی کي تیندکونه خوري
ویني خوري دردونه خوري
ســتا د سر خیرات به ډلي ډلي رقــیبان کـــو
لوړ به دي نښان کو
ستا پر پاکه خـاوره چي ګولی دي اورولي چا
هغه دی دښمن زما
ســـتا په جــنتونو کي مرګونه چي کــرلي چا
خپل به نه سي زما او ستا
ځو چي د ســـیالانو په ټولی کي دي روان کــو
لوړ به دي نښان کو
ګران افغانستانه نور به نه يې د خـــوارانو کور
وران د غریبانو کور
نور به دي څوک نه بولي د کونډو یتیمانو کور
ړنګ د شهیدانو کور
جوړ به دي وطنه د عمرو څیري ګـــرېوان کو

لوړ به دي نښان کو
بيا به له آمو تر ارغسانه شنه د ښــــتونه وي
مست به يې ګلونه وي
يو به له پنجــشيره تر هــراته اولــسونه وي
يو به يې پوځونه وي
تاج به د لعلونو درته جـــوړ د بدخشان کـــو
لوړ به دي نښان کو

واشنګټن ډي سي ۱۱/۱۷/۱۹۹۷

د نغمې قبر

ما به ګرېوان په سړاوه او ښــکو مي اور واخيست
لمبو يې زور واخيست
مــا هــغه اور نه و وژلی چي يې نور واخيست
لمبو يې زور واخيست
رويباره پوه سوم چي مي ښار د هستـېدلو نه دی
زما د ليدلو نه دی
د ژوند خــيرات مي نور د چا د قبلېدلو نه دی
د اخيستلو نه دی
ما لېونتوب ته په پردۍ کوڅه کي کور واخــيست
لمبو يې زور واخيست
چا ويل اوس هـلته ياران پر شـمع نه ټولېږي
پروانې نه سوځېږي
اوس د سـاقي له پيالو رنګ د مســتۍ نه پاڅېږي
ځواني يې نه نڅېږي
د تورو شـپو اجاره دار له ورځو شور واخيست
لمبو يې زور واخيست
چا ويل نور د مـطرب ګــوتو کي شهباز نسته
ژبه د ساز نسته

شرنګ د نغمې شــور د بلبل د راز و نیاز نسته
د چا آواز نسته
وایي برات له جــنازې څخه پېغور واخیست
لمبو یې زور واخیست
نور پر سورکیو شــونډو ځواني نغمې نه خوځېږي
رنګونه نه بهېږي
له خــزانو نو تښتېدلي مـــــرغۍ نه ستنېږي
ګلونه نه غوړېږي
وایي ملیاریې له کــوڅې څخه نسکور واخیست
لمبو یې زور واخیست
نور د آدم نغـــمو ته شپې د درخو نه سپینېږي
نکلونه نه ویښېږي
د چـــند ېي رباب له شوقه پردې نه څیرېږي
افسانې نه جوړېږي
د بزم شمــعي له تیارې کفن په پور واخیست
لمبو یې زور واخیست
نور مي د هــیلو په کوګل کي شمعي نه بلېږي
خوبونه نه تخنېږي
د خــیال وزري د جانان غېږي ته نه غوړېږي
یادونه نه مسېږي
راته تقدیر کــور د توپان پر اوږو سپور واخیست

لمبو يې زور واخیست
نه پر ګودر باندي پیغلوټې نه منګي دي کتار
نه څوک د چا انتظار
نه جــهاني ستا د ســندرو هلته سته خریدار
نه دي آواز دی په کار
ما ځوانیــمرګو ارمانــونو له ګــور واخیست
لمبو يې زور واخیست

ویرجینیا ۲۰/۵/۱۹۹۶

د شينډنډ فتح

زېـــري راغـــی د اغيـــارو لـــښکر مـــات ســـو
پـــر چمـــن مـــي د زاغـــانو ګـــذر مـــات ســـو
نـــوريـــې زمـــا پـــر ګلزارونـــو سـيوری نـــسته
د ابلـــيس د وزرونـــو شـــهپر مـــات ســـو
پـــه شنه ډنـډ کـي ســوې د زهـرو اوبـه وچـي
د غمـــا زلاس کـي لوېـدلی کـوثر مـات ســـو
خولـــه دي جـار سـمه رويبـاره راتـــه وايـــه
د رقيـــب پـــه لړمانـــه کـــي خنجـر مـات ســـو
د خيـــالونو پـــر مـــزار مـــي جنـــډې نـــاڅي
د غلـيم پـــه جنـازو مـــي محـشر مـات ســـو
نـــن بـــه زمـــا لـــه مـستۍ ځـان ساتـې آسمانه
د جانـــان پـــر مـــخ د بـــدو نظـــر مـات ســـو
نـــور د چـــا لـــه ســـترګو نـــه ډارم فلکـــه
پـــه لېمـــو کـــي يـــې د قهــر نـــشتر مـات ســـو
ســـاقي نـــن مـــي ميخانـــه پـــه اجـــاره ده
د واعـــظ د تـــودو چيغـــو اثـــر مـــات ســـو
چـــي پـــه شـپو پـسي يـې شـپې راتـــه کرلـې
د زمـــان د تورتمونـــو منتـــر مـــات ســـو

اوس نوبـــــت د جهــــاني د پـــــايكوبۍ دی
د رقيــب پــه نــوم ليكلــی ســاغر مــات ســو

۹/۳/۱۹۹۵ واشنګټن

مسافر خوب

برایـي مـي خـوب لیـدی چـي مـخ پـر ښـار ځـم
لــه پـــردی، مېنـــي پـــر لـــور د کنـــدهار ځـــم
پـــه تنـــدي کـــي مـــي ســـجدې ورتـــه ســـاتلي
پـــه زيـــارت مـــي د مـــسجد د مـــوراو پـــلار ځـــم
د زاغـــــــانو جنـــــــازې لـــــــه باغـــــــه وزي
شـين طـوطي رنګـه چمـن تـه پـه چيغـار ځـم
پروانــــه يــــم پــــر زخمـــــي ګلونـــــو ګــــرځم
پـــه لېمـــو د رقيبـــانو لکـــه خـــار ځـــم
د ازل وعـــده مـــي وړې د نـــصيب کـــور تـــه
پـــه اغزيـــو کـــي ورلغـــړم پـــر انګـــار ځـــم
د رنځــــــورو کنــــــډوالو اســــــوېلي اورم
طبيـــب نـــه يـــم تـــش کتـــو تـــه د پرهـــار ځـــم
لـــه زرينـــو پنجـــرو مـــي وزر خـــلاص کـــړ
ســـوځېدلي ګلـــستان تـــه پـــه اختيـــار ځـــم
لا نـــسکوري بنګلـــي پـــه ســـاندو ژاړي
لا تپـــوس تـــه د زخمونـــو د بيمـــار ځـــم
لا شـــهيدي وينـــي ثـــاثي لـــه بګړيـــو
لا د مـــرګ د قـــافلو ســـره پـــر لار ځـــم

لا يتيمو ګرېوانو ته اوښکي ګوري
لا زلميو هديرو ته په کوکار ځم
لا زګېروی دی د قبرونو د جنډيو
لا د اوښکو د جرګو سره رويبار ځم
نن له مځکي او آسمانه ګيله من يم
چي د مستو ځوانيمرګو تر مزار ځم
نور تر مرګه مرور يمه آسمانه
چي له جوره دي پاتا ته د دلدار ځم
جهاني لېونی مه بولئ يارانو
چي د يار کوڅې ته ځمه نو هوښيار ځم
۴/۱۶/۱۹۹۶

محشر

شیخه مه راځه محشر دی مځکه سوځي آسمان سوځي
خُم لـه اوره سره چـوي پیالـه سـوځي مـستان سـوځي
د ســکروټو مجمرونــه د ســینو ګــرداب تــه لــوېږي
پـه دوږخ کـي پـایکوبي ده څپـه سوځي توپـان سوځي
د سوما لـه خُمـه اخلي نوش پر نوش وروستي جامونه
د زردشت لحد اورواخیست خرقه پوش زاهدان سوځي
مهــارت د عمــر غــواړي پــه محفــل چــي ورګــډیږي
د پخو رندانو ځای دی سست مذهب او ایمان سوځي
دا مــسلک د خرابــات دی پــه هــر خُــم کــي خرابــۍ دي
حریفـان پکښي غرقیږي ساقي سوځي رندان سوځي
بد مـستان دي هیـاهوی دی تـوبې سـر پـر سـر مـاتېږي
چیغـي ورغلې محراب تـه توبه سوځي شیخان سوځي
د مطـرب ګـوتي نڅیـږي لـه شـهبازه لمبـې څـاڅي
څوک تازه محفل تـه راغـی چي بورا ورتـه ځان سوځي
عقــل لاره ورکــه کــړې د جنــون غبــږي تــه لــوېږي
د مجنــون حکـم چلیـږي دانـا سـوځي نـادان ســوځي
جهـاني لاري یـې څـاره هـسي نـه چـي سره ورک سـئ
زمانــه پــه زړه کــږه ده قــول ســوځي پیمــان ســوځي

کابل ګذرګاه مارچ ۱۹۷۶

کيسې او نکلونه

ملک بلو خان

دې کيسې ته مې غوږ نيسئ هوښيارانو
لـه ځـوانۍ مـې اورېـدلې لـه پوهـانو
چــې بـدرۍ د بلــو لــور وه پــه کلونــو
مـــسافره لـــه وطنـــه لـــه دښـــتونو
نــه خپلــوان نــه يــې همزولــي وه ليــدلي
نــه ســندرې يــې د نجونــو اورېــدلې
نــه يــې ورونــه نــه يــې خوينــدې ورغلــې
نــه پــه ټــول کــې د خپلوانــو يــې خنــدلې
نـــه خبـــره پـــه واده د بـــسوګۍ وه
نــه کيــسه چــا ورتــه کــړې د ابــۍ وه
ماشــومان چــې دې د کلــي وه ليــدلي
زلمــي ســوي وه چنــار غونــدې ختلــي

يــوه ورځ بلــو روانــه کړلــه کــورتــه
خپـل ټــاټوبي د ابــا ، غېــږې د مــورتــه
بــدرۍ وکــړه لــه بلــو څخــه پوښــتنه
ابـــا نـــه يمـــه خبـــره لـــه وطنـــه

نــه خبــره لــه احوالــه يــم د نجونــو
نــه کيــسې دي چــا راوړي د ودونــو
نــه خبــره يــم د چــا لــه رنځورانــو
نــه احــوال راتــه معلــوم د ماشــومانو
سلامت مي تهوله غوښتي دي له خدايه
په وطن کي چي څه پېښ دي راته وايه
بلـو دواړه برېتـه تـاو کـړل ويـل لـوري
تـه اوس لـور د بلوخـان يـې بختـوري
ستا بابا دی اوس ملک د غره د سمي
چاتــه مــه کــوه خبــري کمــي کمــي
کـه څـوک مري او کـه زندان تـه روانېږي
زما په خوله تهولي دعوې فيصله کيږي
پــــه وړه خبــــره ســــو ځمه کورونـــــه
او چي زړه مي سي بخښم لوی ګناهونه
لاس تړلــي خلــک بيا يمــه ســرکار تــه
اشــاره مــي خپــژوي وګــړي دار تــه

هم سيد يمه هم خان يم هم هوښيار يم
تـه وا تهـول مـي غلامـان زه يـې بـادار يـم
پـرون خلـک شـرمېدل زمـا پـه پوښتنو
نــن روپــۍ دي را روانــي پــه لمنــو

بدرۍ شنه د ژړا ولاړه ویل پلاره
هدیرې ته مې پر څه بیایې له ښاره
ما وې زه به مې دیدن کوم د کلي
مچوم به مې خپلوان او نازولي
خپل کاله ته به ورځم پس له کلونو
نندارې ته به ورځم د ګودرونو
پر بام بوټو به مستي کوي پېغلانې
تر سالو لاندې به پټې وي ناویانې
ببرسري ماشومان به وي کوڅو کې
شرمېدوکي جینکۍ په دروازو کې
ږغ به اورمه د وریو د سپرلیانو
له ګورم سره نارې د ګوروانانو
له دښتونو به راځي ږغ د لېوانو
له کېږدۍ څخه سندرې د کوچیانو
د آدم او د درخو نارې به کېږي
ځوانمین به اوښکې خوري ورته زنګیږي

خو چې تا ته ملکې ده رسېدلې
پر وطن مې د بلا ساه ده ختلې
زموږ په کلي کې څوک نسته ټوله مړه دي
که واړه دي که ځوانان دي که زاړه دي

څــو بــه ژاړمــه د خپــل اولــس وګــړي
خدای خو مـه وای را لیـدلي دونـه مـړي
تــه ورځــه د وطــن کــاڼو هــدیرو تــه
زه بـه پاتــه یـم پردېـسو ورځــو شـپو تــه
ویرجینیا ۱۹۹۸/۱۹/۱

دوه ماران

هوښیارانو دي راوړي دا نکلونه
پرې اوښتي دي وختونه او قرنونه
او سېدله دوه ماران یوه ځنګله کي
خدای ورکړي عجایب وه صورتونه
د یوه یې سل لکۍ وې یو یې سر و
د ها بل یوه لکۍ وه سل سرونه
د یو سري مار خوراک یوه مږۍ وه
له ښکارونو به یې اخیستل خوندونه
یو یې خوب یو یې خوراک یو یې آرام و
په نصیب یې وې ښادۍ او نعمتونه
سرې شپې یې تېرولې په خپل غار کي
تر غوږ لمر لاندي یې تل کول مزلونه

ځناوري له لکیو بېرېدله
له هیبته به یې تښتېدل پوځونه
د سل سري اژدها په کور کي غم و
خدای ورکړي وه سل سره سل خیالونه
ځوک به ویښ ځوک به ویده ځوک نا آرام و

چې په نیمه شپه کې غوښتله ښکارونه
چې به ښکار د کوم یو سرخولې ته نژدې سو
نورو ټولو به وهل ورته ټوپونه
کله کله به ښکار پاته ترمابین سو
دوی به یو پر بل کوله ګوزارونه
په یو تن کې سل سرونه سل غلیمه
یو په بل یې ښخول تېره غاښونه
نه سل سری اژدها په ګېډه مور سو
نه یې ورک سول په سرونو کې زخمونه
نه یې ولیده کراره ورځ په ژوند کې
نه یې وکړل د آرامي شپې خوبونه
یوه ورځ د لوی ځنګله په یوه کونج کې
راښکاره سوې سرې لمبې یاغي اورونه
وچ لانده بوټي یې ټول سوځوله
له لمبو یې تر آسمانه تلل دودونه

هري خوا ته یې سکروټي غورځولي
ورپسې وه د خزان وحشي بادونه
ځناورو هري خوا ته کړلې منډې
خلاصول یې خپل ځانونه اولادونه
سل لکې په ځان پسې کړلې یو سري

په یوه تاخته یې پې کړله مزلونه
د سل سري اژدها پر کورناورين سو
هر يو سر يې هره خوا وهل زورونه
نه يوه له بلې ځان سو خلاصولای
نه يوې خوا ته رهي سول تول سرونه
په ځنګله کې سو دا يو سل سری پاته
تور نصیب یې کړل په برخه دوږخونه

۳/۲/۱۹۹۴ ویرجینیا

دارالمجانين

ما یو نکل اوربدلی دی یارانو
په مجلس کي د سپين ږيرو هوښيارانو
چي يو وخت يوه وطن کي فالبينانو
جادوګرو د عمرونو کوډګرانو

د وطن خلکو ته و ويل خبر سئ
زموږ وينا ته ټول غوږونه سرا سر سئ
هسي نه چي بيا سبا به پښېماني وي
د مرګونو او د ساندو ارزاني وي
چپاوونه د غليم ناګهاني وي
شنه کښتونه سره تبې وي ويراني وي
د قسمت ستر ګي نن زموږ پر لوري سرې دي
د آسمان په زړه کي بيا ويښي فتنې دي

ژر به وسي پر دې مځکه بارانونه
لوږو ځوکو نه به راسي سېلاوونه
د آفت او به به ونيسي ښارونه
که ځاهان دي که ويالې دي که سيندونه
چي هر څوک د دې اوبو نه سېرا ييږي

په هغه ورځ به يې هوښ ورنه کوچيږي
نه په دوست نه په دښمن به څوک پوهيږي
نه ترخه نه به خواږه پر چا بېليږي
د ورور مړي ته به وېږه خوله خنديږي
د عمرونو لېوني به په شرميږي
د هغو ورځو امان غواړئ د خدايه
موږ خبر کړاست نور نو ستاسي خپله رايه
چا خندل څوک يې خبرو ته حيران سول
فالبينان د ښاره ووتل روان سول
ژر آګاه کړ وزيرانو او قاضيانو
له دې رازه خپل پاچا د پاچاهانو
پاچا وکيندل په قصر کې حوضونه
د لاجوردو يې ورجوړ کړله فرشونه
ذخيرې يې د اوبو کړلې تياري
ورته نه وې د باران د څاڅکو لاري

ويل پرېږدئ که باران د پاسه راسي
او کيسې د فالبينانو هم ريښتيا سي
په امان به وزيران پوځ او پاچا سي
لېوني به دا نور خلک ښا و خوا سي
يوه ورځ پر آسمان راغلې توري لړي

وړانګـي پټـي سـوې د لمـر زريـنـي ژړي
تور پلو پر سپينه ورځ باندې راخپور سو
د تيارو په غېږ کي ډوب کلی او کور سو
لــــه آســـمانه اورېدلـــه بارانونـــه
پـه شـېلو کـي سـول روان يـاغي سـېلونه
د آفـت لـه اوبـو ډک سـول ټـول کونجونـه
کـه څاهـان وه کـه ويـالې وې کـه رودونـه
پـه سبا چي لمـر راپورتـه پـر آسمان سو
بيرتـه څيري د تـاريکي شپې ګرېوان سو
بيـا نـسيم کړلــې خپـرې پــستې وزرې
بيـا بـورا سينې تـه سيخ کړلـې نيشترې
بيـا آسمان کړلـې را تـوی زريني وړانګي
د بلبـل نغمـو تـه مـستي سوې ګلڅـانګي
بيـــا ســـبا د پـــرون وکينـــدل قبرونـــه
بيـا د ژونـد سـره ملګـري سـول ګامونـه

نـــابېره ســـوه غوغـــا د انـــسانانو
کلـي کـور او ښـار سـو ډک د لېونيـانو
څوک سپاره دي يو د بل پـر اوږو بانـدي
څوک په سرو وينو کي لژند دي نور خاندي
څوک د وېري دي پراتـه تر خاورو لاندي

ځوک غوریږي ځوک ناحقه وایي ساندي
ځوک پیشو غوندي میو میو کوي روان دي
ځوک لړزیږي خیال کوي چې موږ کان دي
د چا لاس کې دي چړې د چا تبرونه
بې پروا ځیري د یو او بل نسونه
خبر راغی تر پاچا تر وزیرانو
چې په ښار کې قصابي ده د ښاریانو
له وحشته زړونه رپي د سپاهیانو
امر نه مني هیڅوک د سرکاریانو
که پاچا که وزیران وه که قاضیان وه
که په پوځ کې یې څه لوی منصبداران وه
د تحقیق د پاره ووتل و ښار ته
ټول ایستلي توري ورغلل بازار ته
لېونیو ته یې وکړلې خبرې
ښې پستې خوږې خوږې لکه شکرې

ویل ګورئ لېونو زه شهریار یم
هم پاچا د دې وطن یم هم مو پلار یم
ولې یو د بل ځیرئ سره نسونه
ولې یو په بل مو سره کړله لاسونه
نړۍ وال او ګاونډیان راته حیران دي

وایـــي دلتـــه ځنـــاور کـــه انـــسانان دي
لېونـــو ســـرونه غور ځـــول ګفتـــار تـــه
په قـاه قـاه بـه خندېدل خپـل شـهريار تـه
چا به ستر ګي چا به خولې ورتـه کږې کړې
چي پاچا خبري کړې دوی یې پېښې کړې
یـو او بـل تـه یـې ویـل چي لېـونی دی
یـا هغـه شـهريار نـه دی دا پـردی دی
پاچا پـوه سو چي بل هیڅ تدبیر نه کیږي
لېونـو تـه لېـونی پاچـا ښـایيږي
شـــهريار شـــهزاده ګـــانو وزيرانـــو
د لـــښکر ســـپه ســـالار او افـــسرانو
هـم قاضـي هـم یـې کوتـوال هـم اردلیـانو
د حـــرم ښایـــستو مېرمنـــو غلامـــانو
د رعیتـــو د څاهـــانو اوبـــه نـــوش کـــړې
سمدستي یې د هوښ لاري فراموش کړې

دوی هـم لـوخ لپـړ راووتـل کوڅـو تـه
خندېـدل بـه د يـوه او د بـل کـړو تـه
قتلـول بـه يـې پـه تـورو خپـل وګـړي
د چـا غـاړي يـې زينـدۍ کړلـې پـه پـړي
څوک یې واچول ژوندي ژوندي لمبو ته

مستېدله غورېدلـه غرغـرو تـه
لـه کورونو تـر آسمان پورتـه لمبې سوې
د ماشومو او د میندو غلبلې سوې
ګاونډي کړل چا خبر د دې کیسو نـه
د دوی خـوا کـې د بېهوښو لېونو نـه
چې مو ښنګ تـه د سرو خالي دېرې دي
ښار او کلي ټولـه لوټ تـشي مېرې دي
کـه پاچا دی کـه رعیت دي لېونیان دي
یو د بـل وینـو تـه تـږي دي لېوان دي
پاچا مـشر دی د پوځ د جلادانو
غوښې خوري د خپـل وطن د انسانانو
بې ملیاره شنه پټي دي کرونـدې دي
بې صاحبه نګهبانـه خزانې دي
پـه هر کـونج کـې د طلاوو خرمنونـه
سره یاقوت دي جواهر دي درمندونـه

ګاونډیو ژر راټولې کړې لښکري
چا را واخیستې نېزې چا توري زغري
پر وطن د لېونو یې ناتار جوړ کړ
د هستۍ د خزانو یې لوټمار جوړ کړ
دروازې یې د قلا کړې دړې وړې

پـر کورونـو سـوې خپـرې د مرګـي لـړي
چـورول يـې وارۀ کلـي لـوی ښـارونه
سـوځول يـې درمندونـه شـنه باغونـه
قتـل عـام يـې کـړ وطـن د لېونيـانو
تـرې روانـي يـې کـړې ډلـي د مينځيـانو
غرغـړه يـې کـړل پاچـا وزيـران واړه
د قاضــي ککــرۍ ورغړيــده ولاړه

۵/۲۳/۱۹۹۴

حيات آباد

يــوه ورځ چېرتــه مجلــس کــي د يــارانو
چــا کيــسې کــړې د کابــل او د ښــاريانو
چــي راغلــي مهــاجر دي پــه زرګونــو
تــښتېدلي دي لــه جنــګ او لــه توپونــو
پــه کمپونــو پــه ښــارو کــي سرګردان دي
ټول خلقيان دي، پرچميان دي کافران دي
دې کفــارو را وســتلي جينکــۍ دي
ســپيني ســپيني بلــوړيني نــاوکۍ دي
ښايــستې لکــه د نکــل د پريــانو
پــه ســيالۍ ورځــي د حــورو او غلمــانو
پېــښور ســره نېــږدې حيــات آبــاد دی
د دې ښــکلو مرغلــرو ډک دی ښــاد دی

چي هر څوک يې له کوڅو څخه تېرېږي
د زړه مــراد يــې حاصــلېږي روا کيــږي
چتــې پېغلــي پــه کړکيــو کــي ولاړي
خريــدار پــه اشــارو ځانتــه ورغــواړي
لکــه مــستي زرکــي ګرځــي پــه سېلونو

د بـازانو پـه شـان ښـکار کـوي د زړونـو
په سینه کي مي زړګی پـه غور ځېدو سو
بـې پـروا لــه دوړخونــو لــه توبــو ســو
ما وې ځم چي هر څه کېږي دې کو څې ته
د دې ښـکليو سـپينو حـورو ننداړې تــه
آيينــه کــي چــي مــي وکتــل پــه ځيــره
تـــر نامـــه مـــي رسـېده بيـره ږيـــره
مـا وې ښـکلي بـه مـي ونـه مني چيـري
ژر مـي ږيـره کـړه لـه مخـه څخـه ليـري
ور روان ســـومه ليـــدو تـــه د خوبـــانو
يـــوه چټـــه مـــي پيـــدا کړلـــه يـــارانو
چټـــه نـــه وه يـــوه ونـــه وه د ګلـــو
ســـر تـــر پايـــه د کتلـــو د ســـتايلو
پـه ليـدلو مـي يـو دم د خنـدا شـنه سـوه
لکـه څانګـه د سـرو ګلـو را کـږه سـوه

مـا تـه ګـوري پـه کټ کټ راتـه خنديږي
پـر نازکـه نـرۍ مـلا بانـدي غبرګيـږي
وې يې ماتـه چي راځي تـوله شېخان دي
طالبـان دي، ملايـان دي، مولويـان دي
د عمرونـــو مجاهـــد قومانـــدان دي

یـا امیـر یـا د امیـر نیـژدې خپلـوان دي
کـه دا نـه وي مقامـات دي افـسران دي
یـا عـرب دي یـا تـور مخـي پنجابیـان دي
که دا نـور و ګړي نیت زمـوږ د ښـار کړي
سمدستي یـې ملا حکم د سنګسـار کړي
دا تـه څرنګـه را پـېښ سوې دې کـوټې تـه
چـې خریـلـې ږیـره راغلـې زمـا دېـرې تـه
دا کـــوڅې پـــه اجـــاره دي د غازیـــانو
چـــې ښـــارونه لوټـــوي د کـــافرانو
جـــوړوي چـــې د ســـرونو منارونـــه
اوروي چـــې د ګولیـــو بارانونـــه
پر ښایستو ځوانانو میندې سولې بوري
دوی ته ورکړې خدای په دې دنیا کې حوري
د اسلام پـه نـوم یـې جـوړې خزانـې کـړې
خپـل نـاموس تـه یـې تیـارې هدیرې کـړې

چـې مېـرمنـې پـه اوو پـردو کـې نغـاړي
د وطـن لـوڼې پـر دغـه بـازار غـواړي
چـې اسـلام یـې د ی یـوازې پـه خبـرو
تـو لعنـت سـه پـر دا هـسې ږیـرورو
خـو پـه زړه مـې دا خبـره همـېش ګرځـي

په دنيا کي چي "بد غورځي بد به پرځي"
د سرونو په بازار کي چي څوک زر خوري
عاقبت به په همدې بازار کي سر خوري

ويرجينيا ۵/۳۱/۱۹۹۴

ایکېرس او ډیډېلس

(د یونان له افسانو څخه)

د تورو سمڅو هسکو څوکو اتل
ایکېرس خدای و د یونان د غرونو
ډیډېلس پلار و د دې لوی پهلوان
او ازمېیلي د پېړۍ جنګونو
ده ته له خپله ځانه ګران ایکېرس
ویل بابا دلته مې زړه تنګیږي
ما ته وزر جوړ که چې والوزمه
نور مې له سمڅو سره نه جوړیږي
غواړم چې زما تر وزرونو لاندې
د لویو غرونو څوکې ولړزېږي
زما له هیبته سمندر خبر سي
زما له طاقته څپې وتورېږي

زوړ پهلوان هغه هوښیار ډیډېلس
د سترګو تور ته وزرونه جوړ کړل

لــه يــوه غــره تــر بلــه غــره رســېدل
ور كــي د مــوم يــې پيوند ونــه جــوړ كــړل
ويــل يــې زمــا د زړګــي ســره زويــه
چــي هــوس ونــه كــې شــغلو تــه د لمــر
پــه وزرونــو كــي دي مــوم كــار ســوي
چــي ځــان نيــژدې نــه كــې لمبــو تــه د لمــر
آســمان تــه وخوځېــد مغــرور ايكېــرس
ورلانــدي پرېوتــل ســر كــښنه غرونــه
د كـــــوه قـــاف د شـــــاپيريو ارم
او د دېوانــــو فـــــولادي ښــــارونه
لانــدي يــې وليــدې ناپايــه اوبــه
د ســـمندر يـــاغي وحـــشي موجونـــه
د زركلنــــو نهنګــــانو ځـــالۍ
د شــنه آســمان پــه شــاني شــنه ســيندونه
پــر ســر يــې ګرځېــدلې تــوري وريځــي
وريـــادول يـــې د ابـــا نكلونـــه
لكـــه ګردونـــه د خـــدايانو د جنـــګ
لكـــه پـــه تېـــښته د شــيطان پوځونـــه

د ايكېـــــرس لويـــــو تېـــــرو وزرو
د تـــورو وريځـــو لـــوى لـــوى غرونـــه ځيـــرل

لکـه ګوربـت مـخ يـې آسـمان تـه ونيـو
د هــسک پــر لــوريــې وزرونــه وهــل
د لمــر زرينــو پلوشــو تــه ئـيــر ســو
د شــنه آسـمان لـور تـه يـې سـر ونيـوی
د پــلار خبــري ورنــه هيــري ســولې
د لمــر شــغلو تــه يــې وزرونيــوی
د لمـر لـه تـاوه يـې مـوم ويلـي سـوله
لـه دوو څنګـو يـې وزرونـه مـات سـول
سـيند تـه را ولوېـدی د غـرو قهرمـان
د نهنګ خولـه کي يې بندونه مات سول

امريکا ويرجينيا ۱۲/۲۵/۱۹۹۴

د ښامار افسانه

وایي پروت په چین ماچین کي یو لوی ښار و
ښار لا څه چي د جنت په شان تیار و
هر سپرلي یې د جنت سره سیالي کړه
هر یو باغ یې د فردوس د سترګو خار و
په هر د ښت کي یې رنګونه اوریدلي
له نغمو څخه اودلی هر ابشار و
هره ونه یې د مشکو سوداګره
هر یو بوټي نسترن په ګلو بار و
هر ګودر یې په پیغلوټو ښایسته و
د پاولیو پایزېبونو شرنګهار و
هره پیغله یې ښایسته د ګلو ونه
هر زلمی یې ښکلی لوړ لکه چنار و

خدای ورکړي خزانې وې انبارونه
له یاقوتو مالامال یې هر کهسار و
خو آفت و نازل سوی پر دې مېنه
ورته پروت د غرونو شاته یو ښامار و
په نوبت یې له دې ښاره ولجه وړله

یوه پېغله او یو اوښ په خوړو بارو
هره نجل به په نوبت ورته راتلله
دا مرګی د هري پېغلي په خپل وارو
د چا کور له غمه نه سو خلاصېدلای
که نېستمن و که بډای و که نادارو
لوڼي تللي د قاضیانو کوټوالانو
نه پاچا او نه وزیر د خپل اختیارو
د پاچا د ښایستي لور نوبت راغی
غم نازل پر کور پر کلي پر بازارو
کجاوه یې تېرول پر بازارونو
په سرو سترګو یې ژړل ښځو مېړونو
په کوڅو کي سوې د نجونو پورته ساندي
له بامو یې غورځول ځانونه لاندي
چا کړل څیري ګرېوانونه تر لمنو
چا شیندلې ایري خاوري پر سرونو

له ښامار سره د چا برابر زورو
ټولو خلکو ته منظور شرم پېغورو
د زرګر پر دوکان ناست یو پهلوانو
مسافر له بله ملکه سرګردانو
په خواریو تر دې ښاره وراغلی

شوم نهر په شپو په ورځو ګرځېدلی
پټ یې توره کړه تر ملا و ووت له ښاره
او ښ د مخه ده وهل ورپسي لاره
مخ یې ونیوی د ښار د باندي غرو ته
د ښامار د هستوګني و درو ته
لمر نیهام سو مخ د غره او درو تور سو
د رڼا پر مخ پلو د تیارې خپور سو
راښکاره د غره له سره اژدها سو
د پاچا د لور زړګی په واویلا سو
مخامخ روان پر لور د کجاوې سو
او ښ او بار لره په وازه خوله نیژدې سو
دوې یې سترګي ځلېدې لکه اورونه
تر سږمو یې را ایستله سپین دودونه
په مستیو په نارو په غرغړو سو
په نخرو سو د هوس په غړومبېدو سو

پهلوان توره په پښو کي کړله بنده
اژدها ته یې له لیري کړه ځرګنده
اژدها تر پهلوان کړه زامه لاندي
هغه توره د خولې کونج ته کړه وروړاندي
چي ښامار به تېر اوه د نس پر لوري

تر کوګل یې وتل توره پوري ووري
د ښامار پورته رمباړي غلبلې سوې
په تېره توره یې پرې د نس پردې سوې
پهلوان یوه ځرمن ورنه جلا کړه
مخ پر ښار سو د پاچا لورته یې شا کړه
ښامار مړ سو ښار آزاد سو له غمونو
نور له چا سره غم نه و د سرونو
ږغ سو پورته د سورنا او د ډولونو
غېږې ورکړلې پلرونو او زامنو
زېږی ولاړی تر ښارونو او ملکونو
مرګ سو کډه له کېږدۍ له ګودرونو
سره غورځکه سوله پورته د جشنونو
نور به نه وي جنازې د ښکلیو نجونو
زغري واغوستې زامنو د غښتانو
توري واخیستې بچو د وزیرانو

سرې په وینو سوې نېزې د افسرانو
مست اسونه ځغلېدل د سردارانو
سترګي سرې سوې د زامنو د قاضیانو
غرو ته وختل بچي د کوتوالانو
پر وژلي ښامار پیل سول ګوزارونه

چـا پـه سـرې کړلـې نېـزې چـا خنجرونـه
هــر یــوه یــې پــرې کولــه اندامونــه
چـا یـې سر چـا یـې لکۍ چـا یـې غاښـونه
هـر یـوه یـې د ښـامار د جنـګ کیسـې کـړې
هــر یــوه یــې لــه مــستیه غرغــړې کــړې
چـــا خبـــرې د ښـــامار د تنـــدارې کـــړې
چـا کیـسې د هیبتنـاکې تـورې شـپې کـړې
چـا بـه‌لاپـې د کـرۍ شـپې د جګـړې کـړې
چې بـه‌بـل کیسه‌کول دوی یـې پېښې کړې
پــه یــو کــونج کــې بیــده ســوی پهلــوان و
د ښــامار لــه جنګــه ســتړی و ســتومان و
ږغ راویښ کـــړ د ډولونـــو اتڼونـــو
د خوښـــیو د جـــشنونو د رقـــصونو
مځکــه رېــږدې لــه هیبتــه د فوجونــو
پــر آســمان ګرځــې کــوترې پــه ســېلونو

د هــر چــا پــر ژبــه بــس یــوه کیــسه ده
د ښـــامار د مـــرګ خبـــره ده خپـــره ده
چـــا ویـــل ښـــامار وژلـــی دی ځوانـــانو
د دې ښـــار پهلوانـــانو توریالیـــانو
چـــا خبـــرې کـــړې د فـــوج د بـــاتورانو

چــا زامــن ســتایل د خپلــو وزیرانــو
پهلــوان پــه زوره ږغ کړلــه ښــاریانو
خوشــي ولــي منــت وړئ د مفــت خورانــو
مــا وژلـــی دی پا چـــا د ښـــامارانو
مــا بیغمــه کړاســت د ژونــد لــه غلیمــانو
مــا راوړي دا ځـــرمن ده لـــه ښـــاماره
نـــښاني یـــې ده د قتـــل معلومـــداره
زه ورځـم ستاسـي پا چـا تــه تــر دربــاره
مــا تــه وښیاســت کوځــه لیکــه او لاره
پهلــوان چــي د ښــامار کیــسه کولــه
چـا پــه پټـه چـا پــه وازه خولــه خندلــه
یــو لــه بلــه یــې پوښتل چــي دا د چـا دی
دلتــه نــوی پیــدا ســوی کــه پخــوا دی
لــه کــوم ښــار ځخــه راغلــی دا ســړی دی
باولـــه دی ســـودایي دی لېـــونی دی

اوریــدلې یــې لــه چـا ځخــه کیــسه ده
جــوړه کــړې یــې لــه ځانــه افــسانه ده
کلــه کلــه کــړي کیــسې د ښــامارانو
زوروري بــــولي متهـــي تــــر ایرانـــو
وایــي مــات مــي کــړل پوځونــه د دیوانــو

راته هیڅ نه دي لښکري د لېوانو
پهلوان یې د ښاریانو خندنی کړ
په خندا او په نارو یې لېونی کړ
ښار په ښار به ګرځېدی کلي په کلي
چا پر سر باندي ویشتلی چا پر ولي
چي به ده کیسه آغازه د ښامار کړه
پر خپل ځان یې سپره د خندا لار کړه
انعام واخیستی زامنو د غټانو
پاچا غټ کړله بچي د وزیرانو
منصبونه یې کړه لوړ د افسرانو
د قاضیانو کوتوالانو د بچیانو
پهلوان کلي په کلي سرګردان و
کله ځان سره په جنګ کله حیران و

ویرجینیا ۲/۱٦/۱۹۹۹

ځنګل شاهي

کتـــــابونو دي راوړي دا نکلونــــــه
چـا تـري واخيـستې مـزې چـا عبرتونـه
چـي لا نـه و انـسانان پـر مـخ د مځکـي
ځنــا ورو يـــو پـــر بـــل کـــول حکمونــه
پـه ځنګلـو کـي د ځنګلـه قـانون روان و
چلـــول اميـــر زمـــري پکـــښي امرونــه
د کمـــزورو ســـره غـــم و د ســـرونو
لـوی لېـوان لکـه خوګـان پـه غوښـو بـارو
ګرځېدل به سرې سرې ستر ګي غوړ برېتونه
د کمــزورو پـــه ژونـــدوني ســـاه ختلـــي
پــر هـــډو کو يـــې وچ ســـوي وه پوســـتونه
اميـــــر هـــــم د زوررو طرفـــــدارو
چـا يـې نـه کړل پـه حضور کـي فريادونـه
يـوه ورځ د لـوی اميـر تـو کـو تـه زړه سـو
را حاضـريـې کـړ جـلاد تيـره غاښـونه
ويـل راولـئ مـورېک زمـا تـر حـضوره
چـي سـپارمه دي بيکـاره تـه کارونـه
حاضـر باشـو جلادانـو مـورېک راووست

رېږدېدلــه يــې لــه ويــري اندامونــه
د اميــر حـضوريــې هــيڅ نــه و ليــدلی
نــه خبــر و لــه دســتوره لــه قانونــه
د دربــار هــره ګوښــه ورتــه بــلا وه
د مـرګ ږغ تـه يـې بـوځ کـړي وو غـوږونـه
نـــابېره اميـــــر وويـــــل موږکـــــه
ستا لــه لاسه همېشه راځـي عرضـونه
په ځنګله کي حيوانان له لوږې مړه سول
ستا پـه کـور کـي د غنمـو ګودامونـه
پيـشو هـم تـا بـې حيـا بـې شـرمه بـولي
درباريـــان مـــي هـــم لـــري شـــکايتونه
مـــا تـــا کلې ســـتا دپـــاره وظيفـــه ده
چي مصروف دي کړي هفتې مياشتي کلونه
هغــه دا چــي هغــه ليــري غــره دپاســه
چـــي ولاړ دي چنارونـــــه او صـــبرونه

لـويي ونـي او کونـدې کـړه تـرې رابېلـي
چـي را نــه وړې نيــالګي واړه ښــاخونه
مــوږک وويــل اميــره ســتا قربــان سم
تاسي وګـورئ زمـا پـښې او زمـا لاسونه
زه بـــه څرنګـــه چپـــه کـــړم لـــويي ونـــي

زه به څرنګه راوړم لوی چنارونه
ما ته وسپاره یو کار زما تر قدرته
صدقه دي سه زما ویني اولادونه
لویي وني ماتول د فیل په وس دي
بار ته وتاکه او ښان خره او آسونه
د امیر سترګي سوې سرې له ډېره قهره
ویل و وزئ د درباریانو پرېږدئ خونه
چي یوازي سول امیر او موږک دواړه
او خالي سول د دربار ټوله کونجونه
په حیرت حیرت موږک ورته کتله
زمري پورته کړل له مخي نقابونه
د نقاب د لاندي بل حیوان ښکاره سو
غټي زامي پنډه اوربوز اوږده غوږونه
دا هغه له کلي تللی سپېره خر و
چي یې وړای نه سول درانه درانه بارونه

موږک وازه خوله حیران خر په خندا سو
ویل وا خله زما له عقل نه پندونه
چي زه خر یم د زمري پر کرسۍ ناست یم
ورو یشمه فیل او پړانګ ته منصبونه
ته هم کړلای سې چي لویي وني پرې کړې

او د ځمکـي سـره سـم کـړې دا ځنګلونـه
دلتـه مـه وایـه چـي دا مـي پـه وس نـه دي
کـه دي زړه غـواړي د ژونـد واړه عیـشونـه

ویرجینیا ۱۹۹۰/۳۱/۳

متلونه

بېګانه له خپله نه سي سمېدلای
د پردو په مخکي مه ترټه خپلوان دي
که عزت غواړې د خپلو پرده پوش سه
د خپل کور خبري مه کوه دباندي [1]

له سړو او بو يې زهر بهتري کړي
برابر مه سي پر کور د نامردانو
د ګيدړ تر ناز څيرل د زمري ښه دي [2]
خدای دي مه لره محتاج د ناکسانو

دلته خولې ته کتل کيږي چي د چا ده
وينا هم تلله کيږي په لوټونو
نه خبره د غريب ملا څوک اوري
نه روژه يې ماتوي په آذانونو [3]

---

[1] د کور خبره دباندي مه کوه.
[2] د ګيدړ تر ناز د زمري څيرل ښه دي.
[3] د غريب ملا په آذان څوک روژه نه ماتوي.

نــن يــې مــه ګــوره چــې وژنــي يــو لــه بلــه
دا خـــروړي ســبا بيــا ســره جـــوړيږي
و فقيـــر تــــه ده يـــوه ســـلا د تولـــو
کنــه سـپي خــو کــور پــه کــور سـره غپيــږي (۴)

هـــره چـــاره د تـــدبير پـــه ژبـــه کيـــږي
کلــــه زور لـــره محتــــاج ســـي تدبيرونـــه
کـــاږه تيکـــي تـــه کـــږه تـــوره جـــوړيږي (۵)
کـــږې خـــولې لـــره پـــه کـــار دي تينـــګ ســو کونه (۶)

د پرديـــو پـــه ســـوغات مـــسته مغـــروره
ړنـــدې ســـترګي بـــه دي کلـــه بينـــا کيـــږي
بېهـــوده د ناکـــسانو لاس نيـــوی کـــړې
د خپـــل کـــور پيـــر کلـــه چـــا تـــه معلـــوميږي (۷)

(۴) د سپو کور په کور ميرڅه وي فقير ته يې سلا يوه وي.
(۵) د کاږه تيکي سره کږه توره جوړيږي.
(۶) کږه خوله سوک سموي.
(۷) د خپل کور پير چا ته نه معلوميږي.

دا خبـــــره د هو ښــــيارو د جرګــــو ده
چـي د غـار خـولې تـه مـار ورسـېږي سم سـي (۸)
ډېـر مــو وليـدل كـارږه پـه خپـل انګـړ كـي
پـــه بهـــر كـــي مــستقيم لكـــه قلـم سـي

چـــي پـــرون يـــې هـــديرې پــه اجـــاره وې
نـــن يـــې دوړې د ځـــوانۍ پـــر مـــزار ګرځـــي
دا دســـــتور د زمـــــانې دى نـــــه بـــــدلېږي
پـــه دنيـــا كـــي چـــي بـــد غـــورځي بـــد بـــه پرځـــي (۹)

توريـــــالي بـــــوډا زامنـــــو تـــــه ويلـــــه
تـــوره ســـره ښـــه ده خـــو نـــه د ورور پـــه وينـــو (۱۰)
كـــه پـــه كـــور كـــي او پـــه ګـــور كـــي عـــزت غـــواړئ
يـــو تـــر بـــل ســـره جـــارېږئ زمـــا زامنـــو

---

(۸) مار چي د غار خولې ته ورسېږي سم سي.
(۹) چي بد غورځي بد به پرځي.
(۱۰) توره سره ښه ده خو نه د ورور په وينو.

نه ثمر به يې څوک وخوري نه به ښاد سي
دا خبره په ګومان د چا کښېوزي
د بې بختي کونډې دوه غوايي په برخه
يو دننه نه ورځي بل نه راوزي (۱۱)

چې د تخت په هوا ځي تخته يې ځای وي
له تقدير سره جوړ نه دي تدبيرونه (۱۲)
چې کوهي چاته کيني پکښې به لوېږي (۱۳)
نه رسېږي تر مزله کاږه بارونه (۱۴)

له ازله يې ښه ورځ ليدلې نه ده
په پرون او پرونيو پسې ژاړي
دا نصيب دی د بدبختو افغانانو
تل زاړه کفن کښان له خدايه غواړي (۱۵)

که د خپل کاله امان غواړې له خدايه
له لمبو ژغوره نيژدې ليري کورونه

(۱۱) د کونډې دوه غوايي وه يو ووت نه بل ننووت نه.
(۱۲) تقدير او تدبير نه سره جوړېږي. (تدبير بندونه تړي تقدير پر خاندي م هوتک).
(۱۳) چي بل ته کوهي کيني پخپله پکښې لوېږي.
(۱۴) کوږ بار تر مزله نه رسېږي.
(۱۵) دعاوي زاړه کفن کښ وګټلې.

لــــه انګـــــار ســـــره خپلــــوي د هيچـــــا نـــــسته
وچ لانـــــده ســــوځي چـــي اوروا خلــــي ځنګلونــــه[16]

هــــر فرعـــون لــــره موســـى دی پيـــدا ســـوی[17]
غـــشي مـــه ګـــوزاروه د چـــــا پــــر زړونـــــو
کـــــه ســــو کونه دي پيــــرزو پــــر ســـينه نـــه وي
ګـــوره څـــوک چـــي آزار نـــه کـــړي پـــه نوکونــــو[18]

پــــردی کـــټ تــــر نيمـــو شـــپو دی بختـــوره[19]
پکـــښې نـــه کېـــږي درانـــه خـــوا ږه خوبونـــه
چـــي پـــه کلـــي کـــي دي نـــه پرېـــږدي وګـــړي
د ملـــک پـــه کـــور کـــي مـــه تـــړه آســـونه[20]

شـــيخه مــــوږ دي د دعــــا پــــه تمــــه راغلــــو
ســـتا لـــه کـــوره بـــوی راځـــي لـــه شـــرابونو

---

[16] ځنګل چي اور واخلي وچ او لانده ګډ سوځي.
[17] هر فرعون سره موسی سته.
[18] که څوک آزار کړي په نوک تا به ووهي په سوک. (که د بل دروازه ووهې په نوک ستا دا به ووهي په سوک، م هوتک).
[19] پردی کټ تر نيمو شپو دی.
[20] چا په کلي کي نه پرېښود ده ويل زما آس د ملک په کور کي وتړئ.

لــــه رســـــتمه يـــــې ســـــل نــــوم بهتــــر دي[۲۱]
ډول د ليـــري ښــــه لګيـــږي پـــر غوږونـــو[۲۲]

چــي پــه کــور کــي د کــورګي جــوړول غــوارې
مرکـــــــه ده د ابلـــــــيس او د زامنــــــــو
دوه بــه جــوړ ســي کــه دريــم يــې تــر مــنځ نــه وي[۲۳]
دا مــــو زده کــــړه لــــه ملګـــــرو ملتونــــو

ثـــــه خبــــر لــــه خپلـــه زوره ځنـــاوردی
يـــوه بـــل تـــه چـــي پـــه ســرو ســترګو خــښمېږي
دوه غــوايي چــي ښــکر پــه ښــکر ســي پــه پټــي کــي
زيـــان يـــې بوټـــو او يـــا کـــاهو تـــه رســـېږي[۲۴]

---

[۲۱] له رستمه يې نوم بهتر دی.
[۲۲] د ډول ږغ د ليري ښه خوند کوي.
[۲۳] دوه به سره جوړ سي د دريم دې مخ تور سي.
[۲۴] دوه غوايي چي په پټي کي په جنګ سي، زيان يې بوټو او کاهو ته رسيږي. بل روايت دی: دوه غـوايي چي ښـکر پـه ښکر سي زار د بوټـو و د کـاهو. دلتـه زار د افسوس او حسرت په معنی دی، پير محمد کاکړ وايي:

زار د هغه چا دی چي آزار کـوي د زړونو
ژوند د ظالم کم دی چي مدام دل آزاري کا
(م هوتک)

يوه ورځ به د فلک په دام کې ګير سې
چې نن سره منګول ورځغلې پر خوارانو
د لندو ختهو نري باران پلمه وي[٢٥]
خونه ولي ورانوې د غريبانو

د آسمان بې انصافي ده که دي خپله
چې بدل دي جواهر کړل په دبرو
د حساب سترګي په لپو لپو ژاړي
قدر تل وي د زرګر سره د زرو[٢٦]

په مزلونو ورځې سترې سوې شپې سپيني
د کاروان غبار پټ کړي رباتونه
يا ساروان په زړه کافر يا انصاف نسته
اوښان نه ژاړي لا ژاړي يې بارونه[٢٧]

---

[٢٥] لندو ختهو ته نرى باران پلمه سي.

[٢٦] د زرو قدر له زرګر سره وي.

[٢٧] اوښان نه ژاړي بارونه ژاړي.

هــره ورځ خــو پــه دې ښــار کــي غټهــان نــه مــري
دا خيـــرات کلـــه نـــا کلـــه پيـــدا کيـــږي
پـــه تلـــوار او ګـــره چـــا نـــه ده ســـره کـــړې[۲۸]
مـــلا پـــام کـــوه نـــن صـــبر پـــه کـــاريږي

پـــه اتـــڼ کـــي يـــې نو مو نـــه نـــه يـــاديږي
رنـــګ بـــدل ســـو د کيـــسو او د نکلو نـــو
پـــه اول کـــي بـــه مړ انـــه پـــه ســـيالي وه
اوس ســـپيتانه پـــه ســـيالي ســـوه د مېړونـــو[۲۹]

د رويبـــار خولـــه مـــاتوئ ژبـــه يـــې پـــرې کـــړئ
پـــه دې مېنـــه کـــي اوس داســـي بـــاتوران ســـته
چـــا چـــي دا خبـــره کـــړې ملامـــت دی
چـــي ايلچـــي لـــره نـــه مـــرګ او نـــه زنـــدان ســـته[۳۰]

---

[۲۸] او ګره په تلوار نه سرېږي.
[۲۹] اول به مړانه په سيالي وه، اوس سپيتانه په سيالي ده.
[۳۰] ايلچي لره نه مرګ سته نه زندان.

خپل سوړ سک د بل ترو ريجو غوښو ښه دی[۳۱]
خپله خونه د پرديو تر قصرونو
باز چې خپله ځاله پرېږدي او روان سي
د پاچا منګولې ځای سي تر عمرونو[۳۲]

سرې غوټۍ سوې د خزان د چپاو شومه
لا چاغېږي د اغزيو درمندونه
د پلرو هره خبره د زرو تول دی
بد بانجڼ ته نه رسېږي آفتونه[۳۳]

تر ورخ تيري او به بيرته نه جاروزي[۳۴]
هسې نه کور دې ځالې سي د غمونو
بدي ورځي لره بد تربور په کار دی[۳۵]
تيغ دې ليري که د ورور له مړوندونو

چا به ډېري ککرۍ وي رژولي
خو لا مينه له مېړونو نه ده توره

---

[۳۱] د بل تر وريجو غوښو سوړ سک د کور ښه دی.
[۳۲] باز چې له خپلې ځالي روان سي د پاچا منګولې ځای سي.
[۳۳] بد بانجڼ آفت نه لري.
[۳۴] تر ورخ تېري او به بيرته نه جاروزي.
[۳۵] بد ورور د بدي ورځي د پاره ښه دی.

تيت نظر يې په جونګړه باندي مه کړه
وېش چي کړې برخه وېشه مړونه ګوره[٣٦]

د کوچ ږغ ته يې غوږونه په هوا دي
موږ له هر څه لاس پرېولی دی تيار يو
دا باقي هستي د روا خله نوش جان دي
سپي درګرځوه له خيره دي بېزار يو[٣٧]

په سنګسارې نيمه خوا کړې هغه ونې
چي ښاخونه يې کاږه وه له بارونو
بې مېوې ونې ته نه غورځي ډبري[٣٨]
نه يې تمه څوک لري له نعمتونو

له پخوا راته کېدله دا خبره
چي پردي خواږه يا پور دي يا پېغور دي[٣٩]
نه د پور نه د پېغور غم ورسره دی
دا بې ننګه مېلمانه د چا د کور دي

---

[٣٦] برخي وېشه مړونه ګوره.
[٣٧] سپي درګرځوه د خيره دي بېزاره يو.
[٣٨] بې ثمره ونه څوک په ډبرو نه ولي.
[٣٩] پردي خواږه يا پور دي يا پېغور دي.

چي پرون به يې خمتا په وس کي نه وه
نن د تخت د پاسه ناست دی بختور دی
وران قصرونه چا ليدله او ويل يې
بې له شکه پردی غم نيمی اختر دی (۴۰)

نن کاري ګوزار کوه واری دي خپل دی
چي سبا بدله نه کړې خپله رايه
پښتون سل کاله پس وار اخلي لا وايي
په بدل کي مي تلوار وکړ بې ځايه (۴۱)

په نصيب يې لويه برخه نه وه کښلي
نن لويږي واړه خلک په بدلو (۴۲)
يو ورځ به يې خپل بږغ له خولې راوزي
ګيدړ نه دی د خپل ځان د ټينګولو

(۴۰) پردی غم نيم اختر دی.
(۴۱) پښتون سل کاله وروسته بدل واخيست ويل يې تلوار مي وکړ.
(۴۲) په بدلو څوک نه لويږي.

په قسمت کې یې تیارې په نصیب سوي
د افغان پر آسمان لمر نه دی ختلی
له بارانه سي ولاړ ناوې ته کښېني (۴۳)
بخت یې کور ته په ژوند نه دی ورغلی

په یوه زین کي دوه تنه نه ځایږي (۴۴)
نه ځایږي یوې تیکي کي دوې توري (۴۵)
د زینونو او آسونو په تلاښ کي
ډېري خویندي سولې وراري میندي بوري

څو دي خپلي متې نه وي آزمېیلې
د دښمن چي در ته جوړي پلمې نه کړې
دواړي غبرګي د بایللو په شماره دي
خپلې پښې چي له کمبلې اوږدې نه کړې (۴۶)

---

(۴۳) له بارانه ولاړ سو ناوې ته کښېنستې.

(۴۴) په یوه زین کي دوه تنه نه ځایږي.

(۴۵) په یوه تیکي کي دوې توري نه ځایږي.

(۴۶) خپلي پښې له کمبلي اوږدې مه غځوه.

په مرداره باندي وژني يو له بله
چا ويل چي دا ټولۍ ده د بازانو
باز چي هر ثومره سي خوار چنګښي نه خوري[47]
دا بچي دي د کارګانو کرګسانو

هي توبه يې له وحشته له هيبته
چي د ژبو پر ځای توري سره ورسي
وايي زور چي په هر ځای کي زورور سي
عقل کوچ وکړي له ځايه مرور سي[48]

پردۍ وينه بېګانه ده نه خپلېږي
ورور به نه سي چي دي مور نه وي زوولی[49]
چي د پلار پر قدم سم پر لاري نه ځي
په سپي زوی وي تل ښاغلی پلار ښکنځلی[50]

---

(47) باز چي هر ثومره خوار سي چنګښي نه خوري.
(48) زور چي زورور سي عقل مرور سي.
(49) چي نه دي وي له موره داسي مه وايه چي وروره.
(50) په سپي زوی ښه پلار ښکنځلی وي.

په دوستۍ او په خپلوۍ يې باور نسته
پرون ستا وه نن د بل کره هستېږي
چي يې ښه هلته يې شپه ده هورې اوسي
دا پردي سپي د ډوډۍ په زور خپلېږي (۵۱)

کشکي هر چا ته پرون وریاد پېدلای
هره سترګه له حيا نه رپېدلای
پز پرېکړي که درلودلای ثه شرم
د چړې نوم بې هرګز نه اخيستلای (۵۲)

چي په شپو د بل په کور کي ډېوې ثاري
هغه نه دي پوه په ګټه او تاوان خپل
ګاونډي يې شپې له درده کړلي سپيني
بدبخت وخوړي په تش ګومان ايمان خپل (۵۳)

---

(۵۱) پردي سپي د ډوډۍ په زور خپلېږي.
(۵۲) پز پرېکړي که شرم درلودلای د چړې نوم به يې نه اخيستلای.
(۵۳) بدبخت په تش ګومان ايمان وخوړ. بد ګومان د ايمان زيان (م هوتک).

لا به څو تر دې نقاب لاندې پټېږې
لا به څو خورې د دروغو سوګندونه
نس مې موړ که په جار جار مې دې ښه نه سي (۵۴)
نور دې وینم له داني سره دامونه

سړې تل په درنو دروند په سپکو سپک سي (۵۵)
همنشین مه سه له چا سره ناولی
دې کنډو سره عمرونو خپلوي کړې
په دې لاره باندې زر کلونه تللي

دا دامونه دې در ټول که واریې تېر سو
له ړانده لکه یو ځلي ورکېږي (۵۶)
له کټوي به راوزي په څمڅه کي (۵۷)
تر قیامته شنې په غلا نه چیچل کیږي (۵۸)

(۵۴) په جار جار مې ښه نه کېږي نس مې راموړ که.
(۵۵) په درنو دروند په سپکو سپک.
(۵۶) ړوند یو ځلي امسا ورکوي.
(۵۷) چې څه په کټو کې دی په څمڅه کې به راوزي.
(۵۸) شنې په غلا نه چیچلې کیږي.

نن دي تاج پر سر ايږدي سبا دي وژني
باور نسته په خپلوي د دښمنانو
خپل دي نه غورځوي لمرته که دي مړکي[59]
تولې مه خوشي کوه د ښو دوستانو

دا د کوم بې انصافو نصيحت دی
چې په زړه به ثومره سخت وه دا زوی مړي
په لمن کي وړه غوړي که بل ثه نه وي
له انګړه د ناداره پوروړي[60]

له لومړي ورځي حساب درته په کار دی
چې په کور کي دي ترګتي تاوان ډېر دی
نور په شګو د سېل مخ نه سې نيولای[61]
وچه مه خوره چې دي پور تر سلو تېر دی[62]

يا د توري يا فرياد په ژبه کېږي
حق په خوښه چا ته نه دی رسېدلی

---

[59] خپل که دي مړ کي لمر ته دي نه غورځوي.
[60] د ناداره پوروړي له کوره غوړي په لمن کي وړه.
[61] د سېل مخه په شګو نه بندېږي.
[62] پور چي تر سلو تېر سو وچه مه خوره.

شيدې نه ورکوي مور هغه ماشوم ته
چي په چيغو چيغو نه وي ژړېدلی[٦٣]

له ريښتيا سره د ښمنه زمانه ده
چا ته مه کوه خبري سپيني سپيني
د غرض څښتنان ټول له لېوني دي[٦٤]
د عسلو په کندو کي ګنډېر ويني

له مړونو يو ښه نوم دی چي پاتېږي
چو پړ مه خوشي کوه د محتاجانو
چي چالاس درپوري ونيو غوځ يې نه کې[٦٥]
دا خبره ده راپاته له مردانو

نه په خپلو کي له سياله سره سم سو
نه په ښار کي د پردو يې قدر ډېر سو
پام چي زده نه کې خويونه د پرديو
کارګه چم کاوه د زرکي خپل يې هېر سو[٦٦]

---

[٦٣] چي ماشوم ونه ژاړي مور شيدې نه ورکوي.
[٦٤] د غرض خاوند لېونی وي.
[٦٥] چي چا لاس درپوري ټينګ کړ مه يې غوځوه.
[٦٦] کارګه د زرکي تګ کاوه خپل يې هېر سو.

دا متـــل دی چـــي خپـــل خپـــل پـــر دی مغـــل دی[٦٧]
چیرتـــه خپـــل د بېگانـــه برابـــر نـــه کـــېږ
دوســـت تـــه حـــال وایـــه دښـــمن تـــه وهـــه لاپـــي[٦٨]
چـــي غلـــیم دي پـــه خپـــل غـــولي خبـــر نـــه کـــېږ

پـــه تېـــر کـــي دي نـــا اهلـــه پیـــدا مـــه ســـه
نـــوم د پـــلار او د نیکـــه پـــه تبـــاه کېـــږي
نـــه ورکېـــږي د نـــه زوی د لاســـه مېنـــه
د ســـپي زوی د لاســـه تـــل مېنـــه ورکېـــږي[٦٩]

ســـخاوت او اخـــلاص دواړه پـــه قـــسمت دي
لـــه ازلـــه د هـــر چـــا برخـــه رســـېږي
د دولـــت ســـره د زړه ملګـــري نـــسته
چـــي د چـــا دنیـــا ډېرېـــږي زړه تنګېـــږي[٧٠]

---

[٦٧] خپل خپل دی پردی مغل دی.
[٦٨] دوست ته حال وایه دښمن ته لاپي.
[٦٩] د نه زویه مېنه نه ورکېږي د سپي زویه مېنه ورکېږي.
[٧٠] چي دنیا ډېرېږي زړه تنګېږي.

هر ګړی د جواهرو په قیمت دی
لکه مړی تېر ګړی دی نه ستنېږي
له سړي ګټې نه تود تاوان بهتر دی [۷۱]
پاڅه ژوند په نن سبا کې تمامېږي

ژوند تلاښ دی خوځېدل الوتل دي
د انسان دي دا جهان او ږده مزلونه
له ځايي سړي نه ښه وي خر چې ګرځي [۷۲]
وړي پر ملا باندي درانه بارونه

چا ته عرض وکړم د شنه آسمان له جوره
چې محتاج يې کړم و لاس ته د سيالانو
هی افسوس دښمن مي ته يې تشه لاسه [۷۳]
ما به څه کاوه دربار د ناکسانو

---

[۷۱] تر سړي ګټې تود تاوان ښه دی. تر بېکاره ودانۍ، په خرپ نړېدلې ښه ده (م هوتک).
[۷۲] تر ځايي سړي ګښته خر ښه دی.
[۷۳] تشه لاسه دښمن مي ته يې.

پـــه ښـــکاره د ملايکـــو لـــښکر ښـــکاري
ډېـريـې چـور کـړل ډېـريـې ښـخ کـړل بـې کفنـه
چـــا ويـــل چـــي تـــوتکۍ ده بـــې آزاره
لـــه چينجيـــو د چمـــن وکـــړئ پوښـــتنه[۷۴]

کـــه بـــدۍ دي کـــه دوســـتۍ پـــه ژبـــه کېـــږي
تـــې د ژبـــي پـــه کلونـــو نـــه رغېـــږي[۷۵]
اخيـــستلای نـــه ســـي څـــوک تـــوکړي نـــاړي[۷۶]
زړه ښيـــښه ده کـــه دي مـــات کـــړ نـــه جـــوړېږي

ښـه خـو دا چـي غـم ښـادي دي پـر خپـل کـوروي
چـــي مېلمـــه نـــه ســـي پـــر کـــور د ناکـــسانو
تـــل پـــر ځـــای پرتـــه ډبـــره وي ســـنګينه[۷۷]
چـــي ونـــه وزې لـــه تـولـيـــه د ســـيالانو

---

[۷۴] ويل يې توتکۍ بې آزاره ده، ويل يې د چمن د چينجيانو وپوښته.
[۷۵] د توري تپ جوړېږي د ژبي تپ نه جوړېږي.
[۷۶] توکړي ناړي بيرته نه اخيستلي کيږي.
[۷۷] ډبره چي پر ځای پرته وي سنګينه وي.

سل سرونه سره یو سي لښکر جوړ سي
کلي جوړ دي له مړونو له کورونو
له یوه لاسه ټک نه خېژي ملګرو[۷۸]
تجربه ده د پلرونو د نیکونو

چي یوه ګوته څوک نیسي د بل لور ته
درې یې سمدستي د ځان پر لور کږې سي[۷۹]
لټوي د ځان عیبونه په جهان کي[۸۰]
پر خپل ځان یې د انصاف سترګي ړندې سي

له کماله سره ګوندي د زمانې ده
سیالي نه کوي سیالان د ناکسانو
ګیدړ خوار ته خپل پوستکی بلا سوی[۸۱]
ورپسې ستړې ټولۍ وي د ښکاریانو

هره ورځ مې د رویبار په انتظار وي
هره شپه مې د جانان پر کوڅه شپه وي

---

(۷۸) له یوه لاسه ټک نه خېژي.
(۷۹) چي یوه ګوته بل ته نیسې درې دې ځان ته کږې سي.
(۸۰) د ځان عیبونه په جهان کي لټوي. (چي په ځان کيویني په جهان کي ویني).
(۸۱) ګیدړې ته خپل پوست بلا دی.

تږې تل ويني سرې او به په خوب کې [۸۲]
خوب او خيال يې پر ساحل باندې مېلمه وي

چې د ژوند په سفر ځې قدم په ورو ږده
هېر يې نه کړې نصيحت د هوښيارانو
بې باوره دي دا دوه شيان په دنيا کې
لمر د ژمي او خندا د دښمنانو [۸۳]

نور د ګلو د موسم هوس و نه کړې
پنځه ورځې د ځوانۍ وې بهار تېر سو
جنازې ته دې طبيب دې رابللی
په دېوال تپه نکريزې اختر تېر سو [۸۴]

د ژوند لاره د وريښمو جوړه نه ده
کله کله ځوک د تورو پر سرو ځي
هر سفر دې له يارانو سره بويه

---

[۸۲] تږې په خوب کې سرې او به ويني. لځ (لوځ) په خوب کرباس ويني (م هوتک).
[۸۳] د ژمي په لمر او د دښمن په خندا اعتبار نسته.
[۸۴] نکريزې چې له اختره تيرې سي په دېوال يې تپه.

چې بې ملو ځې نو تور ماريې پر اوږو ځي[۸۵]

تل به نه وي پر نغري باندي دېګونه
يو وروځ دا د خيرات مرۍ خلاصېږي
چې د يار د لاسه پيازوي خو په نيازوي[۸۶]
د منت په حلوا ستونی نه خوږېږي

هر قدم دي د سر غم درلره بويه
باور نسته په دوستي د ځناورو
چې د اوسپني بازو درسره نه وي
زړه ور مه کښېنه تر څنګ د زورورو[۸۷]

د ژوندون مزل ژوندي ګامونه غواړي
مړي نه سي پاڅېدلای له قبرونو
د لېوره په تمه پاته له مېږه سوه

---

[۸۵] چې بې ملو ځي تورماريې پر اوږو ځي.
[۸۶] پياز دي وي په نياز دي وي.
[۸۷] د زورور له څنګه زړه ور مه کښېنه.

هغـــه کونـــډه چـــي وه ناســـته پـــه کلونـــو [۸۸]

چـــي د تـــوري شـــرنګ يـــې نـــه وي تـــر غـــوږ ســـوی
هغـــــه نـــــه دی و ميـــــدان تـــــه د وتلـــــو
ژړ د نجونـــو د مجلـــس دی تـــورد تـــورو [۸۹]
د پلنـــــګ خوبونـــــه کـــــار د نـــــازولو

چـــي خبـــره د قـــسمت کـــه د غيـــرت ده
د چـــا برخـــه وي خـــولې د چـــا کارونـــه
عبـــدالله دي مـــړی، خـــوري فکـــر دي نـــه کـــړي
د لالا نـــصيب دي تـــوري ميدانونـــه [۹۰]

يـــو څـــه فکـــر يـــو څـــه ســـره وينـــه پـــه کـــار ده
تـــش د فکـــر پـــه تـــالو اعتبـــار نـــسته
توکـــل دی نارينـــه اندېـــښنه ښـــځه [۹۱]

---

[۸۸] کونډه د لېوره په تمه د مېړه پاته سوه.

[۸۹] تور د تورو دی ژړ د نجونو.

[۹۰] توري دي لالا وهي مړی دي عبدالله وهي.

[۹۱] توکل نر دی اندېښنه ښځه.

د مړو له اندېښنو سره کار نشته

ځان پخپله د سیالانو سره سیال که
د مړو تربور ګلوي د مټ په زور سي
د پردیو جامو ستر څو شپې وي
ها جامې دي په ځان اورسي چي د پور سي[92]

جنګ چي نه کوي تل اخلي لوډ بره[93]
مه غولېږه په ګفتار د نامردانو
د ګیدړ په جنګ چي نه سي ورو تلای
هغه تل کوي خبري د زمریانو

د سرونو چي سودا وه ده پلمې کړې
په جرګه کي یې د توري کیسې سرې کړې
څه ښه وایي چي جنګ سوړ سو میری تود سو[94]

---

(۹۲) جامې چي د پور سي په ځان پوري اورسي.
(۹۳) چي جنګ نه کوي لوډ بره اخلي.
(۹۴) چي جنګ سوړ سو میری تود سو.

پــــه ناحقــــه غلبلـــو يـــې غــــاړي شـــنې كـــړې

قــــافلې ســــوې پــــه هفتــــو د مخــــه تيــــري
دی لا ځــــان پــــه شــــوا روز بـــولي د وړانـــدي
چـــا پـــه ژونـــد كـــي پـــر خـــره ســپور نـــه دی ليـــدلی
دی د بـــــل مـــستو اســـونو پـــوري خانـــدي[۹۵]

پــــه ګرمـــي چـــي يـــې ګټـــې خـــوره يـــې پـــه سيوري[۹٦]
د مېـــــــړه ملګــــــري ګټــــــه او تــــــاوان وي
پــــه خــــواری بــــد ايــــسېدلی هيڅــــوك نــــه دی[۹۷]
بېكـــــاري بـــــلا د ژونـــــد شـــــرم د ځـــــان وي

ســـــل كلنـــــه يـــــې دوســــتي او دښـــــمني ده
د پـــــښتون يـــــوه خبـــــره يـــــو پيمـــــان وي
هـــسي نـــه چـــي پـــه خولـــه خـــوږ وي پـــه زړه كـــوږ وي[۹۸]

[۹۵] په ژوند كي چا پر خره سپور نه دی ليدلی، د بل په اسونو پوري خاندي.
[۹٦] په لمر يې ګټه په سيوري يې خوره.
[۹۷] مېړه په خواري بد نه ښكاري.
[۹۸] په خوله خوږ په زړه كوږ.

په خندا دي د غليم کور ته روان وي

تل په جګه غاړه ژوند کوي مېړونه
پر ځان نه قبولوي منت د شلو
له هغه چې د يوه په مخ کې پړ سي
ښه خو دا چې څوک وهلی وي په سلو[99]

د حيا پر کور چې نه وي څوک زوولی
له هغه د حيا تمه ولې کېږي
له ناپاکو اوبو خپلې جامې ژغوره[100]
چې په شرم څوک پوهېږي نه شرمېږي[101]

له هر ګامه سره څار کوي بيا د رومي
له وابسکي څخه ډار يږي مار چيچلی[102]
ګرم يې مه بوله چې هر څه ته کوږ ګوري

[99] په سلو وهلی ښه دی نه په يوه پړ.
[100] له ناپاکو اوبو خپل کالي ساته.
[101] شرمېږي هغه چي په شرم پوهېږي.
[102] د مار چيچلي وېره له وابنه (وابسکي) وي.

همېــــشه مـــــستې پـــــو کي شــــيد و ســــو ځلی [۱۰۳]

د انـــــصاف ســـــتر ګي ړنــــدې ژبـــــه ګـــــونګې ده
چـــي انـــسان د ښـــار پـــه مــنځ کــي سنګـــسارېږي
دا زمــــان د چـــا پـــــه حکـــم شــــاته ييـــايې؟
پـــه غلبيـــل کـــي اوبـــه نـــه را ورلـــي کېـــږي [۱۰۴]

څــــه عجيــــب وختونـــه را غلــــل پـــر دې خــــاوري
ســــاهو ګان ســــول مـــــزدوران د غلامــــــانو
پـــه ګـــورم کـــي چـــي يـــې غـــوا پـــه نامـــه نـــه وه
هغـــــه نــــن ســــر مــــاتوي د ګوروانــــــانو [۱۰۵]

يـــــا را پاڅــــه د ســــفر مـــــوزې پـــه پـــښو کــــه
يـــــا کـــــاروان در ځخــــــه درومـــــي روانېــــږي
پـــــه چرتونــــو بـــــه پـــی نــــه کـــړې رباتونـــــه

---

[۱۰۳] شيد و سوځلی مستې پوکي.
[۱۰۴] په غلبيل کي اوبه نه راوړلي کيږي.
[۱۰۵] په ګورم کي غوا نه لري د ګوروانانو سرونه ماتوي.

تش د ګوړي په نامه خوله نه خوږېږي [106]

همېشه به د خزان ظالم لاسه
د مرغيو ټولې نه وي تښتېدلي
يوه ورځ به ورته ګوري بيا به راسي
په وياله کي چي اوبه دي کله تللي [107]

خپله خوله دي هم کلا هم بلا ده [108]
ټپ د توري به جوړ نه سي د ښکنځلو [109]
د ځنځير په څېر پيوند لري وګړي
په يوه څپېړه مخ وهي د سلو [110]

تر څو مځکه د بورا د اتڼ نه سي
پورته نه سي د بلبلو آوازونه
پسرلی په يوه ګل نه دی راغلی [111]

---

[106] په ګوړه ويلو خوله نه خوږېږي.
[107] په وياله کي چي اوبه تيري سوي وي بيا راځي.
[108] خپله خوله هم کلا ده هم بلا ده.
[109] د توري ټپ جوړېږي د ژبې ټپ نه جوړېږي.
[110] په يوه څپېړه د سلو مخ خوږېږي.
[111] په يوه ګل نه پسرلی کېږي.

په یوه ګل ښکلي نه سي چمنونه

یو د بل په وینو سره لاسونه ناست دي
د دښمن سره خوري غوښې د خپلوانو
حیا ولاړه شرم غره ته دی ختلی (۱۱۲)
باور نسته په پښتو د بې شرمانو

چې احمق پر دنیا وي مفلس به نه وي (۱۱۳)
په بې عقلو دي تاوده لوی لنګرونه
پیر که خس وي د مرید د پاره بس وي (۱۱۴)
په دروغو به ور جوړ کړي وزرونه

په رنجو د ړندو سترګو علاج نه سي
سترګي ولي توروې د غریبانو
په خواري به پیشو جوړه له اوړو کړو

(۱۱۲) حیا ولاړه شرم غره ته وخوت.
(۱۱۳) څو په دنیا کي احمق سته مفلس نسته.
(۱۱۴) پیر که خس وي مرید ته بس وي.

میــو بــه څــو ک و ربانــدي و کــړي عزیزانــو [۱۱۵]

پــه حکمـــت یـــې دا دنیـــا ده تقـــسیم کـــړې
څـو ک یـې کـښېناوه پـه بـاغ څـوک پـه ډېـران کـي
کــه پیــشي تــه خــدای وزر وای نــصیب کــړی
د مرغـــۍ تخـــم بـــه نـــه وای پـــه آســـمان کـــي [۱۱۶]

چـــي آســـمان یـــې د شـــهپر پـــه اجـــاره دی
دا یـــــاغي وزر نـــــصیب دی د بـــــازانو
چـــيهوســـۍنیـــسيتازیـــانخـــولېیـــېويتـــوري [۱۱۷]
د ښـــکار تمـــه دي څـــوک نـــه کـــړي لـــه کارګـــانو

څــوک چـــي تللـــي دي بیـــا نـــه دي ســـتانه ســـوي
لا قاصــــد منـــــزل تــــه نــــه دی رســــېدلی
تـــرا وبـــو دمخــــه ولـــــي کـــــاږې ګـــاولي [۱۱۸]

---

[۱۱۵] پیشو به له اوړو جوړه کړو، میو به څوک په کوي.
[۱۱۶] پیشي ته که خدای وزر ورکړی وای په هوا کي به یې د مرغۍ تخم نه وای پرې ایښی. خره ته دي خدای ښکر نه ورکوي د غویو نسونه به څیري کړي.
[۱۱۷] چي هوسۍ نیسي د هغو تازیانو خولې توري وي.
[۱۱۸] تر اوبو دمخه ګاولي کاږي.

چي ميدان د ازميښت نه دی راغلی

چي د ژوند په تول يې واخلې ارزاني ده
يوه ورځ په لاري تلل د هوښيارانو
تر بې عقل دوست هوښيار دښمن بهتر دی[۱۱۹]
د احمق دوستي خپلوي ده د مارانو

تش په نوم د پهلوان چي ژوند دی پايي
نه غليم دی نه په جم کي د خپلوانو
تر پراته زمري بهتر ګيدړ چي ګرځي[۱۲۰]
نور له مړو تمه مه کوئ يارانو

د دښمن کره چي ځې سترګي څلور که
له وعدو سره يې ايښي وي دامونه
مځکه مه ګوره نيژدې د پښو د لاندي

---

(۱۱۹) تر بې عقل دوست هوښيار دښمن ښه دی.
(۱۲۰) تر پراته زمري ګرځنده ګيدړ ښه دی.

هوښیار ګوري لیري واټونه[۱۲۱]

هر ملت په خپلو کړو او کیسو ویاړي
د پښتون د قام زینت خپلي جرګې دي
تیرې توري کله لندې کړي خبري
د مړو هنر صلا او مرکې دي[۱۲۲]

چې سینه څوک د زمان سیلاب ته سپر کړي
هغه نن وي که سبا پکښې غرقیږي
د آسمان په غیږ انسان دی ورغلی
عزیزانو دا وړی نه شړی کیږي[۱۲۳]

نه مریږي په قیامت د ازل وږي
کبرجن که وږی هم سي نه خوري سړی[۱۲۴]
تر خوړلو یې هر کله امید ښه دی[۱۲۵]

---

[۱۲۱] بې عقل تر پښو لاندي مځکه ویني هوښیار تر سترګو لاندي.
[۱۲۲] صلا د مړو هنر دی.
[۱۲۳] دا وړی نه شړی کیږي.
[۱۲۴] که وږی یم سړي لا نه خورم.
[۱۲۵] تر خوړلو یې امید ښه دی.

خـو پــه تمــه چــي ځــان مــړ نــه کــړ لــه لــوږي

ډ ېــر يــې نــه مونــد ل پــه لــږو قــانع نــه ســو (١٢٦)
ځکــــه د ر پــــه د ره ګر ځـــــي ســـــر ګر دان د ی
چــي پــه ډ ېــرو خو شــا لېږي لېــو ني د ي (١٢٧)
ډ ېــر ه ګټــه د مـــا يــې د ســـر تـــاوان د ی (١٢٨)

هــسي نــه چــي مــوږ ړانــده يــو نــه يــې وينــو
دا يـــا ران پــه خو لــه خــوا ږه پــه زړه کــا ږه د ي (١٢٩)
د تو کـــل پـــه تېـــره ژبــه ريـــشتيا وايـــو
راســتي نــه لــري زوال (١٣٠) ريــشتيا ترخـــه دي (١٣١)

کـــه و يـــشو نه پـــه نــصيب جــزا پـــه تـــول ده
خپـــل عمـــل د هـــر ســـړي د لاري مـــل د ی (١٣٢)
لـــه آغـــا زه تـــر انجامـــه هو ښـــيار او ســـه

---

(١٢٦) ډېر يې موندل نه په لږو قانع کېدی نه.
(١٢٧) په ډېرو يې لېوني خوشالېږي.
(١٢٨) ډېره ګټه د مايې سر خوري
(١٢٩) په خوله خوږ، په زړه کوږ.
(١٣٠) راستي زوال نه لري.
(١٣١) ريشتيا ترخه دي.
(١٣٢) خپل عمل د لاري مل دی.

لومړی ګام دي د وروستيو منډو پل دی[١٣٣]
د ترخو او د بديو زغمل ښه دي
له بديو د ښمن تېرېدل ښه دي
ترخه خوره خو ترخه مه وايه و چا ته[١٣٤]
ژبه ټينګه په جلو کي نيول ښه دي

د دروغو مزل لنډ دی رسوا کېږي[١٣٥]
يو ورځ به بربلا سي پټ رازونه
خو ترڅو د ريشتيا واری را رسيږي
له دروغو به وي وران کلي کورونه[١٣٦]

هري چاري لره وخت او مکان ګوره
تور له سپينه شپه له ورځي نه سمېږي
پر ړانده د شپې او ورځي توپير نسته[١٣٧]
کوڼ په ډول ړانده په رقص نه پوهېږي[١٣٨]

---

[١٣٣] ړومبی د وروستي پل دی.
[١٣٤] ترخه خوره خو ترخه مه وايه.
[١٣٥] د درغو مزل لنډ دی.
[١٣٦] ترڅو د ريشتيا وار را رسيږي دروغو به کلي وران کړي وي.
[١٣٧] ړانده ته شپه او ورځ يو شان ده.
[١٣٨] کاڼه ته ډول مه وهه، ړانده ته رقصېږه مه.

په پنځه ورځي قدرت او ناز مغروره
هېر دي نه سي چي لرو په مخکي کندي
سپين وېښته وي همېشه د مرګ استازي[139]
د غنمو لار وي تل تر خولې د ژرندي[140]

څوک يوازي د خپل ځان په غم حيران وي
څوک د کليو د ښارو غمونه خپل کړي
د همت و پېشونه يو برابر نه دي
ستړو و ګټهل هوسا دي خپل څټهل کړي[141]

ګرم يې مه بوله چي سم پر لاري نه ځي
چي د مځکي پر سر نه ايږدي ګامونه
دا کم اصله د پردي په ډوډۍ مست دي
د موږي په زور سخوندر وهي خېزونه[142]

د هر چا ده خپله برخه ور رسيږي
نه ګيله سته نه سيالي سته له تقديره
چي د شال د پاره سر وي پيدا سوی

---

[139] سپين وېښته د مرګ استازي دي.
[140] د غنمو لار د ژرندي تر خولې ده.
[141] ستړو و ګټهل هوساوو وڅټهل.
[142] سخوندر چي غورځي د موږي په زور.

پـر خپـل کـور بـه ورتـه راسـي لـه کـشميره[۱۴۳]

نـه چـا تـاج نـه چـا کچکـول ورسـره يـوور
لــه دې لاري بيرتــه څــوک نــه دي راغلــي
ښـه هغـه چـي خپـل پـردي دربانـدي تـول وي
هميـــشه وي ســـپمولې ســـپو خـــوړلي[۱۴۴]

چـي لـه نـازه دي پـښې نـه ورځـي تـر مځکـي
دا غـــرور دي يـــوه ورځ د ځـــان بـــلا ده
تــه د بــل د موټــو زور پــه ځــان کــي وينــې
سـپی د فيـل پـه سـايه تلـی ويـل يـې زمـا ده[۱۴۵]

نــن د نــاز پــر نيلــي ســپور ســبا دي يــاد وي
نــه بــه آس وي نــه بــه تــه يــې دغــه لار ده
دا لــولیِ دنيــا نــن ســتا ســبا بــه زمــا وي
وايـــي ژرنــده کــه د پــلار ده هــم پــه وار ده[۱۴۶]

---

[۱۴۳] سر چي د شال لايق وي له کشميره ورته راځي.
[۱۴۴] سپمولې سپو خوړلې.
[۱۴۵] سپی د فيل په سايه تلی ويل يې دا سايه زما ده.
[۱۴۶] ژرنده که د پلار ده هم په وار ده.

چې ژوندی و د خیرات له برکته
نن هغه راته په شپه په ورځ بلا دی
نه په ویښه نه په خوب کې واک لرمه
ږیره زما ده خو اختیار یې د ملا دی[۱۴۷]

دا خبر د حکیمانو بې څه نه ده
چې له شرمه تېر له هر څه نه تېرېږي
چې له خدایه څوک وېرېږي پروا مه کړه
ترې وېرېږه چې له خدایه نه بېرېږي[۱۴۸]

هر موجود له ره آفت دی پیدا سوی
په قسمت و ر تقسیم سوي دي مرګونه
نم د ېوال له ره آفت دی شو ړوي یې
زړوي زلمی انسان د غم بارونه[۱۴۹]

نن د چا په اشنایي اعتبار نسته
چا ته مه رسوا کوه د زړه رازونه
له رقیبه دي خبره نه پټیږي

---

[۱۴۷] ږیره زما واک یې د ملا. یا : ږیره زما اختیار یې د قاضي غلام (مقصد یې د کهندل خان قاضي القضات غلام محمد هوتک دی. م هوتک).
[۱۴۸] چې له خدایه وېرېږي له هغه مه وېرېږه. چې له خدایه نه وېرېږي له هغه وېرېږه.
[۱۴۹] نم دېوال زړوي غم انسان.

دېوالونه هم لري تېره غوږونه[150]

نن د مړو په څېر نه خوځي له ځايه
چي يې وينې څڅېدلې تر برېتونو
په دې کلي کې د سپيو له نېستيه
ګيدړ هسکه غاړه ګرځي پر بامونو[151]

له ناسياله څخه تمه د سيال نه سي
که هر څو جامې په واغوندې رنګينې
سل دې ومره يو دې مه مره په کاله کې[152]
تلل کېږي نه د سپي او مېږه وينې[153]

خپل ګرېوان دې که قاضي عمل دې خپل دی
له خبرو غماز کله منع کېږي
په يوه لوټه به خړ نه سي سيندونه[154]

---

[150] دېوالونه هم غوږونه لري.
[151] د سپيو له خوارۍ ګيدړ پر بام کوي بازۍ.
[152] سل دې ومره يو دې مه مره.
[153] د سپي او مېږه ويني نه تللي کېږي.
[154] سيند په يوه لوټه نه خړېږي.

او د سپي په خوله دریاب نه مرداریږي[155]

په دوستۍ د دې وګړو باور نسته
غمازان دي لاندي باندي وروسته وړاندي
ژړوي دې په سرو ستړګو چې دوستان دي
دښمنان په وړه خوله درسره خاندي[156]

که د خره په نصیب سوي وای ښکرونه
ثیرول به یې نسونه د غوایانو[157]
سل کلن کورونه وران په یوه ورځ کړي
خدای دي ژغوره له ظالمو حاکمانو[158]

خپل عزت او د بل قدر دواړه یو دي
هېره نه کړې دا خبره د پلرونو
که له ښاره ثخه وزې باک یې نسته
هوښیار نه وزي له نرخ او رواجونو[159]

---

[155] د سپي په خوله دریاب نه مرداریږي.
[156] دوست به دي وژړوي، دښمن به دي وخندوي.
[157] خره ته دي خدای ښکر نه ورکوي، د غویو نسونه به ثیري کړي.
[158] د یوې ورځې حاکم د سلو کالو کور خرابوي.
[159] له ښاره ووزه له نرخه مه وزه.

په مجلس کې یې د ناستي ځای معلوم وي
هسې نه چې لوی او کم در څخه هېر سي
د کم اصل په لوی تیا اصیل سپکېږي[۱۶۰]
لا به پوه نه یې چې کار له کاره تېر سي

هم سوالګر وي هم یې خر وهي لغتي[۱۶۱]
په ازل او په نصیب کبرجن خوار دی
موږکان چې یې په کور کې مري له لوږي
د هغه دماغ د فیل په اوږو بار دی[۱۶۲]

زړونه تنګ دي سترګې تنګې دي د خلکو
د یوه له ابادۍ بل خرابېږي
د آسمان لمنه نه سي تشېدلای
سمندر په یوه لپه نه تشېږي[۱۶۳]

---

[۱۶۰] د کم اصل لویتیا د اصیل سپکتیا وي.
[۱۶۱] هم فقر کوې هم دي خر لغتي وهي.
[۱۶۲] دماغ دي فیل نه سي وړای، په کور کي دي موږکان له لوږي مري.
[۱۶۳] سمندر په یوه لپه نه کمېږي.

چې په لوړو بنګلو کې هستوګن دي
د هغو له هر آفته زړه درېږي
د توپان او د سېلونو باک یې نسته
څوک چې لخ دي له اوبو به څه بېرېږي(۱۶۴)

پر مخ لوېږو، پورته کېږو بیرته لوېږو
څوک مستان څوک لېوني یو څوک هوښیار ځو
څه غنم لانده څه ژرنده هم ده پڅه(۱۶۵)
رانده نه یو کوهي وینو په اختیار ځو

د تربور تباهي خپله خواري بوله
چې ژوندې یې نوم له نومه نه بېلېږي(۱۶۶)
یو د بل په مرسته پایي تېرونه
لاس چې مات سي همېشه غاړي ته لوېږي(۱۶۷)

---

(۱۶۴) لخ له اوبو نه بېرېږي.
(۱۶۵) څه غنم لانده څه ژرند پڅه.
(۱۶۶) نوم له نامه نه پرې کېږي.
(۱۶۷) لاس چې مات سي غاړي ته ځي.

چـــي هــــر څـــــو ورځخـــه ځغلـــــو را ډېرېـــږي
د تــــور مخـــو لــــه تاراجـــه مــــو زړه خـــوړين ســــو
چـــي ځغـــستله لـــه شينـــشوبي مـــار بـــې بختـــه
هغـــه ســـم د غـــار پـــه خولـــه کـــي ورتـــه شـــين ســـو[١٦٨]

پـــه مېړونـــــو کـــــه جرګـــې ســـنګيني کيـــږي
ښـــــځي هـــــم دي د کورونـــــو مـــــشالونه
ښـــــار او کلـــــی پـــــه دوی دواړه ښايـــــسته دي
ســـــړي غرونـــــه دي او ښـــــځي اړمونـــــه[١٦٩]

د زمريـــــو پـــــه جنـــګ نـــه ســـي وروتـــلای
د ګيـــدړو کـــــه ګلـــې کـــه يـــې لـــښکر دی
يـــــوه ورځ د اجــــل کـــــانی درتــــــه ګـــــوري
ســـــل ګـــــوزاره د زرګـــــريـــو د ګګـــــر دی[١٧٠]

---

[١٦٨] مار له شينشوبي (ويلني) تښتېدی هغه د غار په خوله کي ورته شين سو.
[١٦٩] سړي غرونه دي ښځي يې اړمونه دي.
[١٧٠] سل د زرګريو د ګګر (آهنګر).

له ماهي یې په اوبو کې قدر غواړه
نیکي نه سي ورکېدلای په دریاب کې (۱۷۱)
له یوې ریښتیا خبرې برابر دي
سل کلونه طاعتونه په محراب کې (۱۷۲)

له دې ډلې د انصاف تمه پر څه کړې
دا ټولې ده د لېوانو ښکاریان غواړي
د آرام په شپه د لوږې قتل کېږي
شرمښان له خدایه باد او باران غواړي (۱۷۳)

له پیاده سره سپاره برابر نه دي
اصیل نه دی برابر له کم اصلانو
پر منځ دوه سوه شرمښکې له ډېره زوره
چې سیالي به یې کوله د مارانو (۱۷۴)

---

(۱۷۱) نیکي په دریاب کې واچوه د دریاب ماهیان یې نه هېروي.
(۱۷۲) سل کاله عبادت یوه خبره د حقیقت.
(۱۷۳) شرمښ له خدایه څه غواړي باد او باران.
(۱۷۴) شرمښکې له مار سره غځېده پر منځ دوه ځایه سوه.

له ټولیه د دوستانو چي جلا سي
سختي شپې د غم شېبې به يې په خوا وي
هغه مېږي د لېوانو د خوراک سي
چي له ډلي له رمې څخه جلا وي[175]

چي د زړونو سلطنت يې و خوښ کړی
د هغو نومونه ګرځي په نکلونو
ښار په نرمه پسته ژبه خوړل کېږي
نه په زور د تېرو تورو کوتکونو[176]

بد پلو دي په کور مه سه در دننه
نېک پلو ارزي په تول د جواهرو
ننګ عزت له ره آفت دی بده ښځه
ښه مېرمن د تن جامه د بختورو[177]

د هوښيارو د جرګو له برکته
تباه سوي هيوادونه بيا ودان سي
غر که لوړ دی هم پر سر باندي يې لار سته

(۱۷۵) شرمښ هغه مېږه وړي چي له رمې جلا وي.
(۱۷۶) ښار په نرمه ژبه خوړل کېږي نه په کوتکونو.
(۱۷۷) ښځه د تن جامه ده.

د مړونـــو پـــه زور هـــر مـــشکل آســـان ســـي[178]

هـــر انـــسان لـــره خپـــل عيـــب د اوږو مـــنځ دی[179]
خپـــل عيبونـــه چـــا تـــه کلـــه معلـــومېږي
کـــه غلبيـــل کـــوزې تـــه ســـل پيغـــوره ورکـــړي[180]
لمـــر څرګنـــد دی پـــه دوو ګوتـــو نـــه پټېـــږي[181]

د لېوانـــو پـــه څېـــروژنـــي يـــو لـــه بلـــه
ژونـــدي پـــايي د يـــوه بـــل پـــه ســـرونو
د نېکـــانو ســـر او مـــال تـــه ســـره يـــو دي
غلـــه خبـــر دي يـــو د بـــل پـــه احوالونـــو[182]

يـــو د بـــل پـــه حـــال پـــوهيږي وږي تـــږي
دنيـــا دار کلـــه خبـــر دي پـــه نـــادارو
د پيـــاده او ســـپور د زړونـــو پيونـــد نـــسته

---

[178] غر که لوړ دی پر سر يې لار سته.
[179] خپل عيب د اوږو منځ دی.
[180] غلبيل راغی کوزې تې ويل سوری.
[181] لمر په دوو ګوتو نه پټيږي.
[182] غل غل پيژني.

غور پر غور تویېږي نه پر تورو خاورو [۱۸۳]

چې د بل په خیرات پایي تنګ یې نه وي
پر تالیو سره ووهي سرونه
غوښې وخورې خانانو ملکانو
پر هډوکو یې سپو وکړله جنګونه [۱۸۴]

غیرانو نه د هر چا زړه ته ورتېر دي
چا ته دین دي که دنیا دواړه غیران دي
غوښې ښې دي د هر چا ورسره جوړه
خو پیشي باندي راوړی درست ایمان دی [۱۸۵]

دا وطن د بې هنرو په قسمت دی
هوښیاري ده که هنر بلا د ځان سي
دلته قدر د دنیا دی بل څه نسته
په دولت باندي به خر خیر الله خان سي [۱۸۶]

---

[۱۸۳] غور پر غور تویېږي نه پر تورو خاورو.
[۱۸۴] غوښې خانانو وخورې پر هډوکو یې سپي جنګونه کوي.
[۱۸۵] غوښې د هر چا خوښې پیشي ایمان باندي راوړی دی.
[۱۸۶] دنیا چې پر خره بار کې خیر الله خان سي.

په درانه مېلمه سنګين د کور به تول سي
کور ته مه سه دردننه ثوک ناولی
سل بللي پر يوه ستر خوان ځايېږي
ځای به نه سي يو له سلو نابللی[۱۸۷]

چي د خپلو متهو زور درسره نه وي
د پردو په همت عمر نه خپلېږي
له نېکونو دا متل دی راته پاته
چي د سوال په اوبو ژرنده نه چلېږي[۱۸۸]

هوښياران د نصيحت د اورېدو دي
پر نادان اغېزه نه کوي پندونه
سورناچي له يوه پوه دی بل ثه نه دی[۱۸۹]
هر سړی پوه سه او خپل يې عملونه

هري چاري له وخت او زمان ګوره
هر عمل او هر کردار له ځايونه
خدای د کار دپاره ورځ ده پيدا کړې

[۱۸۷] د سلو بللو ځای سته د يوه نابللي ځای نسته. سل بللي عذرېږي نه يو نابللی (م هوتک).
[۱۸۸] د سوال په اوبو ژرنده نه چلېږي.
[۱۸۹] پر سورناچي يو پو دی.

د شـــپې مـــه تـــړه اوبـــو لـــره بندونـــه[۱۹۰]

وریـــن تنـــدی ګرځـــه پـــه ټـــول کـــې د وګـــړو
بـــدي نـــه ســـي ورکېـــدای پـــه ســـلامونو[۱۹۱]
دښـــمن مـــړ پـــه شـــاتو ښـــه دی نـــه پـــه زهـــرو[۱۹۲]
بـــد پـــه زړه ســـلام پـــه خولـــه وي د مېړونـــو[۱۹۳]

چـــې لـــه خپلـــه هـــوډه اوړي نـــامردان دي
قـــول يـــو وي د مردانـــو، د نېکـــانو
چـــې پـــر قـــول ثـــوک ولاړ نـــه وي دښـــمن دی[۱۹۴]
بـــاور نـــسته پـــه دوســـتۍ د بـــد قولانـــو

کـــور د ظلـــم بـــه ورانېـــږي صـــبر وکـــړه[۱۹۵]
ژر يـــا وروســـته د هـــر چـــا نوبـــت رســـېږي

---

[۱۹۰] د شپې بند اوبو وړی دی.
[۱۹۱] بد په سلام نه ورکېږي.
[۱۹۲] دښمن چې دې په شاتو مري په زهرو يې مه وژنه.
[۱۹۳] بد به دې په زړه لرم. سلام په دې په خوله لرم.
[۱۹۴] دښمن هغه دی چې اول يې هو وي اخير يې نه.
[۱۹۵] د ظلم کور وران وي.

نسکوریږي به آخر کاسه د ظلم (۱۹۶)
د ظالم عمر لنډ وي ژر تېرېږي (۱۹۷)

هوښياري بډايي دواړي په قسمت دي
دا متل دی له پېرېو آزمېيلی
نه مړي سوې په دنيا د هيچا سترګي
نه د عقل وږی چېرته چا ليدلی (۱۹۸)

يو انسان بل ځناور دی خطرناکه
رسوي په لويه لارکي تاوانونه
د ملک په مخ کي مه ځه که هوښياريې
د غاتري تر شا مه ايږده ګامونه (۱۹۹)

چي نسکوره يې د بخت کاسه نصيب سي
چي پر ډک درياب راځي ورته تشېږي
بختور له سره زر سي توري خاوري

---

(۱۹۶) د ظلم کاسه نسکوره ده.
(۱۹۷) د ظالم عمر لنډ وي.
(۱۹۸) د دنيا موړ نسته د عقل وږی.
(۱۹۹) د ملک د مخه مه ځه د غاتري تر شا.

د بې بخته په حلوا کې غاښ ماتېږي [200]

له آسمانه د چا زور برابر نه دی
زمان ځي په خپله مخه شپې تېرېږي
قافلې له لاري نه سي اړولای
کاروان ځي پر خپله لاره سپي غپېږي [201]

خر د ګلو په بوی نه سي پوهېدلای [202]
ړانده نه ويني ځولۍ د جواهرو
هر نادان ته يې عزت کله معلوم دی
له زرګره سره قدر وي د زرو [203]

منزل يو دی لاري سل دي کيسه ورانه
له هر چا څخه حساب او کتاب هېر دی
آفتونه د دې ښار په نصيب وينم
له رمې نه يې د سپيو حساب ډېر دی [204]

---

[200] د بې بخته په حلوا کې غاښ ماتېږي.
[201] کاروان تېرېږي سپي غپېږي.
[202] خر د ګل په بوی څه پوهېږي. (د خره و د ګل يې سره څه).
[203] د زرو قدر له زرګر سره وي.
[204] تر رمې يې سپي ډېر دي.

غل د ډاره په لوی غره کې نه ځايېږي[(٢٠٥)]
نه ځنګلو نه نه ښارونه ورته بس وي
د خاین د پاره خپل سیوری بلا وي
څه ښه وايي چې د غله په ږيره خس وي[(٢٠٦)]

د رحمت باران چې اوري له آسمانه
چې د خس او د خاشاک سوده په کېږي
بېهوده د اغزو څانګي خامتما وي
د غنم له برکته زوز اوبېږي[(٢٠٧)]

---

(٢٠٥) د غله ځای په غره کې نه وي.
(٢٠٦) د غله په ږيره خس وي.
(٢٠٧) د غنم له برکته زوز اوبېږي.

ترجمي

د غرب تر آسمان لاندي

(نادر نادرپور)

د خاطراتو له کوڅو څخه مي
ستا د ګامونو آوازونه راځي
آه زما د ليري ولاتونو دوسته
لکه چي زما د پردېسۍ ښار ته دي لار کړې ده
دلته زما زړه کي د سهار مرغکۍ
د دې شرير جهان فضا کي راته
د وزرو د خلاصولو آرزو وپاروي
خو چي د شپې تياره وزر خپروي
بيا دېوالونه زما د پټ زندان خبري کوي
دلته به زما پته له کومه کوې
دې بېګانه نړۍ کي زه يوازي ځان پېژنم
په آيينه کي مي تصوير بندي دی
او زه د خلکو له نظره غلی
خپلي څېرې ته په ځير ځير ګورمه
دلته به ما په آيينه کي وينې

يو ه عجيبه آيينه چي د ساعت په رسم
دوې پټې ستني لري
او په چارچوب د سود او زيان کي ګرځي
د دې هينداري ثانيې دقيقې
په خپل بېرحمه سوداګر مغز کي
پيکه کوي زما ځلېدونکې تصوير
په دې وطن کي وخت طلا ده طلا
او هرګړی يې د اکسير او کېميا بيه لري
خو زما ضمير د شپو او ورځو حساب نه يادوي
دلته غروب د جنون رنګ اخيستی
او د باران څاڅکي يې
د تنهايي اوښکي دي
د ستورو سترګي يې څه نه سي ليدای
زه هم له خپلي کړکۍ ها خوا ته وتلای نه سم
او مخامخ دېوال د بندو سرحدونو په څېر
ماته حرام کړي د دوستانو ديدار
دلته ډېوه د همسايه له کوره
زما سترګي نه وربولي
دلته په دې وطن کي
بېګانګي تر ټولو ښه ملګرې
ټولي دننه ته خلاصېږي دروازې د خلکو

زما پر پردېسه پر غمجنه ځمکه
دلته د غرب د خړ آسمان د لاندي
شپه زما په زړه کي اوسي
او سهار زما له خپلو ماتو پيل سي
دلته نور زما په شان پردېس او غمګين نه اوسيږي
د شپې تورتم کي د چا لاس کي څراغ نه بليږي
تنها د يوه زړه سرګردانه آواز
د کوم حيران لاروي
د پښو له ږغه سره
د خاطراتو له کوڅو راوزي
آه زما د ليري ولاتونو دوسته
دلته د کوم دروازې په څنګ کي
د کومي وني شاته
د چا د ږغ په انتظار ولاړ يې
لکه چي زما د پردېسۍ ښار ته دي لار کړې ده

ويرجينيا ۴/۱۴/۱۹۹۶

تنهاکي پښې

(علي سردار جعفري)

په خوا ږه خوب د ونو سيوري ته ويدو ملګرو
اې د زمــــان د حوادثـــــو مېلمنـــــو ملګـــــرو
چــي د وختونــو چپــاوونو مــو هــستي لــوټلې
لــه کومــه راغلــئ چيرتــه د رومــئ لېونــو ملګــرو

دا لوی ميدان دی که صحرا يې د دردونو بولئ
د لمر ځنګل دی کـه يې تنده د سيندونو بولئ

د سيند په پوري غاړه تيږي دي که روڼې چينې
مستي نغمې دي که له درده څوک وهلې غلبلې
يا کوم ساحر دی چې د لمر د پرېوتلو پر وخت
په لار کې ناست دی زړه يې وړی د شفق ننداري

د شپې په لار کې کاروانونه دي د ستورو رهي
د دښت لمن کې د نسيم لـه سينې پاڅي مستي

هره زره کې یوه شمع نوراني لګیږي
پر هر اغزي یې د خوبونو ګلستان هستیږي
اې لېونۍ مینې پر هغه لور دې مخ ونیوئ
چېرته چې لمر راخیژي چېرته چې رڼا ډوبیږي

کوم ریګستان کې چې سل ګوني کیسې غرقې سولې
څه د لیلا څه د سلما ډولۍ په وار تېرېږي
ښکاره او پټې په سلګونو قافلې رهي دي
مګر یوازې د جرس نغمه تنها شرنګیږي
همدغه رسم او فرمان دی د قرنو راهیسې
پیړۍ پیړۍ پر دغه لاره سفرونه کیږي

سبا به ګورو چې نه موږ یو او نه زموږ یادونه
او بس د رېګو پر سینه به وي باقي ګامونه

سبا به بیا د ونو سیوري ته وي جمع یاران
د وخت ملګري د زمان کور کې مېلمه عزیزان
بیا به پوښتو چې چېرته د رومئ مېلمنو ملګرو
یه د امید شمعې سوځلو لېونو ملګرو

پسرلی سېکال وځنډېدی

د اورګاډي د پټلۍ سره ولاړ یم
تېروم د انتظار ترخه وختونه
وایم ګوندي که تاټوبی مي بدل سي
نو سینه کي به آرام وکړي دردونه
ما دا ټوله سړه شپه کړه دلته روڼه
نڅېدل مي راته مخي ته خیالونه
پکښي خیال به راته ستا د بېلتون راغی
تصور به مي ژوندي کړل مړه زخمونه
هر یو ګام مي د مزلونو په څېر اوږد سي
راته انګولي ساړه ساړه بادونه
د آرام په تمه ووتم له کوره
یو په بل پسي ایږدم رنځور ګامونه
وایم ګوندي که تاټوبی مي بدل سي
نو سینه کي به آرام وکړي دردونه

تصور کي راته راغلي ګڼي وني
ویلي سوي دي د لوړو څوکو واوري
بوی د اوړي په ورو ورو راوړي سېمو ته

تــه لا اوس هــم راســره وې پــر دې لاري
پــه غوســه دي راتــه نــه کړلــې خبــري
د بېلتــون لــه وهمــه نــه وهــم کوکــاري
خـو دا هـسي لېـونی غونـدي يـو خـوب دی
تعبيرونــه بــه يــې کــوم خيالونــه واوري

زه پــو هېږم د دې لمــر کمــزوري وړانګــي
زرغونــه برګونــه نــه ســي غــوړولای
وايـم کـشکي خـو يـو ځلـي پـسرلی وای
پــه خيــالونو ژمــی نــه ســي لنډېــدلای

لا د ژمــي اوږدې تــوري شــپې پخــوا دي
د سپرلي مـخ کـي پراتــه دي لــوی مزلونــه
د ګــلاب سـترګي بــي لاري تــه څلــور دي
سپرلی سـرکال پــه ورو ورو ايـږدي ګامونــه
کشکي واک د خپـل قسمت مي وای پـه لاس
کــــــــــــــــــــــــــــــــــي
چــي مــي نــوم د بېلتانــه وای ســوځولی
راســره وای ننــداري مــي دي کــولای
پــسرلی مــي ســرکال نــه وای ځنډېــدلی

تـل خيالونـه راتـه وايـي چـي سـپرلی دی
مرغکيـــو خپـــاره کـــړي دي وزرونـــه
د ګــلاب سـترګي يـې لاري تـه څلـور دي
سـپرلی سـږکال پـه ورو ورو ايـږدي ګامونـه

د کنګـل ځمکـي پـر مـخ واوري پرتـې دي
د ســاړه ژمـــي را الـــوزي بادونـــه
پـه سـينه کـي د اميـد لمبـې سـاتمه
موسـم نـه سـي رانـه وړلای ميدانونـه
خـو ګومـان کـوم چـي تـه راسـره نـه يـې
سـپرلی سـږکال پـه ورو ورو ايـږدي ګامونـه

فينسي ځه مخته دي ښه سه

هغـه اوړی بـه مـي هيڅکلـه هېـر نـه سـي
چـي د ژونـد اتـه لـس کالـه مـي پـوره سـوه
زه او مـــور پـــه يـــوه خونـــه کــي پراتـــه وو
د خوړلـو بـه څـه نـه وه چـي بـه شـپه سـوه

زه او مـــور او ماشـــوم ورور يـــوه کوټـــه کـــي
لـــه لـــوی ښـــار څخـــه دبانـــدي اوســـېدلو
نه دوستان وه نه خپلوان زموږ په مالت کي
نـــه د ليـــري نـــه نيـــژدې چـــا پېژنـــدلو
نـــه جـــامې د اغوســـتلو مـــو درلـــودې
نـــه درمـــل وه نـــه ډوډۍ وه د خوړلـــو
يـــوه ورځ خـــوږې مـــورکۍ راتـــه ويلـــه
پـه خـوارۍ مـي ډېـر کلونـه يـې ساتلې
لـوږې تنـدي مـي پېـرزو درباندي نـه دي
فينسي ځـه پـر لـوی خالق مي يې سپارلې
يـــو کمـــيس يـــې راتـــه راووړ نـــازولی
د ژونـدون پـه هـست او نېست يې رانيـولی
تېـرول يـې زمـا پـر مـخ بانـدي لاسـونه

زما پــه غــاړه يــې را ووهــل عطرونــه
دواړي شونډي يې راسرې کړې سترګي توري
چـي پـه ځـوان او پـه زاړه کـړم لمبـې پـوري

آيينـه کـي چـي مـي ځانتـه نظـر واوښـت
د ګلونــو د ګېــډۍ پــه شــان ښايــسته وم
چتـه پيغلــه ســر تــر پايــه د ســتايلو
د ســـپرلي د ونـــي څانګـــه وم تـــازه وم

مور مي مړه سوه، سرکاري خلکو رهي کړم
کــشر ورور چــي پــه کلــو راتــه رنځــور و
شــوم نهــر يــې اوږدې شپې وې سبا کــړي
نــه خــواړه نــه يــې درمــل و پــه ضرور و
نــور نــو زه او دا جهــان ســره تنهــا ســوو
د ښايــست پــه دام مــي کــښېوتل وګــړي
پــــاڅول مــــي د مــــستيو محفلونــــه
نڅــول مــي پــه ميــدان کــي ژونــدي مــړي

لاس تــر غــاړه نڅېدمــه لــه شــاهانو
رنــګ مــي ورکــړ بنګلــو تــه د غټــانو
هــوډ مــي کــړی و چــي ژونــد بــه خپلومــه

د خــوارۍ ژونــدون بــه پــای تــه رســومه
لــوړي تنــدي دوږخــي شــپې ســولې پاتــه
شــپې پــه هــسکو بنګلــو کــي تېرومــه
ځوک چي هر څه وایي زه پوه سه او ځان مي
د ریــا د تهمــت ځــه پــروا لرمــه

څــه پــوهیږي دا وګــړي چــي زه څــوک یــم
دې جهــان تــه لــه کــوم ځایــه یــم راغلــې
زه د کومــو وږو تــږو شــپو لمــن کــي
د چــا دوو رنځــورو ســترګو یــم پــاللې
پــوه ســوم ولــي مــي خــوږې مــورکۍ ویلــه
پــه خــوارۍ مــي ډېــر کلونــه یــې ســاتلې
لــوړي تنــدي مــي پیــرزو دربانــدي نــه دي
فېنسي ځــه پــر لــوی خــالق مــي یــې سپارلې

پیمان

هغه شپه به مې تر مرګه هېره نه سي
چې په قهر دي ور پوري کړ روان سوې
ورسره وې څو ترخې ترخې خبرې
لکه تل چې مې له میني ګرېزان سوې
زه او ته دواړه پر خپله خبر تینګ و
دواړو خپله خپله لاره ونیوله
موږ د میني د محفل په سپینه شپه کې
لګېدلې شمع ولې توروله
راسه دواړه یو د بل خطا معاف کو
ما خو تا ته ستا خطا در وبخښله
درس د میني وي د ژوند په سختو شپو کې
په لمبو کې د توپان مستو څپو کې
چې توکل مو وي پر خدای او یو کو زړونه
سره ورکو په اخلاص دواړه لاسونه

چې نړۍ بدلېږي ورځې شپې تېرېږي
چې زموږ زړه غواړي هغه به راپېښېږي
موږ لو مړی فکر کاوه چې عشق آسان دی
داسي ښکاري چې ژوند حکم د زمان دی

د زمـان پـه حکـم رنـګ د داسـتان جـوړ سـي
چـا تـه وصـل چـا تـه اور د هجـران جـوړ سـي
چـي توکـل مـو وي پـر خـدای او يـو کـو زړونـه
سـره ورکـو پـه اخـلاص دواړه لاسـونـه
يـو لـه بلـه سـره زده کـو درس د مينـي
او د مينـي زړه تـه ورکـو د زړه وينـي

هميشـه چـي يـو د بـل پـه زړه کـي ګـران يـو
د لحـد خـولې تـه بـه يـو ځـای ور روان يـو

طلاق

ثلور کلن زوی راسره دی پر لار
او یو رسا وړوکی ځوان ښکاریږي
موږ یې و ده ته حرف په حرف یادوو
په کلماتو چې دی نه پوهېږي

ده ته د لوبو سامانونه ښیو
ټول کلمات او لغاتونه ښیو

خو نن یوه کلمه پټه ساتو
هغه خبره چې زما زړه سوځوي
نن موږ طلاق اخلو او دا خبره
زما ستونی سوځي راته خوله سوځوي

زه ستاسي دواړو سره مینه لرم
زه او زوی کن روانیږو سره
کشکي کېدای سوای چي طلاق وانه خلو
څو مره به یو د بل یادیږو سره
وګوره څرنګه موسکی موسکی دی

دی د خوښۍ د ورځي فکر کوي
ښایسته خولګۍ یې له خندا ډکه ده
د نوي نوي شیانو ذکر کوي

زه ده ته هره کلمه ښیمه
خو د طلاق نوم اخیستلای نه سم
مخ پریوه او بله خوا اړوم
پر مخ مي اوښکي پټولای نه سم

باړخو مي سوځي د دې اوښکو لړۍ
زړه مي زخمي دی په اورونو الوۍ

نن د طلاق د اخیستلو ورځ ده
زه او زویک به مخ پر کور رهي یو
خدایه له دواړو سره مینه لرم
له بې وسیه پر کوم لور رهي یو

کشکي طلاق مي ګرځولای سولای
دا سرنوشت مي بدلولای سولای

د زړه ماتو مهمانخانه

لـه هغـې ورځـې چـې تـه رانـه جـلا سـوې
زه دې پرېښود م بېلتـون تـورو تيـارو تـه
مـا هـم ځـان تـه نـوې مينـه پيـدا کـړې
هلتـه ليـري پـه ګوښـه کـې اوسـېدو تـه
پـه کوڅـه د تنهـايي کـې يـو ګوښـه ده
د زړه مـاتو پـه نامـه مهمانخانـه ده
پـه کوڅـه د تنهـايي کـې بـه کړېـږم
څـو سـلګيو د مرګـې تـه ور رسـېږم
هلتـه زمـا پـه شـاني ډېـر خلـک اوسـېږي
خـو زړه مـاتي مينـان پکـښي ځـايېږي
پـه تيـارو د تنهـايي کـې ژړېـدای سـي
پـه لمبـو د بېلتانـه کـې سوځېدای سـي

پـه هغـو تپـو تيـارو کـې بـه اوسـېږم
پـه لمبـو د بېلتانـه کـې بـه سـوځېږم
پـه کوڅـه د تنهـايي کـې بـه کړېـږم
څـو سـلګيو د مرګـې تـه ور رسـېږم
بـل بـه نـه وي خدمتګار مهمانخانـه کـې
نـو بـه اوښـکې وي کوربـه د دغـه لـوري

هـره ښـکلې بـه د غـم پـه تـال زنګيـږي
او پـه غـاړه بـه جـامې وي د غـم تـوري
پـه هغـو تپـو تيـارو کـي بـه او سـېږم
پـه لمبـو د بېلتانــه کـي بـه سـوځېږم
پــه کوڅــه د تنهــايي کــي بــه کړيــږم
څــو ســلګيو د مرګــي تــه ور رســېږم
چي دي پرېږدي محبوبا پـه بېلتانـه کـي
هوسـونه د ځـوانۍ دي نيمـه خـوا کـي
د ژوندون په کيسو او ښکي کي د رګډي
د ويلــو افــسانه درتــه پيــدا کــي
نـو روان سـه پـه کوڅـه د تنهـايي کـي
د زړه مــاتو پــه نامــه مهمانخــانې تــه
پــه لمبــو د تنهــايي کــي بــه کړيــږې
څــو ســلګيو د مرګــي تــه ور رســېږې

د ښځې یاغي چیغه

زه یــوه ښــځه یــم یــاغي آواز مـــي اورې کنــه
نور مي پر شمېر او پر قدرت منکرېدلای نه سې
زه پوهېـدلې یـم چـي سـتا پـه شـاني زور لرمـه
نور مي آواز نور مي فریاد خاموشولای نه سې
ما د دردونو په مکتب کي درس د عقل واخیست
هــسي وریـا مــي خپلـي وینــي ازمېیلـي نـه دي
اوس دونه واک لرم چي څه غوارم کولای یې سم
هــسي بــې ګټــي تاوانونــه مــي ګـاللي نــه دي
زه یـــوه ښـــځه یـــم قـــوي د ماتېـــدلو نـــه یـــم
مـا کـږولای سې خـو مـلا مـي مـاتولای نـه سې
زه لکـه اوسپنه سوټک مي وار پـه وار سختوي
پــه زور او جبــر مــي لــه لاري اړولای نــه ســې
زمـــا اراده پـــه انکـــارونو کـــي لا هـــم پخـــه ده
ماشومه نه یم په جار جار مي غولولای نه سې

تــا مــي پــه ســر کــي عقیــده او اراده پخــه کـړه
زه یـــوه ښـــځه یمـــه ســـتا پـــه شـــاني زور لرمـــه
او چــي پــر مځکــه مــي د مینــي وزر وغـــوړوم

چـي چيـري مينـه ده پـه هغـه زړه کـي کـور لرمـه
مګـــر لا پاتـــه دي پيچـــومي واټنونـــه راتـــه
مګـــر لا ګـــوري ســـختي تـــړي رباتونـــه راتـــه

تر څو چي پوه کمه خپل ورور ما هېرولای نه سي
زه يـــوه ښـــځه يـــم پـــر مـــا منکرېـــدلای نـــه ســـي

دا شعر د امريکا تر ټولو مشهور هنرمند
الويس پريسلي ويلی دی

رینښتونې مینه

چې د سیالي ځای دې نه وي او باران وي
شا و خوا خلک دې ټوله غلیمان وي
زما غېږ به تا ته هغه ورځ خلاصیږي
تا ته زما سپېڅلې مینه ښو دل کیږي
چې ماښام ستوري ښکاره پر شنه آسمان سي
او څوک نه وي چې د شپې دې نګهبان سي
نه دې څوک وي د سرو او ښکو پاکولو
نه د چیغو د سلګیو اوریدلو
زما غېږ به تا ته هغه ورځ خلاصیږي
تا ته زما سپېڅلې مینه ښو دل کیږي
تا د مینې فیصله لا کړې نه ده
خو زما سره پاخه دې پیمانونه
زما په زړه کي به هیڅ شک را پیدا نه سي
وا به نه ورم د ناکسو سوګندونه

زه به وړی او بربنډ دلته هستیږم
پر تتې به پر اغزیو لارو څکیږم
خو سینه کي به پالم درسره مینه

پــه دې مینــه بــه ژونــدی ســاتمه وینــه
زمــا دپــاره زمــا د مینـــي د ښـــودلو
داســي څــه نــسته چــي نــه وي د کولــو
چــي را الــوزي وحــشي او تونــد بادونــه
مــا بــه تــا تــه وي پرانیــستي وزرونــه
زمــا یقــین دی چــي ســم تــا خوشــالولای
ســتا د زړه ټــول ارمانونــه ســمه کــښلای
زمــا دپــاره زمــا د مینـــي د ښـــودلو
داســي څــه نــسته چــي نــه وي د کولــو
ســتا دپــاره مــي پــر ســترګو دي منلــي
دا نــړۍ بــه پــی کــوم پــه ځغلېــدلو
زمــا دپــاره زمــا د مینـــي د ښـــودلو
داســي څــه نــسته چــي نــه وي د کولــو

زما لار

نیږدې سوی یم د ژوند وروستۍ شېبې ته
مخامخ یم د ژوندون وروستۍ پړدې ته
واوره دوسته زه یې سپینه درته وایم
چې په څه لرم باور هغه به ستایم
ژوند مې ډک له خاطرو او له نکلونو
تېولې لارې مې کړې پې په سفرونو
هر سفر مې دی په خپله خوښه کړی
هر منزل مې دی شاهد د تکلونو
خو افسوس چې له دې دومره اوږدې لارې
له دې دومره پورته کښته کږلېچونو
د ویلو کیسه نه لرم دوستانو
خاطره د لارې نه لرم یارانو
چې باید وه پر هغه لار مې پښې تللې
په انصاف مې عملونه دې تللې

پر عمل مې پرده نه ده غوړولې
ښه د ښو بد مې د بد په نوم بللې
هر قدم مې په احتیاط په حساب ایښی
تېولې لارې مې پخپله ازمېیلې

ژوند مې ډک له خاطرو او له نکلونو
ټولي لاري مې کړې پې په سفرونو
هر سفر مې دی په خپله خوښه کړی
هر منزل مې دی شاهد د تکلونو

د امریکا د مشهور سندرغاړي فرانک سیناټرا
د هنري ژوند وروستۍ سندره ده

بېگانه په نیمه شپه کي

نه ما لیدلې وې په ژوند کي نه تا زه لیدلی
نه مو په ژوند کي یوه بل ته د زړه حال ویلی
نه مو له شپو څخه خوبونه تښتولي کله
نه مو په ژوند کي نوم د میني و تر خوله وتلی
بس یوه شپه مو چیرته سترګي سره ولګېدې
له هغې شپې سره د دوو زړونو تقدیر تړلی
دوو ښکلیو سترګو دي سپړل د میني پټ رازونه
موسکیو شونډو دي سینو کي پارولي زړونه
دلته مي زړه کي ستا د میني لمبې ولګېدې
هلته رګونو کي د صبر نیلي وسوځېدې
نه ما لیدلې وې په ژوند کي نه تا زه لیدلی
چي یوه شپه مو یو ناڅاپه سره ورکړل زړونه
د یوه بل زړه کي مو ولګول سره اورونه
په هغه شپه چي په محفل کي نڅېدلو سره
هغه شېبه په زړه کي دواړه پوهېدلو سره
چي نور مو زړونه یوه بل ته سره وسپارله
د میني اور کي سوځېدلو ګډېدلو سره
نور مو د تل دپاره زړو کي زرغونه سوه مینه

په یوه نظر مو په رګونو کې توده سوه وینه
نه ما لیدلې وې په ژوند کې نه تا زه لیدلی
نه مو په ژوند کې یوه بل ته د زړه حال ویلی
نه مو له شپو ښخه خوبونه تښتولي کله
نه مو په ژوند کې نوم د مینې و تر خوله وتلی
بس یوه شپه مو چیرته سترګې سره ولګېدې
له هغې شپې سره د دوو زړونو تقدیر تړلی

دا سندره د امریکا مشهور سندرغاړي
فرانک سیناټرا ویلې ده

دا عبارت په نيويارک کي د آزادۍ
د مجسمې د پښو سره ليکل سوی دی

ستاسي ستړي او بې وزلي ماته راکړئ
هغـــه تـــږي د آزادي ســـا ايـــستلو
هغـــه ټـــول وګـــړي مـــا تـــه را روان کـــړئ
چـــي يـــې نـــه پرېـــږدئ پـــر خپلـــو ســـواحلو
زه بـــې کـــوره زه تـــوربختي درنـــه غـــواړم
دلتـــه کـــور دی د توپـــان او ســـېل ځپلـــو
زمـــا د مينـــي ډکـــه غېـــږه ده ټـــاټوبی
د بېکـــسو ، د رنځـــورو ، د ويـــر ژلـــو

* * *

امريکا دي آباده وي

که سبا مي دا هستي ټوله تباه سي
د ژوندون توښه مي ټوله اوبه يو سي
زه به بيا له سره نوی ژوند آغاز کړم
د اميد غوټۍ به بيا پر غوړېدو سي
راسره به مي مېړمن او ماشومان وي
له تيارو به د رڼا پر لور روان وي
زه راضي له خپله بخته يم يارانو
چي مي کور په دې وطن کي دی دوستانو
لا بيرغ د آزادۍ په نوم رپيږي
رانه وړای يې نه سي پوځ د دښمنانو
افتخار کوم په دې چي امريکن يم
چي آزاد يمه بچی د دې وطن يم

هېر به نه کړم شهيدان د دغي لاري
زور د دوی له برکته پر دښمن يم
ځنګ پر ځنګ يم درسره د مرګ تر پولي
زه مين پر دې وطن پر دې هيواد يم
خدايه ته مي امريکا لري آباده

زه د دې د نېکمرغيه خوښ او ښاد يم
د ښايستې ميني سو تا له شنو ډنډونو
د آبادي ټينيسي تر جګو غرونو
د ټکساس له پراخو دښتو له ډاګونو
د دې مېني تر ويالو تر شنو سندونو
له ډېرويټه تر هيوسټن او تر نيويارکه
له اپل وې تر نورو کليو او ښارونو
هر بچی د دې وطن دي پکښې وياړي
له ځښتنه دي آباد خپل وطن غواړي
افتخار کوم په دې چې امريکن يم
چې آزاد يمه بچی د دې وطن يم
هېر به نه کړم شهيدان د دغي لاري
زور د دوی له برکته پر دښمن يم
ځنګ پر ځنګ يم درسره د مرګ تر پولي
زه مين پر دې وطن پر دې هيواد يم
خدايه ته مې امريکا لرې آباده
زه د دې له نېکمرغيه خوښ او ښاد يم

د يوې تراني په شکل ډېرو زياتو امريکايي
هنرمندانو کمپوز کړې او ويلې ده.